

Ocena programowa

Profil ogólnoakademicki

Raport Samooceny

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej oceniany kierunek studiów:

Uniwersytet Warszawski

Ul. Krakowskie Przedmieście 26/28

00-927 Warszawa

Nazwa ocenianego kierunku studiów: **Prawo**

1. Poziom studiów: **studia jednolite magisterskie**
2. Forma studiów: **stacjonarna, niestacjonarna**
3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek: **nauki prawne**

**UNIwersYTET
WARszawSKI**

Nazwa dyscypliny wiodącej	Punkty ECTS	
	liczba	%
Nauki prawne	300	100

Symbol efektów kształcenia dla programu studiów	Efekty uczenia się	Odniesienie do charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach szkolnictwa wyższego i nauki po uzyskaniu kwalifikacji pełnej na poziomie 4
Wiedza: absolwent zna i rozumie		
K_W01	znaczenie i miejsce nauk społecznych w systemie nauk oraz ich relacje do innych nauk	P7S_WG
K_W02	rolę człowieka w tworzeniu prawa jako elementu kultury i jego wpływ na zachodzące w społeczeństwie procesy	P7S_WG P7S_WK
K_W03	fakty, wydarzenia, zjawiska i procesy prawne występujące w otaczającym go świecie	P7S_WG P7S_WK
K_W04	przyczyny i związki występujące pomiędzy prawem a wydarzeniami, zjawiskami i procesami w otaczającym go świecie	P7S_WG P7S_WK

K_W05	relacje zachodzące pomiędzy systemem prawa a innymi systemami społecznymi (kulturowy, ekonomicznym, politycznym)	P7S_WG
K_W06	związki wydarzeń, zjawisk i procesów społecznych z funkcjonowaniem systemu prawa	P7S_WG P7S_WK
K_W07	kluczowe pojęcia, konstrukcje i instrumenty z zakresu podstawowych gałęzi prawa materialnego i procesowego	P7S_WG
K_W08	procesy i zasady stanowienia i stosowania prawa	P7S_WG
K_W09	zasady funkcjonowania, ustrój oraz strukturę państwa i jego organów oraz ich wpływ na tworzenie i rozwój różnych form przedsiębiorczości	P7S_WG P7S_WK
K_W10	ideę, wagę, zasady funkcjonowania praw człowieka i obywatela oraz system ich ochrony	P7S_WG
K_W11	kluczowe pojęcia, konstrukcje dotyczące szczegółowych dziedzin prawa w wybranych przez siebie w ramach programu	P7S_WG
K_W12	kluczowe pojęcia, konstrukcje i instrumenty w ramach wybranych przez siebie specjalizacji w wybranych dziedzin prawa	P7S_WG
K_W13	główne teorie i trendy rozwojowe w zakresie nauk prawnych w Polsce i w innych państwach	P7S_WG P7S_WK
K_W14	zasady metodologii i instrumenty stosowane w ramach badań związanych z naukami społecznymi, w tym w szczególności z naukami prawnymi	P7S_WG
K_W15	zasady oraz instrumenty pozyskiwania i wykorzystywania informacji prawniczych	P7S_WG
K_W16	zasady ochrony i zarządzania zasobami własności intelektualnej, w szczególności w zakresie prawa autorskiego	P7S_WK

K_W17	zasady i formy podejmowania, prowadzenia i kończenia działalności gospodarczej i innych form przedsiębiorczości oraz wiążące się z nimi wady, zalety i konsekwencje	P7S_WG P7S_WK
Umiejętności: absolwent potrafi		
K_U01	korzystać ze źródeł wiedzy prawnej i prawniczej, w tym zwłaszcza z nowoczesnych baz prawniczych a także przystosowywać istniejące metody i narzędzia do rozwiązywania nowych problemów	P7S_UW
K_U02	identyfikować istotę złożonych problemów z wykorzystaniem wiedzy oraz zaawansowanych metod i narzędzi z zakresu nauk prawnych	P7S_UW
K_U03	dokonywać pogłębionej analizy prawnej rozpoznanych problemów, dostrzegając ich szerszy kontekst historyczny, społeczny i kulturowy	P7S_UW
K_U04	oceniać ryzyko związane z możliwymi działaniami (lub ich brakiem) względem zanalizowanego problemu prawnego	P7S_UW
K_U05	posługiwać się metodami rozumowań prawniczych w sposób kreatywny a także formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami badawczymi	P7S_UW
K_U06	Umiejętnie, tzn. zwięźle i zrozumiale prezentować efekty własnej pracy w kręgu osób niezajmujących się zawodowo prawem	P7S_UK
K_U07	prezentować własne poglądy, a także stanowisko klienta, prowadzić dialog i rzeczową polemikę ze specjalistami z zakresu nauk prawnych	P7S_UK
K_U08	organizować i prowadzić różne formy debat, konwersacji, a także mediacji i arbitrażu w zakresie sporów prawnych	P7S_UK

K_U09	posługiwać się językiem obcym co najmniej na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz w wyższym stopniu w zakresie specjalistycznej terminologii	P7S_UK
K_U10	kierować zespołem składającym się zarówno ze specjalistów z zakresu prawa, jak również grupami osób o różnych specjalnościach	P7S_UO
K_U11	być aktywnym i wartościowym członkiem zespołu składającego się zarówno ze specjalistów z zakresu prawa, jak również grupy osób o różnych specjalnościach,	P7S_UO
K_U12	aktualizować i uzupełniać wiedzę w zakresie poznanych gałęzi prawa i ich specjalności	P7S_UU
K_U13	samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie i ukierunkowywać innych w tym zakresie	P7S_UU
K_U14	kształcić się samodzielnie w zakresie nowotworzonych obszarów prawa	P7S_UU
Kompetencje społeczne: absolwent jest gotów do		
K_K01	krytycznej oceny treści aktów normatywnych	P7S_KK
K_K02	krytycznej oceny treści aktów stosowania prawa	P7S_KK
K_K03	uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych w zakresie prawa i opartych na nim stosunków prawnych oraz korzystania z wiedzy eksperckiej w tym zakresie	P7S_KK
K_K04	wypełniania zobowiązań społecznych w zakresie objaśniania instytucji prawa publicznego i instytucji prawa prywatnego	P7S_KO

K_K05	inspirowania i organizowania działalności na rzecz środowiska społecznego	P7S_KO
K_K06	inicjowania działania na rzecz interesu publicznego	P7S_KO
K_K07	myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy	P7S_KO
K_K08	podtrzymywania etosu prawnika, jak również etosu zawodów prawniczych	P7S_KR
K_K09	przestrzegania i rozwijania zasad etyki zawodowej prawnika jak również zawodów prawniczych oraz działania na rzecz przestrzegania zasad etyki prawnika jak również zawodów prawniczych	P7S_KR
K_K10	dalszego samodzielnego i zinstytucjonalizowanego rozwoju zawodowego w zmieniającym się społeczeństwie	P7S_KR

OBJAŚNIENIA

Symbol efektu uczenia się dla programu studiów tworzą:

- litera K – dla wyróżnienia, że chodzi o efekty uczenia się dla programu studiów,
- znak _ (podkreślnik),
- jedna z liter W, U lub K – dla oznaczenia kategorii efektów (W – wiedza, U – umiejętności, K – kompetencje społeczne),
- numer efektu w obrębie danej kategorii, zapisany w postaci dwóch cyfr (numery 1-9 należy poprzedzić cyfrą 0).

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Andrzej Bielecki	dr, przewodniczący Zespołu, Prodziekan ds. studenckich (Kierownik Jednostki Dydaktycznej)
Jacek Piecha	dr, Koordynator ds. zdalnej oceny programowej WPiA UW, członek Zespołu
Valeri Vachev	dr, Kierownik studiów na kierunku <i>prawo</i> , członek Zespołu
Miłosz Kłowskiak	mgr, doktorant na WPiA UW, członek Zespołu
Dawid Ziółkowski	mgr, doktorant na WPiA UW, członek Zespołu

Spis treści

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów	2
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	7
Prezentacja uczelni	9
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim	11
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	12
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	24
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	33
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	50
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	57
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	73
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	77
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	87
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	101
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	111
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	119
Część III. Załączniki	124

Prezentacja uczelni

Uniwersytet Warszawski to największa polska uczelnia, a jednocześnie jeden z najlepszych w kraju ośrodków naukowych. Społeczność UW tworzy 7,5 tys. Pracowników (z czego 3,8 tys. to nauczyciele akademicy), 40,4 tys. osób kształcących się na studiach I i II stopnia (z czego 77% kształci się na studiach stacjonarnych), 2,5 tys. osób na studiach doktoranckich (w tym ponad 250 cudzoziemców) oraz 2,1 tys. na studiach podyplomowych. Liczba cudzoziemców, którzy uczą się na UW na studiach zakończonych dyplomem lub jako stypendyści programów wymiany akademickiej, to 4,8 tys. Najwięcej zagranicznych studentów pochodzi z Ukrainy, Białorusi, Chin i Turcji. Studia są prowadzone na 24 wydziałach, w interdyscyplinarnych kolegiach, 4 szkołach doktorskich oraz centrach i ośrodkach naukowo-dydaktycznych.

Blisko 1/3 budżetu uczelni, wynoszącego 1,5 miliarda zł, stanowią środki pozyskane na działalność badawczą. Ich źródłem są m.in. granty zdobywane w konkursach krajowych oraz europejskich. W dniu 30 października 2019 roku Uniwersytet Warszawski otrzymał status uczelni badawczej w konkursie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Inicjatywa doskonałości”. Wniosek UW został oceniony najwyżej spośród wszystkich zgłoszonych do programu. Uniwersytet współpracuje z blisko tysiącem partnerów zagranicznych (wśród nich jest 530 instytucji, które podpisały z UW umowę o bezpośredniej współpracy). Uniwersytet Warszawski jest członkiem sojuszu sześciu europejskich uniwersytetów badawczych 4EU+ Alliance. Studenci uniwersytetów 4EU+ uczestniczą w szkołach letnich, warsztatach i seminariach naukowych. W planach jest budowanie wspólnych programów studiów, otwierających przed studentami i doktorantami nowe możliwości mobilności. Strategicznym celem Uniwersytetu jest uzyskanie dobrej pozycji w europejskiej czołówce uczelni badawczych oraz międzynarodowa rozpoznawalność. W 2018 roku na uczelni rozpoczął się Program na rzecz rozwoju UW (ZIP). Uniwersytet Warszawski realizuje działania w czterech modułach: programy kształcenia, studia doktoranckie, podnoszenie kompetencji i zarządzanie uczelnią. W celu wzmocnienia pozycji Uniwersytetu jako uczelni badawczej, a także w celu wzmocnienia działań dydaktycznych został wdrożony Program Indywidualizacji Kształcenia (PIK). Jego celem jest uruchomienie niestandardowych ścieżek przedsięwzięć edukacyjnych, sprzyjających indywidualizacji kształcenia studentów i rozwijających ich umiejętności badawcze. W krajowych i międzynarodowych rankingach szkół wyższych Uniwersytet Warszawski wypada

najlepiej spośród polskich uczelni. Według międzynarodowych rankingów szkół wyższych znajduje się on w 3% najlepszych uczelni świata. Około 20 programów studiów z UW jest co roku uwzględnianych na listach najlepszych kierunków, jak np. QS World University Ranking.

Na Uniwersytecie działa około 200 studenckich i doktoranckich kół naukowych i artystycznych. Ich członkami jest kilka tysięcy osób. Uczelnia wspiera studentów, którzy chcą rozwijać swoje umiejętności i zdobywać doświadczenie przez konkurowanie w swojej dziedzinie ze studentami najlepszych uczelni na świecie. Fundamentem działania Uniwersytetu jest jedność nauki i nauczania, powiązana z zapewnieniem wysokiej jakości kształcenia i bogatej oferty edukacyjnej, zmierzającym do wykształcenia absolwentów posiadających wszechstronne wykształcenie akademickie. Społeczną misją Uniwersytetu jest zapewnienie dostępu do wiedzy i nabywania umiejętności wszystkim tym, którzy mają do tego prawo. Priorytetem uczelni jest w związku z tym realizacja następujących celów szczegółowych: doskonalenie nauczania i programów edukacyjnych; rozwój i intensyfikacja badań naukowych; realizacja programu inwestycyjnego; informatyzacja uczelni; poprawa jakości zarządzania uczelnią; rozszerzenie współpracy z otoczeniem i umiędzynarodowienie uczelni.

Część I

Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim

Kryterium 1

Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Uniwersytet Warszawski jest czołową polską uczelnią badawczą (w konkursie Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego „Inicjatywa doskonałości – uczelnia badawcza” zajął I miejsce).

Zgodnie z uchwałą nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego misja Uniwersytetu wpisuje się w nakreślony przez Założycieli Uniwersytetu Warszawskiego w 1816 r., nadal aktualny, cel – „Uniwersytet ma nie tylko utrzymywać w narodzie nauki i umiejętności w takim stopniu, na jakim już w świecie uczonym stanęły, ale nadto doskonalić je, rozkrzewiać i teorię ich do użytku społeczności zastosowywać”.

Cel ten stanowił podwaliny dla określenia misji Uniwersytetu Warszawskiego, opierającą się na czterech filarach. Już w tym miejscu warto zauważyć, że całość działalności Wydziału Prawa i Administracji we wszystkich jej obszarach wpisuje się zarówno w sam cel działalności Uniwersytetu, jak również w realizowaną przez Uczelnię misję, zgodnie z którą:

I. Fundamentem działania Uniwersytetu jest jedność nauki i nauczania .

Uniwersytet jest miejscem prowadzenia badań naukowych na najwyższym poziomie, w różnych dyscyplinach. Dydaktyka jest ściśle powiązana z tymi badaniami.

W dyscyplinie prawo Uniwersytet Warszawski ma bardzo wysoką kategorię naukową – „A”. Badania prowadzone na UW w tym zakresie obejmują wszystkie najważniejsze obszary nauk prawnych (tzw. triadę nauk prawnych), tj. nauki prawnodogmatyczne (prawo konstytucyjne, administracyjne, cywilne, karne oraz międzynarodowe, w tym prawo Unii Europejskiej), nauki historycznoprawne (powszechna historia państwa i prawa, historia państwa i prawa polskiego, historia doktryn, prawo rzymskie), a także ogólne nauki o prawie (teoria prawa, filozofia prawa, prawoznawstwo).

W tym miejscu warto jednak podkreślić specyfikę, swoistość kształcenia na kierunku *prawo*. Nie ma wątpliwości, że jest to kierunek studiów o profilu ogólnoakademickim, niemniej uwarunkowania zewnętrzne, zwłaszcza fakt, że ukończenie studiów na tym kierunku

daje szczególne uprawnienia w zakresie wyboru drogi zawodowej, stanowi również dodatkowe wyzwanie dla dydaktyki w tym zakresie. Trzeba mieć bowiem na względzie, że zdecydowana większość absolwentów kierunków prawniczych wiąże swoją przyszłość z wykonywaniem zawodów prawniczych, co również wpływa na sposób kształcenia na kierunku prawo. Kwestie te zostaną szerzej poruszone w dalszej części niniejszego raportu.

Drugą specyficzną cechą dyscypliny nauk prawnych jest to, że co do zasady nauki prawnodogmatyczne (a zatem istotna część całej dyscypliny) są realizowane w odniesieniu do określonego materiału normatywnego, którym jest prawo krajowe (polskie), co znacząco utrudnia umiędzynarodowienie samych badań, jak również ich wyników. Pomimo tego, warto podkreślić, że pracownicy Uniwersytetu, prowadzący działalność naukową w obszarze nauk prawnych, są prelegentami na konferencjach międzynarodowych, a także posiadają w swoim dorobku publikacje zagraniczne. Warto tylko w tym miejscu zasygnalizować, że w latach 2015-2019 pracownicy i doktoranci prowadzący działalność badawczą w dyscyplinie nauki prawne opublikowali m.in:

- kilkaset monografii, tomów zbiorowych i książek zredagowanych, w tym również w wydawnictwach zagranicznych, takich jak Brill, Cambridge University Press, Edward Elgar, Mohr Siebeck, Routledge, Oxford University Press;
- kilkaset artykułów naukowych, w tym opublikowanych w prestiżowych zagranicznych czasopismach prawniczych, takich jak m.in. American Journal of International Law, Common Market Law Review, Energy and Policy, European Equality Law Review, European Intellectual Property Review, European Journal of Comparative Law and Governance, International Journal of Constitutional Law, Law and Philosophy, Les cahiers de propriété intellectuelle, Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente, Revista Europea de Derecho de la Navegación Marítima y Aeronáutica, The Legal History Review, Quaderni costituzionali i inne.
- kilkaset rozdziałów w monografiach i tomach zbiorowych.

Wykaz wybranych publikacji znajduje się w załącznikach [1.1. oraz 1.1A; z uwagi na znaczną liczbę w wykazach nie ujęto autorstwa rozdziałów w monografiach oraz redakcji monografii].

Realizacja badań naukowych przez pracowników UW w dyscyplinie prawo odbywa się także w ramach pozyskiwanych zewnętrznych środków finansowych. Pracownicy i doktoranci od 2015 r. zrealizowali (i realizują nadal) szereg projektów badawczych finansowanych ze źródeł zewnętrznych – m.in. z Narodowego Centrum Nauki, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego czy Komisji Europejskiej. **Łączna kwota finansowania takich projektów wynosiła ponad 35 000 000 zł.** Warto wspomnieć również, że niektóre projekty realizowane są przy współpracy z innymi ośrodkami naukowymi (np. projekt *Opracowanie systemu rozwiązań prawnych, instytucjonalnych i informatycznych służących usprawnieniu poszukiwań, identyfikacji oraz wsparciu bliskich osób zaginionych w ramach programu NCBiR – Gospostrateg* realizowany jest razem z Fundacją ITAKA oraz z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim).

Szczegółowy wykaz zrealizowanych i realizowanych projektów znajduje się w załączniku 1.2.

O dobrym poziomie naukowym (pomimo wspomnianej specyfiki nauk prawnych) w zakresie dyscypliny nauk prawnych na Uniwersytecie Warszawskim świadczy fakt, że w tym obszarze jest to jeden z najważniejszych ośrodków naukowych w Polsce. O jakości zarówno prowadzonych badań, jak i procesu kształcenia w tym obszarze świadczy nie tylko wspomniana już wysoka kategoria naukowa, ale także uzyskiwane miejsca w rozmaitych rankingach. Przykładowo, w rankingu *QS Top Universities*, w zakresie *Law & Legal Studies* Uniwersytet Warszawski został sklasyfikowany w przedziale 151-200 na świecie (wyprzedzając w tym zakresie wszystkie pozostałe uniwersytety w Polsce, a także szereg zagranicznych ośrodków kształcących w tej dyscyplinie, takich jak Uniwersytet Aarhus, Uniwersytet Newcastle, czy Uniwersytet w Tübingen). Silną krajową pozycję Uniwersytetu Warszawskiego w zakresie dyscypliny prawo potwierdzają także rankingi krajowe, w których Wydział Prawa i Administracji zajmuje wysokie pozycje. Przykładowo w rankingu *Perspektywy 2020* kierunek prawo został sklasyfikowany na pierwszej pozycji, podobnie zresztą jak w *Rankingu Wydziałów Prawa 2020*, przeprowadzonym przez *Dziennik Gazeta Prawna*.

Rosnąca ranga oraz prestiż Uniwersytetu Warszawskiego (w tym również w dyscyplinie nauki prawne) jest wynikiem zaangażowania w działalność na polu konferencji naukowych (zarówno w zakresie organizacji konferencji, a także wystąpień pracowników na konferencjach). W tym

względnie należy przede wszystkim zauważyć, że w latach 2015-2019 Uniwersytet Warszawski był organizatorem i gospodarzem ponad **170 konferencji naukowych z zakresu nauk prawnych, spośród których ponad 80 miało rangę konferencji międzynarodowej**. Wśród prelegentów, którzy wzięli w nich udział, można wymienić chociażby prof. Mark C. Elliott (Uniwersytet Harvarda), prof. Andrew Godwin (Uniwersytet w Melbourne), prof. Andrew Lin (Uniwersytet Tajwański), prof. Xie Fuzhan (przewodniczący Chińskiej Akademii Nauk Społecznych [CASS]). Nie można pominąć również organizowanego przez Wydział Prawa i Administracji od wielu lat cyklu wykładów im. Leona Petrażyckiego, w ramach których w ostatnich latach goszczono takie osobistości jak prof. Boudewijn Sirks (Uniwersytet w Oxfodzie), prof. Guy Davidov (Uniwersytet w Jerozolimie), prof. Antony Duff (Uniwersytet w Stirling), czy prof. Michael Martinek (Uniwersytet w Saarbruecken). Warto wspomnieć również, że Uniwersytet Warszawski był także w ostatnich latach gospodarzem prestiżowych zjazdów poszczególnych katedr (np. Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych - 2019 r., Zjazd Katedr Prawa i Postępowania Administracyjnego - 2018 r., Zjazd Katedr Prawa Handlowego - 2017 r.). Udział w takich konferencjach umożliwia poszerzenie kompetencji badawczych przez studentów.

Wykaz konferencji wpisujących się w dyscyplinę nauk prawnych realizowanych na Uniwersytecie Warszawskim stanowi załącznik nr 1.3.

Z drugiej strony, pracownicy Uniwersytetu Warszawskiego prowadzący badania w dyscyplinie prawo byli gośćmi **kilkuset konferencji naukowych** organizowanych przez inne ośrodki naukowe, **w tym przez prestiżowe ośrodki zagraniczne** (np. Oksford, Cambridge, Lucerna, Rzym, Moskwa, Norymberga, Wiedeń, Brugia, Gandawa, Tuluza, Graz, Tajpej, Barcelona, Lund, Berlin [Uniwersytet Humboldta]).

Wykaz wybranych konferencji oraz tytułów referatów stanowi załącznik nr 1.4. do niniejszego raportu.

O aktywności i zaangażowaniu w działalność naukową pracowników Uniwersytetu, zajmujących się obszarem nauk prawnym, świadczą także liczne nagrody i wyróżnienia, zarówno krajowe jak i zagraniczne, w tym między innymi:

- tytuły doktora *honoris causa*
- członkostwo w prestiżowych gremiach międzynarodowych
- nagrody za konkretne osiągnięcia naukowe

Prestiżowe nagrody zdobywali również studenci kierunku prawo.

Lista nagród i wyróżnień stanowi załącznik nr 1.5.

Przyjęty na Uniwersytecie Warszawskim model nauczania na kierunku prawo doskonale wpisuje się w postulowaną Misję Uniwersytetu jedność nauki i nauczania. Prowadząc zajęcia dydaktyczne, pracownicy i doktoranci wykorzystują wiedzę oraz umiejętności zdobyte w ramach realizacji swoich projektów badawczych. W konsekwencji głównym efektem toku kształcenia jest rozwój kompetencji badawczych absolwentów. Ma to dwojakie znaczenie w rozwoju naukowym studentów. Po pierwsze, posiadając odpowiednie przygotowanie teoretyczne absolwenci studiów prawniczych na Uniwersytecie Warszawskim wykazują bardzo pożądane cechy na rynku pracy, w tym przede wszystkim umiejętność analizy przepisów z zastosowaniem określonych metod (wykładnia prawa). Po drugie, przekłada się to również na rozwój kompetencji badawczych i rozwój młodszej kadry naukowej. Warto zwrócić uwagę, że w latach 2015-2019 aż 14 studentów Wydziału Prawa i Administracji UW było laureatami konkursu Diamentowy Grant, a 17 młodych badaczy (studentów i doktorantów) uzyskało granty NCN Preludium. Ponadto, już od pierwszych lat studiów studenci są zachęceni do publikowania artykułów naukowych oraz do występowania na konferencjach naukowych przy wsparciu pracowników Wydziału. Mogą również pogłębiać swoją wiedzę poprzez działalność w licznych kołach naukowych, funkcjonujących na Wydziale Prawa i Administracji.

Opisany całokształt realizacji misji UW w odniesieniu do zagwarantowania jedności nauki i nauczania w dyscyplinie prawo, poparty jednoznacznymi dowodami (zob. załączniki), przesądza o bardzo wysokim poziomie przygotowania kadry naukowej oraz wpływie na jakość kształcenia na kierunku *prawo*.

II. Społeczną misją Uniwersytetu jest zapewnienie dostępu do wiedzy i nabywania umiejętności wszystkim, którzy mają do tego prawo.

„Wiedza i wykształcenie decydują dzisiaj o losach ludzi i całych narodów. Uniwersytet daje wiedzę pozwalającą poznawać i rozumieć otaczający nas świat. Umiejętności nabywane na studiach zapewniają wysokie kwalifikacje zawodowe oraz przygotowują do odpowiedzialnego pełnienia funkcji publicznych” (Misja UW określona w Uchwale nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego misja Uniwersytetu).

Nauka prawa odgrywa niezmiernie ważną rolę w rozumieniu i funkcjonowaniu zarówno samego państwa, jak również struktur międzynarodowych, w których państwo uczestniczy, ale także samej społeczności, zwłaszcza relacji między podmiotami (osobami fizycznymi, prawnymi czy innymi jednostkami organizacyjnymi), czy wreszcie relacji między tymi podmiotami a władzą publiczną (władzą ustawodawczą, sądowniczą oraz wykonawczą różnych szczebli).

W obecnych realiach, zwłaszcza gdy ustrój zdecydowanej większości państw świata oparty jest na koncepcji “rządów prawa”, samo prawo czy też system norm prawnych staje się niezmiernie ważnym (o ile nie najważniejszym) regulatorem życia społecznego. Nauka prawa polega nie, jak się powszechnie uważa, na poznaniu obowiązujących w danym czasie i miejscu norm prawnych – te bowiem, zależne od stopnia rozwoju społeczeństwa i woli prawodawcy, mogą się zmienić (w sposób rewolucyjny czy ewolucyjny). Proces nauczania prawa polega przede wszystkim na wykształceniu odpowiedniej formacji myślowej studenta, przekazaniu mu zestawu instrumentów, za pomocą których będzie on w stanie zrozumieć znaczenie nauk społecznych ze szczególnym uwzględnieniem nauk prawnych w otaczającym go świecie, a także doniosłość zjawiska regulacji prawnej w społeczeństwie.

Ogólnouniwersytecki profil kształcenia zobowiązuje nie tylko do zapoznania się z systemem prawnym (jak ma to miejsce w systemach anglosaskich – gdzie studia prawnicze mają walor studiów praktycznych, niemalże zawodowych), ale także do dostrzegania, że prawo (system prawny), będąc wytworem społeczeństwa (człowieka), zawsze jest wypadkową różnych czynników. Stąd też, dla rzeczywistego poznania i zrozumienia systemu prawa niezbędne jest poznanie podstaw kulturowo-społecznych, doświadczeń historycznych, doktryn politycznych i prawnych. Nie bez znaczenia są tu również istniejące w danej społeczności wartości

aksjologiczne (system moralny czy aksjologiczny). Niezbędne jest także poznanie podstawowych wnioskowań logicznych, opartych na logice formalnej. Znajomość tych aspektów stanowi dopiero punkt wyjścia do poznawania poszczególnych gałęzi prawa oraz wartości, które system norm prawnych chroni. Jednocześnie w kształceniu zwraca się uwagę na systemy prawne organizacji międzynarodowych czy innych państw. Daje to bowiem słuchaczowi możliwie szeroką wiedzę, ukazującą również różnorodność systemów aksjologicznych, na podstawie których opierają się różne systemy prawne.

Celem nauczania prawa jest zatem dostarczenie instrumentów (metod) badawczych, za pomocą których możliwe jest odkodowanie rzeczywistej treści przepisów (norm prawnych), ustalenie, jakie wartości są przez takie normy chronione, a także szeregu innych umiejętności, takich jak posługiwanie się tymi przepisami, budowanie definicji, dokonywanie kwalifikacji stanu faktycznego (rzeczywistości) do hipotez norm prawnych, stawianie precyzyjnych tez, budowanie linii argumentacyjnej oraz uzyskanie umiejętności krytycznego namysłu nad społeczeństwem, państwem czy wreszcie samym prawem.

Taka formacja predestynuje absolwentów kierunku prawo do pełnienia odpowiedzialnych funkcji w społeczeństwie i to nie tylko tych związanych z tworzeniem czy stosowaniem prawa.

III. Obywatelską misją Uniwersytetu jest kształtowanie takich elit Rzeczypospolitej, które będą w swej działalności posługiwać się *imperia rationis* a nie *ratione imperii*.

„Uniwersytet jest wspólnotą dialogu. Wymiana poglądów, ścieranie się argumentów, otwartość na nowe idee i pomysły wiążą się tutaj nieodłącznie z respektowaniem odmienności i poszanowaniem godności osobistej. W ten sposób Uniwersytet rozwija umiejętności współpracy niezależnie od różnic politycznych, ideowych i wyznaniowych, tworzy też wzory debaty publicznej. Kształtuje tym samym nie tylko postawy obywatelskie studentów, ale i ich osobowości” (Misja UW określona w Uchwale nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego misja Uniwersytetu).

Zgodnie z przytoczonym fragmentem Strategii Uniwersytetu Warszawskiego, misją Uczelni jest kształtowanie elit Rzeczypospolitej – chodzi więc o takie kształtowanie postawy słuchacza w procesie kształcenia, w którym będzie on wyróżniał się z ogółu społeczeństwa i będzie miał

wpływ na kształtowanie polityki, postaw społecznych czy idei. Edukacja na kierunku prawo predestynuje absolwentów właśnie do przyjmowania takich postaw oraz wysokiej odpowiedzialności za losy kraju, a także za losy społeczności i instytucji międzynarodowych. Warto zwrócić uwagę, że absolwenci studiów prawniczych realizowanych na Uniwersytecie Warszawskim oraz pracownicy WPiA UW tylko w najnowszej historii Polski pełnili funkcje Prezydenta RP, Premiera RP, Rzecznika Praw Obywatelskich, Przewodniczącego Komisji Nadzoru Finansowego, Prezesa UOKiK-u, ministrów, sędziów Sądu Najwyższego (w tym funkcję Pierwszego Prezesa tego Sądu) oraz sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, sędziów Trybunału Konstytucyjnego (w tym funkcję Prezesa TK), urzędników najwyższych urzędów państwowych. Absolwenci studiów prawniczych na UW zajmowali i zajmują nadal również istotne stanowiska w strukturach międzynarodowych (np. funkcję sędziego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, funkcje kierownicze w Europejskim Banku Odbudowy i Rozwoju).

Warto również wspomnieć, że do grona absolwentów *prawa* na Uniwersytecie Warszawskim należy laureat nagrody Nobla (Leonid Hurwicz), a także premier Państwa Izrael (Menachem Begin). Okoliczności te zobowiązują wręcz Uniwersytet do dalszego podnoszenia standardów i jakości kształcenia. Z tego też względu w 2017 roku nastąpiła istotna reforma programu studiów na kierunku prawo, przystosowująca profil kształcenia do wymogów współczesnego, niezmiernie szybko zmieniającego się świata gospodarczego i społecznego.

Studia prawnicze przygotowują nie tylko w zakresie wiedzy o systemie prawnym i o normach obowiązujących. Istotą kształcenia na kierunku *prawo* oddaje paremia rzymska *Ius est ars boni et aequi*. Kształcenie prawnicze uczy dostrzegania różnych wartości czy poglądów. Sprzyja temu okoliczność, że nauka społeczna, jaką jest *prawo*, często nie dostarcza jednoznacznej odpowiedzi co do treści określonej normy prawnej czy pożądaných przez prawodawcę zachowań. Dlatego też istotną rolę w kształtowaniu wykładni jest spór, dyskusja, wymiana poglądów z przywołaniem zróżnicowanych argumentów przemawiających za określoną tezą. Studenci, uczestnicząc w ćwiczeniach, warsztatach i seminariach, mają możliwość kształtowania umiejętności retorycznych oraz strategii argumentacyjnych. Z istoty Uniwersytetu wynika oczywiście wolność naukowa, wolność poglądów – słuchacze są więc konfrontowani z różnymi odmiennymi od swoich stanowiskami, co umożliwia również

kształtowanie postaw tolerancyjnych, opartych na poszanowaniu innej osoby, która może mieć inne poglądy, z którymi student nie musi się jednak zgadzać. Takie przygotowanie predestynuje do kształtowania i wpływania na najważniejsze sprawy państwa, społeczeństwa, wspólnoty międzynarodowej, zachowując przy tym poszanowanie dla odmiennych poglądów.

Proces dydaktyczny zakłada również, że absolwent kierunku *prawo* potrafi nie tylko diagnozować (rozpoznawać) potencjalne problemy, ale również dokonywać ich analizy i prezentować efekty tej pracy w kręgu osób, które nie są zawodowo związane z prawem. Absolwent kierunku zna również zasady odpowiedzialności związanej z podejmowanymi przez niego decyzjami – warto zauważyć, że w wyniku reformy programu nauczania z 2017 r. do programu kształcenia został dodany m.in. przedmiot „System prawny i zawody prawnicze”. Jest to przedmiot propedeutyczny, który już na początku ścieżki kształcenia (jest to przedmiot obowiązkowy dla I roku studiów prawniczych) wprowadza studenta w podstawowe zagadnienia, związane z możliwościami podejmowania aktywności zawodowej po zakończeniu studiów (w tym – co warto podkreślić – także pracą naukową).

Odnosząc się już do ostatniej kwestii, która ma na celu wykazać, że proces dydaktyczny na kierunku prawo jest zgodny ze strategią kształcenia przyjętą na Uniwersytecie Warszawskim, warto zwrócić uwagę na praktykę osób prowadzących kształcenie. Mianowicie osoby te odznaczają się nie tylko wysokimi kwalifikacjami naukowymi, ale często mają także bardzo zróżnicowane i obszerne doświadczenie praktyczne. Są to bowiem najczęściej osoby, które pracują zawodowo, wykonując szereg zawodów prawniczych, np. sędziowie Sądu Najwyższego, sędziowie Trybunału Konstytucyjnego, sędziowie sądów administracyjnych, adwokaci, radcowie prawni. Ponadto są to również kontrolerzy Najwyższej Izby Kontroli, eksperci Biura Analiz Sejmowych, legislatorzy czy urzędnicy państwowi wysokiego szczebla. Kształcąc i nauczając prawa w oparciu o własne badania, przekazują oni jednocześnie podczas zajęć etos prawnika jako osoby odpowiedzialnej, odznaczającej się precyzyjnym, analitycznym myśleniem, potrafiącej spierać się z innymi z poszanowaniem odmienności poglądów.

Okoliczności te wskazują, że kształcenie na kierunku prawo niewątpliwie wpisuje się w realizację Misji Uniwersytetu Warszawskiego, a także spełnia deklarowane w programie nauczania na tym kierunku standardy i cele kształcenia.

IV. Kulturową misją Uniwersytetu jest synteza wartości uniwersalnych i lokalnych

„W rysującym się konflikcie między globalizacją i regionalizmami szczególną rolę odgrywać będą instytucje, które potrafią łączyć uniwersalne techniki komunikowania się i wiedzę o uniwersalnym znaczeniu z zachowaniem szacunku dla tożsamości historyczno-kulturowej regionów i państw. Uniwersytet, jako teren uprawiania wielu nauk, od matematyczno-przyrodniczych po społeczno-humanistyczne, jest miejscem, w którym taka symbioza istnieje w sposób naturalny. Uniwersytet jest tym samym także instytucją, która wspomaga dialog między integrującymi się społeczeństwami Europy” (Misja UW określona w Uchwale nr 34 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie Strategii Uniwersytetu Warszawskiego misja Uniwersytetu).

Obecny okres w rozwoju cywilizacji, charakteryzujący się niezwykle szybkim postępem technologicznym, ale też niespotykanymi wcześniej zagrożeniami zeń wynikającymi, jest wyjątkowy w dziejach świata. Prawo odgrywa w tym czasie istotną rolę regulatora zachowań ludzkich, wyznaczając z jednej strony pewne ramy tego rozwoju, chociażby w odniesieniu do nowych technologii (ustanawiając gwarancje dla ludzi), a z drugiej strony kształtując regulacje wpływające na zachowania ludzkie związane z zagrożeniami (np. zagrożenia związane ze zmianami klimatu). Studia nad prawem wymagają więc sięgania do wielu zróżnicowanych źródeł, które pozwalają w pierwszej kolejności zrozumieć tę rzeczywistość, a dopiero w dalszej kolejności można rozpocząć namysł nad sposobami (możliwościami) określenia reguł, które są niezbędne dla dalszego, zrównoważonego rozwoju cywilizacji. Efektem takiego podejścia do nauki prawa jako nauki społecznej jest przede wszystkim „wyposażenie” absolwenta w wiedzę co do roli człowieka w tworzeniu prawa, jak również roli prawa w życiu każdego człowieka. Absolwenci kierunku prawo potrafią analizować złożoną rzeczywistość faktów i zjawisk właśnie przez pryzmat istniejących norm, a także potrafią ustalać, w których aspektach rzeczywistości normy prawne mogą okazać się przydatne (jakie aspekty rzeczywistości wymagają regulacji). Jednocześnie absolwent zdaje sobie sprawę, że analiza rzeczywistości wymaga, aby brać pod uwagę także inne systemy społeczne (aspekty wynikające z określonej kultury danej zbiorowości ludzkiej, aspekty ekonomiczne czy polityczne). Pozwala to absolwentowi na lepsze zrozumienie podstaw (źródeł) określonych zachowań ludzkich, co jest niezmiernie istotne z uwagi na fakt, że społeczeństwa w ramach danego kraju nie żyją w

izolacji, a zatem zachowania innych mogą być determinowane (powodowane) odrębnymi zasadami kulturalnymi czy moralnymi. Powoduje to, że stosowanie prawa w zglobalizowanym świecie wymaga zawsze uwzględnienia czynników lokalnych.

Studia na kierunku prawo (o czym zresztą była już mowa wcześniej) przygotowują nie tylko do rzetelnej analizy rzeczywistości przez pryzmat obowiązujących (czy też projektowanych) norm prawnych, ale potrafią również opisywać te działania osobom, które nie otrzymały wykształcenia prawniczego. Umiejętność ta jest istotna dziś z dwóch powodów. Po pierwsze, jest ona niezbędna dla możliwości wyjaśnienia, czy to klientom prawnika czy to stronom postępowania przed organem lub sądem, zasadności zastosowanych norm. Po drugie, umiejętność ta w dzisiejszym świecie jest niezmiernie ważna z punktu widzenia cyfryzacji i algorytmizacji rzeczywistości. Obecnie w najbardziej rozwiniętych technologicznie państwach poddaje się testom algorytmy SI, które mogą orzekać w ramach sądów, analizować pod kątem prawnym stany faktyczne, wykorzystywać nowe technologie w rozmaitych aspektach życia. Oznacza to, że przyszli prawnicy będą odgrywali istotną rolę również w tym aspekcie działalności – jedną z ich ról będzie bowiem współpraca w szerszych zespołach ze specjalistami branży IT – w odniesieniu do „tłumaczenia” norm na język algorytmów. Umiejętności te mogą być rozwijane przez studentów w ramach działającego na Uniwersytecie Centrum Badań nad Prawnymi Aspektami Technologii Blockchain czy Centrum Nowych Technologii. Rozwojowi w tym zakresie, a także zachęceniu studentów do podejmowania tych zagadnień, służy rozszerzenie listy olimpiad i konkursów przedmiotowych, których laureaci uprawnieni są do rozpoczęcia studiów na kierunku prawo poza postępowaniem konkursowym o takie olimpiady jak Olimpiada Matematyczna, Olimpiada Wiedzy Technicznej czy Olimpiada Wiedzy Elektrycznej i Elektronicznej (rozszerzenie takie nastąpiło od rekrutacji na rok akademicki 2020/2021) (zob. Uchwała nr 379 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z 19 grudnia 2018 r. w sprawie szczegółowych zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów i finalistów konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych w roku akademickim 2020/2021, 2021/2022 oraz 2022/2023; Monitor UW z 2018 r. poz. 344 ze zm.; Uchwała stanowi załącznik nr 1.6).

Wartości przekazywane studentom podczas procesu kształcenia na kierunku prawo znajdują uznanie wśród pracodawców. W rankingu QS World Rankings by Subject w kategorii Employer

Reputacja *prawo* Uniwersytet Warszawski uplasował się na 208 miejscu na świecie (najwyżej w Polsce wśród kierunków prawo), wyprzedzając w tym względzie m.in. takie ośrodki akademickie jak chociażby Uniwersytet Notre Dame (USA), Stanowy Uniwersytet Florydy (USA), Uniwersytet w Aarhus (Dania), Uniwersytet w Helsinkach (Finlandia), Uniwersytet w Sztokholmie (Szwecja), czy Uniwersytet Davies (USA).

Konstrukcja studiów, a także umiejętności, które nabywają studenci w toku edukacji powodują, że kierunek prawo na Uniwersytecie Warszawskim jest wybierany przez wielu najzdolniejszych laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych. W rekrutacjach w latach 2015-2020 kierunek ten został wybrany przez 287 takich maturzystów.

Warto dodać, że studia na tym kierunku są również bardzo często wybierane przez studentów MISH. W obecnym roku akademickim w ramach MISH na kierunku prawo studiuje 124 studentek i studentów. Szczegółowe informacje na ten temat zostały przedstawione w rozdziale 3.

Kryterium 2

Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Studia na kierunku prawo prowadzone na Uniwersytecie Warszawskim są studiami jednolitymi magisterskimi, trwającymi 10 semestrów. Uczelnia prowadzi je w dwóch trybach – stacjonarnym i niestacjonarnym. Warto już na wstępie wskazać, że program nauczania i zasady jego realizacji w obu tych trybach są bardzo zbliżone. Stąd też, wskazane poniżej informacje należy odnosić do obu z nich, chyba że zostanie zastrzeżone inaczej.

Obecny program studiów dla kierunku prawo został przyjęty na podstawie uchwały nr 414 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 maja 2019 r. w sprawie programu studiów na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2019 r. poz. 128 ze zm.). Trzeba jednak wspomnieć, że omawiany w niniejszym raporcie program jest realizowany już od roku akademickiego 2017/2018, z uwagi na reformę programu studiów opracowaną w 2016 r. (treść programu przyjęta w przywołanej uchwale nr 414 jest tożsama z programem realizowanym od roku akademickiego 2017/2018). Zasadniczym celem przeprowadzonej reformy, zgodnie z założeniami zespołu opracowującego reformę programu nauczania na kierunkach prawo stacjonarne oraz prawo niestacjonarne, są zarówno zmiany w programie kształcenia, jak również w sposobie nauczania. W warstwie odnoszącej się do organizacji nauczania podzielono przedmioty kursowe na grupę przedmiotów podstawowych – obowiązkowych dla każdego, przedmiotów kierunkowych – spośród których student ma obowiązek zrealizować większość, choć nie wszystkie oraz przedmiotów specjalizacyjnych powiązanych w 120-godzinne bloki specjalizacyjne. Ta ostatnia forma zastąpiła dotychczasowe wykłady specjalizacyjne. Z założenia bloki obejmują szerszą i spójną tematykę i mają być prowadzone przez specjalistów z różnych dziedzin prawa, co w obszarze wiedzy przy realizacji kilku bloków ma prowadzić do konkretyzacji specjalizacji absolwentów, zaś w obszarze umiejętności ma umożliwiać opanowywanie nowych specjalizacji przez studentów z perspektywy różnych dziedzin prawa.

Bloki w swoim założeniu są otwarte na współpracę z partnerami zewnętrznymi (np. Ministerstwo Finansów, ZUS, RPO, kancelarie prawne), co umożliwia studentom sprawniejsze odnalezienie się na rynku pracy. Zmiany dotyczące sposobu nauczania obejmowały wprowadzenie **nowych form dydaktycznych – wykładów w grupach do 50 osób**, w której to formie jest prowadzony między innymi nowy przedmiot obejmujący problematykę praw człowieka, a także dotychczasowe wykłady z procedur: cywilnej; karnej i administracyjnej.

Sposób uczenia procedur ma eksponować największe atuty kadry naukowej warszawskiego Wydziału Prawa również poprzez zastąpienie ćwiczeń mniejszymi grupami warsztatowymi. Zmieniono również sposób prowadzenia seminariów. Dotychczasowe roczne seminaria dla IV roku zastąpiono semestralnymi seminariami specjalizacyjnymi, które będąc powiązane z realizowanymi przez studentów blokami specjalizacyjnymi mają kończyć się oceną efektów pracy studenta – domyślnie sformułowaniu eseju prawniczego na ustalony temat, czy w innej formie, np. poprzez angażowanie studentów w proces badań naukowych.

Łączna liczba punktów ECTS niezbędna do zaliczenia studiów wynosi 300 punktów, a stosunek punktów do godzin zajęć spełnia kryteria określone w art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 85 ze zm.) Program studiów zakłada dużą swobodę studenta w wyborze przedmiotów. Oczywiście, nie dotyczy ona zajęć dotyczących zagadnień podstawowych – w tym obszarze przedmioty mają charakter obowiązkowy dla wszystkich studentów. Można z nich łącznie uzyskać 160 punktów ECTS. Pozostałe punkty ECTS, których uzyskanie jest konieczne do zakończenia studiów (co najmniej 140), są przypisane do przedmiotów z innych niż obowiązkowe grup – w tym wypadku student samodzielnie może kształtować (zasadniczo od III roku studiów) program studiów. Podejście takie pozwala na rozwój naukowy studenta w określonych specjalistycznych obszarach nauki prawa, które są dla niego najbardziej interesujące, przy jednoczesnym opanowaniu niezbędnych podstaw. Założenie takie realizuje również efekty uczenia się m.in. w zakresie dalszych umiejętności samokształcenia oraz planowania swojego rozwoju naukowego i zawodowego.

W programie studiów przewidziano m.in. następujące, najważniejsze rodzaje zajęć:

1. **wykłady** – zgodnie z programem są to zajęcia, które służą przekazaniu studentom wiedzy teoretycznej, omawiającej fundamentalne zagadnienia dla danego przedmiotu. Wiedza teoretyczna, oparta na badaniach prowadzącego, stanowi niezbędny element dla uczestniczenia w innych zajęciach przewidzianych dla przedmiotu (o ile zajęcia takie są przypisane). Wykłady realizują zasadnicze efekty uczenia się, zwłaszcza w zakresie nabytej wiedzy;

2. **ćwiczenia** – zajęcia praktyczne, pozwalające na pogłębienie przez studentów wiedzy uzyskanej podczas wykładu. Wymagają uprzedniego przygotowania studenta z wyznaczonego tematu. Służą najczęściej wspólnej (pod kierunkiem prowadzącego) analizie krytycznej tekstów prawnych, rozważaniu określonych przypadków praktycznych, dyskusji naukowej prowadzonej w związku z omawianymi zagadnieniami; realizują szereg efektów uczenia się w zakresie umiejętności. Przede wszystkim chodzi tu o umiejętność korzystania ze źródeł (co jest niezbędne do przygotowania się do zajęć), identyfikowania problemów i dokonywania ich analizy, prezentacji efektów swojej pracy i własnego stanowiska. Podczas tego rodzaju zajęć weryfikuje się także prawidłowość posługiwania się metodami prawniczymi przy formułowaniu i testowaniu hipotez;

3. **warsztaty** – formuła warsztatów została wprowadzona reformą programu nauczania z 2017 r. Są one zajęciami komplementarnymi wobec wykładów z zakresu procedur prawnych (procedury administracyjnej i sądownoadministracyjnej, procedury cywilnej oraz procedury karnej). Są to zajęcia praktyczne, podczas których studenci rozwiązują kazusy, prowadzą symulacje rozpraw, przygotowują się do prawidłowego sporządzania pism procesowych. Pomimo ściśle praktycznego charakteru zajęć, nie ma wątpliwości, że w ramach tej formuły realizowane są również istotne efekty kształcenia. Podczas tych zajęć, student w praktyczny sposób wykorzystuje swoją wiedzę z dotychczasowych przedmiotów zajmujących się prawem materialnym i ustrojowym (prawo administracyjne, prawo cywilne, prawo karne) oraz wiedzę z wykładów z przedmiotów proceduralnych;

4. **wykłady specjalizacyjne** – jest to zbiorcza nazwa na różnego rodzaju zajęcia (wykłady, konwersatoria), które realizowane są w ramach jednego bloku (blok specjalizacyjny). Tematyka zajęć jest związana z tematem całego bloku. Podczas bloku specjalizacyjnego, dane

zagadnienie (np. prawo ochrony środowiska) omawianie jest z perspektywy wszystkich gałęzi prawa. Pozwala to na pełne, wszechstronne zapoznanie się studentów z najbardziej interesującymi ich zagadnieniami. Bloki specjalizacyjne realizowane są w ramach cykli 120-godzinnych. Lista aktualnych bloków specjalizacyjnych stanowi załącznik nr 2.2.;

5. **seminaria specjalizacyjne** – są to seminaria związane z zagadnieniami poruszonymi w ramach poszczególnych bloków specjalizacyjnych. Pozwalają one na pogłębianie wiedzy w danym, interesującym studenta zakresie. Poprzez analizę tekstów źródłowych oraz materiału normatywnego, konsultacje z prowadzącymi student potrafi wykorzystać zdobytą wiedzę do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, zaprezentować, uzasadnić i obronić rozwiązanie problemu w formie ustnej i pisemnej, pracować w grupie, zarówno jako jej lider, jak i członek. Przedmiot kształtuje również gotowość do działania w sposób przedsiębiorczy i kierowania swoim rozwojem naukowym oraz zawodowym. Stanowią one również punkt wyjścia do ewentualnych dalszych badań naukowych – zaliczenie seminarium specjalizacyjnego wymaga przygotowania pracy pisemnej ocenianej przez prowadzącego;

6. **seminaria** – zajęcia realizowane na V roku studiów. W ramach seminariów studenci pracują z prowadzącym seminarium nad przygotowaniem pracy dyplomowej. Przedmiot ten służy poznaniu formalnych i merytorycznych zasad pisania pracy magisterskiej oraz poszerzonej i pogłębionej wiedzy dotyczącej tematyki swojej pracy magisterskiej. Po jego ukończeniu student potrafi doskonalić wiedzę zdobytą na studiach i warsztat prawniczy, a także krytycznie analizować przepisy i orzecznictwo. Przedmiot rozwija także potrzebę uczenia się przez całe życie; uzupełniania i doskonalenia nabytej wiedzy i umiejętności.

Przedmioty, które student może realizować w ramach programu studiów zostały, w celu uporządkowania i rozjaśnienia zasad zaliczania poszczególnych etapów studiów, podzielone na moduły:

- **Moduł P** obejmuje przedmioty, których realizacja jest obowiązkowa – są to bowiem przedmioty, które stanowią trzon, rdzeń całego programu studiów. Innymi słowy, z punktu widzenia procesu nauczania prawa obejmują one absolutnie fundamentalne zagadnienia, o których wiedza stanowi podstawę instrumentarium prawnika. W programie studiów znajduje się 16 tego rodzaju przedmiotów;

- **Moduł K** oznacza przedmioty kierunkowe. Są to przedmioty, które z punktu widzenia nauki prawa są istotne, ale objęta nimi materia jest pochodna względem materii objętej przedmiotami podstawowymi. W ramach programu studiów wyodrębniono 13 takich przedmiotów, przy czym student w toku studiów powinien zrealizować co najmniej 9 spośród nich (w zależności od wyboru). W ramach przedmiotów z grupy K student może również realizować wybrane ćwiczenia (choć nie są one obowiązkowe);
- **Moduł S** oznacza zajęcia specjalizacyjne. Są to przedmioty realizowane w ramach bloków specjalizacyjnych oraz seminarium specjalizacyjne. W toku studiów student musi zrealizować co najmniej 4 bloki specjalizacyjne.
- **Moduł I** (zajęcia „inne”) to zbiorcze określenie takich zajęć jak seminarium magisterskie, praktyki zawodowe, lektoraty i egzaminy językowe, wykłady specjalizacyjne prowadzone w językach obcych, przedmioty ogólnouniwersyteckie, wykłady *visiting professors* itd.

Jak już wspomniano, swoistym rdzeniem programu są przedmioty obowiązkowe, na które składają się wykłady i do których komplementarne są ćwiczenia lub warsztaty. Zostały one w programie ułożone wedle sekwencji, która pozwala uzyskać prawidłowe efekty kształcenia.

Z tego też względu **na I roku studiów** student ma obowiązek zrealizować przedmioty o charakterze propedeutycznym:

1. wstęp do prawoznawstwa (30h wykładu, 30h ćwiczeń);
2. system prawny i zawody prawnicze (30h wykładu);
3. logika prawnicza (30h wykładu, 30h ćwiczeń).

Ponadto na I roku student musi zaliczyć przedmioty historycznoprawne:

1. prawo rzymskie i tradycja romanistyczna (60h wykładu, 45h ćwiczeń);
2. ewolucja ustrojów państwowych i instytucji prawnych (60h wykładu, 45h ćwiczeń).

Na I roku studiów student rozpoczyna jednocześnie kształcenie z zakresu podstawowych aspektów prawa, przy czym przedmioty realizowane na tym etapie nie stanowią klasycznych

przedmiotów dogmatyczno-prawnych. Z tego też względu możliwe jest przyswojenie tego zakresu wiedzy bez ukończenia kursów propedeutycznych (zwłaszcza wstępu do prawoznawstwa i logiki prawniczej). Do przedmiotów tych zalicza się:

1. prawa człowieka i obywatela (30h wykładu);
2. prawo publiczne międzynarodowe (60h wykładu, 30h ćwiczeń).

Ponadto na I roku studiów student jest obowiązany do zaliczenia szkoleń z zakresu technologii informacyjnej, BHP oraz podstaw ochrony własności intelektualnej. Całość punktów ze wskazanych przedmiotów wynosi 54 ECTS – uzupełnienie do 60 punktów, co pozwala zaliczyć etap studiów wymaga od studenta (alternatywnie) wyboru lektoratu językowego, zdania egzaminu certyfikującego z języka obcego na poziomie B2 ESOKJ lub wyższym, czy też zaliczenia innych zajęć (np. wykładu ogólnouniwersyteckiego czy też innych zajęć organizowanych we współpracy z Wydziałem).

Przygotowanie teoretyczne i propedeutyczne studenta osiągnięte na I roku studiów pozwala na wprowadzenie na **II roku studiów** przedmiotów z zakresu dogmatyki prawa. Zakres tych przedmiotów obejmuje z punktu widzenia nauki prawa tematykę fundamentalną, dotyczącą podstawowych zagadnień z najważniejszych gałęzi prawa. W ramach tego roku studiów student jest obowiązany do zaliczenia następujących przedmiotów:

1. prawo konstytucyjne (60h wykładu; 60h ćwiczeń);
2. prawo administracyjne (60h wykładu; 60h ćwiczeń);
3. prawo karne (60h wykładu; 60h ćwiczeń);
4. prawo cywilne: część ogólna, rzeczowa, dobra niematerialne (90h wykładu, 60h ćwiczeń);
5. podstawy prawa Unii Europejskiej (30h wykładu; 30h ćwiczeń).

Za zaliczenie wszystkich przedmiotów (wraz z obowiązkowymi ćwiczeniami) student zgromadzi 57 punktów ECTS. Pozostałe punkty niezbędne do zaliczenia etapu studiów mogą zostać uzyskane poprzez:

1. lektoraty językowe;
2. zdany egzamin certyfikujący z języka obcego na poziomie B2 ESOKJ lub wyższym,

3. inne zajęcia z modułu I – np. wykład ogólnouniwersytecki czy też inne zajęcia organizowanych we współpracy z wydziałem;
4. ewentualnie – mogą to być punkty przeniesione z poprzedniego etapu studiów.

Jak już sygnalizowano wcześniej, **III rok studiów** jest etapem, na którym student może rozpocząć realizację swoich zainteresowań związanych z obszarami szczególnymi nauk prawnych. Student ma obowiązek zaliczyć tylko jeden przedmiot obowiązkowy – Prawo cywilne zobowiązania, za który (wraz z obligatoryjnymi ćwiczeniami) uzyskuje 12 punktów ECTS. Pozostałe 48 punktów niezbędnych do zaliczenia etapu studiów może zgromadzić z przedmiotów z grupy P nieprzyporządkowanych do roku studiów, przedmiotów z modułu K (w tym ćwiczenia z modułu CK), przez uczestnictwo i zaliczenie bloków specjalizacyjnych (moduł S), a także alternatywnie do wyboru za pomocą zaliczenia lektoratu językowego, zdania egzaminu certyfikującego z języka obcego na poziomie B2 ESOKJ lub wyższym, czy też zaliczenia innych zajęć (np. wykładu ogólnouniwersyteckiego czy też innych zajęć organizowanych we współpracy z Wydziałem). Od III roku studiów student może uczestniczyć również w seminariach specjalizacyjnych.

W podobny sposób skonstruowany został kolejny etap, tj. **IV rok studiów**. Student ma tu pełną swobodę w ułożeniu programu. Niemniej jednak, powinien on uzyskać co najmniej 60 punktów ECTS w celu zaliczenia tego etapu. Podobnie jak na roku poprzednim, może on wybrać zajęcia z przedmiotów z grupy P nieprzyporządkowanych do roku studiów, przedmiotów z modułu K (w tym ćwiczenia z modułu CK), przez uczestnictwo i zaliczenie bloków specjalizacyjnych (moduł S), a także alternatywnie do wyboru za pomocą zaliczenia lektoratu językowego. Trzeba jednak zastrzec, że do zakończenia tego etapu studiów student powinien zrealizować co najmniej 2 z 4 bloków specjalizacyjnych, a także co najmniej 2 seminaRIA specjalizacyjne (na III lub IV roku).

Ostatnim etapem studiów jest **V rok**. Obowiązkowe na tym etapie jest uczestniczenie oraz zaliczenie seminarium magisterskiego, a do uzyskania tytułu zawodowego magistra prawa – napisanie pracy magisterskiej oraz zdanie egzaminu magisterskiego. Za zaliczenie seminarium magisterskiego, student uzyskuje 12 punktów ECTS. Zaliczenie etapu wymaga jednak

zgrupowania 60 punktów ECTS. Student może je uzyskać na zasadach właściwych dla etapu IV.

Zasady weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczania poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowania się zostały szczegółowo omówione w kolejnym rozdziale niniejszego raportu, poświęconym kryterium 3.

Dla zakończenia studiów, student powinien, oprócz spełnienia wskazanych wyżej warunków, w każdym przypadku odbyć również **praktykę zawodową** w wymiarze 40 dni roboczych (320h), z czego co najmniej 80h musi odbywać się w ramach praktyki sądowej (realizowanej w sądzie lub trybunale). Szczegółową organizację praktyk i zasady jej odbywania, a także rozliczania w toku studiów reguluje Uchwała Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego nr 01/12/2014 z 15 grudnia 2014 r. w sprawie studenckich praktyk zawodowych na kierunku Prawo (uchwała stanowi załącznik nr 2.3). **Zaliczenie praktyki nie następuje automatycznie po jej odbyciu – zaliczenia uznawane są bowiem dopiero po akceptacji dokonanej przez pełnomocnika do spraw praktyk**, który uprzednio weryfikuje na podstawie dokumentów, czy czynności podejmowane w ramach praktyki są zgodne z wymogami w tym zakresie. Umieszczenie praktyk zawodowych jako obowiązkowych pozwala na osiągnięcie konkretnych efektów uczenia się. Po zrealizowaniu praktyk student potrafi wykorzystywać w praktyce wiedzę teoretyczną o systemie polskiego prawa do samodzielnego rozwiązywania konkretnych problemów poprzez sporządzanie podstawowych dokumentów, pism procesowych lub pisemnych analiz i interpretacji. Potrafi także komunikować się z otoczeniem w miejscu pracy oraz pracować w grupie. Warto zwrócić uwagę, że studenci realizujący studia na kierunku prawo na Uniwersytecie Warszawskim realizowali dotychczas praktyki w najważniejszych urządach państwowych (m.in. urząd Rzecznika Praw Obywatelskich, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kancelaria Prezydenta RP, Prokuratura Generalna Rzeczypospolitej Polskiej, Ministerstwo Sprawiedliwości), sądach i trybunałach (m.in. Trybunał Konstytucyjny, Naczelny Sąd Administracyjny, Sąd Najwyższy) czy największych i najbardziej cenionych kancelariach prawnych w Polsce (m.in. DLA Piper, Maruta-Wachta, Greenberg Traurig, Weil/Rymarz-Zdort).

Szczegółowe informacje dotyczące praktyk zawodowych zawiera także sylabus praktyk, stanowiący załącznik nr 2.4.

Wykaz praktyk zawodowych, które odbyli studenci w ramach kierunku *prawo* znajduje się w załączniku nr 2.5.

W toku studiów, student powinien również zaliczyć trzy semestry zajęć z wychowania fizycznego. Zajęcia te są obowiązkowe dla studentów studiów stacjonarnych, natomiast fakultatywne dla studentów niestacjonarnych.

Rok akademicki 2020/2021 jest ostatnim rokiem, w którym realizowany jest także poprzedni program studiów na kierunku prawo. Realizują go studenci będący na piątym, ostatnim roku studiów. Zgodnie z zasadami studiowania obowiązującymi dla tego programu, studenci dla zakończenia studiów mieli obowiązek uzyskać 300 punktów ECTS. Na ostatnim roku studiów przewidziano obowiązek zaliczenia (w postaci egzaminu) przedmiotu Teoria i filozofia prawa, zaliczenie seminarium magisterskiego oraz przygotowanie do egzaminu dyplomowego. Szczegółowy opis poprzedniego programu studiów znajduje się w uchwale Rady Wydziału Prawa i Administracji z dnia 27 kwietnia 2015 r. Zasady Studiowania na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego od roku akademickiego 2015/2016 (załącznik nr 2.6)

Kryterium 3

Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Zasady i kryteria przyjęcia na studia

Zasady, według których następuje przyjęcie na studia na kierunku *Prawo* zostały sformułowane w sposób pozwalający na dokonanie optymalnego doboru kandydatów, dających największą gwarancję osiągnięcia w najwyższym stopniu efektów uczenia się właściwych dla kierunku. Zasady te są bezstronne i zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse. Są one koherentne i przejrzyste. Publikowane są z odpowiednim wyprzedzeniem, umożliwiającym wszystkim potencjalnym kandydatom na studia zapoznanie się z nimi.

3.1.1. Proces opracowywania zasad przyjęcia na studia

Szczególną rolę w procesie opracowywania zasad rekrutacji dla kierunku *Prawo* odgrywa Pełnomocnik Dziekana WPiA UW ds. Rekrutacji. Pełnomocnik przez cały rok akademicki monitoruje odpowiednią realizację zasad rekrutacji oraz weryfikuje konieczność ich aktualizacji. Projekt szczegółowych zasad, opracowany przez Komisję rekrutacyjną UW, w porozumieniu z Kolegium Dziekańskim oraz przedstawicielami Studentów WPiA UW, przedkładany jest Radzie Dydaktycznej WPiA UW (w poprzednim stanie prawnym projekt zasad opiniowany był przez Radę Wydziału WPiA UW). Następnie Rada podejmuje stosowną uchwałę.

Na szczeblu wydziałowym, w czasie rekrutacji, a także w okresie przed- i po-rekrutacyjnym kandydatom na studia na kierunku *Prawo* szczegółowych informacji na temat procesu rekrutacyjnego udzielają: Komisja Rekrutacyjna, Pełnomocnik ds. rekrutacji oraz pracownicy Dziekanatu WPiA UW. Na szczeblu centralnym natomiast wsparcia oraz niezbędnych informacji w sprawach związanych z procesem rekrutacji Kandydatom na studia udziela Biuro ds. Rekrutacji UW.

Do zadań Komisji rekrutacyjnej działającej na WPiA UW w zakresie rekrutacji na studia prawnicze należy w szczególności:

- przestrzeganie przepisów prawa i dbałość o ich dochowanie w postępowaniu rekrutacyjnym;
- przeprowadzenie postępowania kwalifikacyjnego i ogłoszenie jego wyników;
- rozpatrywanie skarg oraz opiniowanie odwołań składanych przez kandydatów w związku z postępowaniem rekrutacyjnym;
- sporządzenie protokołu z przebiegu postępowania kwalifikacyjnego wraz z listą rankingową;
- sporządzanie listy osób zakwalifikowanych do wpisania na listę studentów oraz wpisywanie na listę studentów;
- podjęcie i doręczenie decyzji o nieprzyjęciu na studia;
- sporządzenie zbiorczych i indywidualnych sprawozdań z wyników postępowania rekrutacyjnego, stanowiących podstawę do podjęcia decyzji o przyjęciu na studia;
- nadzór nad procesem przyjmowania dokumentów od kandydatów.

Wszystkie posiedzenia komisji rekrutacyjnej WPiA UW są protokołowane, a protokoły są podpisywane przez ich przewodniczących i członków komisji biorących udział w posiedzeniu.

W aspekcie techniczno-organizacyjnym rejestracja na studia prawnicze odbywa się za pomocą systemu Internetowej Rekrutacji Kandydatów UW: [Internetowa Rekrutacja Kandydatów UW: Internetowa Rekrutacja Kandydatów \(uw.edu.pl\)](http://uw.edu.pl). System ten jest w pełni transparentny i zapewnia kandydatom na studia prawnicze dostęp do wszystkich informacji niezbędnych do aplikowania na studia prawnicze, w tym do szczegółowych zasad postępowania rekrutacyjnego.

Zasady rekrutacji na następny rok akademicki (2021/2022) zostały opracowane i opublikowane w czerwcu 2020 r. w uchwale nr 578 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 24 czerwca 2020 r. w sprawie warunków, trybu i terminów postępowania rekrutacyjnego na studia pierwszego stopnia, jednolite studia magisterskie i studia drugiego stopnia na Uniwersytecie Warszawskim w roku akademickim 2021/2022 (Monitor UW poz. 292):

<https://monitor.uw.edu.pl/Lists/Uchway/Attachments/5491/M.2020.292.U.578.pdf>

3.1.2. Szczegółowe zasady przyjęcia na studia

Poniżej przedstawiono szczegółowy opis zasad i kryteriów przyjęcia na studia obowiązujące dla kierunku *Prawo* w roku akademickim 2020/2021, określonych w załączniku nr 1 do uchwały nr 451 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie warunków, trybu i terminów postępowania rekrutacyjnego na studia pierwszego stopnia, jednolite studia magisterskie i studia drugiego stopnia na Uniwersytecie Warszawskim w roku akademickim 2020/2021.

3.1.2.1. Zasady kwalifikacji dla kierunku studiów *Prawo* – studia stacjonarne

Próg kwalifikacji: **60 pkt.**

1. Kandydaci z maturą (z lat 2005-2020)

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Matematyka P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Jeden język obcy do wyboru z: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. włoski, j. rosyjski, j. portugalski, j. szwedzki, j. słowacki P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka/ fizyka i astronomia, informatyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, język łaciński i kultura antyczna, filozofia , język obcy nowożytny do wyboru z*: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. włoski, j. rosyjski, j. portugalski, j. szwedzki, j. słowacki P. rozszerzony x 1	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka/ fizyka i astronomia, informatyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, język łaciński i kultura antyczna, filozofia** P. rozszerzony x 1
waga = 15%	waga = 15%	waga = 10%	waga = 30%	waga = 30%

*Języki w kolumnach 3 i 4 muszą być różne.

** Przedmioty w kolumnach 4 i 5 muszą być różne.

2. Kandydaci z tzw. dawną maturą

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8	Matematyka P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8	Jeden język obcy do wyboru z: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. włoski, j. rosyjski P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, język łaciński i kultura antyczna, filozofia, język obcy nowożytny do wyboru z*: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. włoski, j. rosyjski p. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, język łaciński i kultura antyczna, filozofia** P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8
waga = 15%	waga = 15%	waga = 10%	waga = 30%	waga = 30%

○ Języki w kolumnach 3 i 4 muszą być różne.

** Przedmioty w kolumnach 4 i 5 muszą być różne.

3. Kandydaci z Maturą Międzynarodową (IB)

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski albo język A* albo literature and performance* P. niższy (SL) x 0,6 albo P. wyższy (HL) x 1	Matematyka P. niższy (SL) x 0,6 albo P. wyższy (HL) x 1	Język obcy nowożytny P. niższy (SL) x 0,6 albo P. wyższy (HL) x 1	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, geografia, zarządzanie, ekonomia, filozofia, polityka, psychologia, antropologia, łacina, język obcy nowożytny** P. wyższy (HL) x 1	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, geografia, zarządzanie, ekonomia, filozofia, polityka, psychologia, antropologia, łacina*** P. wyższy (HL) x 1
waga = 15 %	waga = 15%	waga = 10%	waga = 30%	waga = 30%

*W przypadku braku języka polskiego; języki w kolumnach 1 i 3 muszą być różne.

** Języki w kolumnach 1, 3 i 4 muszą być różne.

*** Przedmioty w kolumnach 4 i 5 muszą być różne.

4. Kandydaci z Maturą Europejską (EB)

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski albo język L1* P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Matematyka P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Język obcy nowożytny P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, ekonomia, geografia, łacina, filozofia, język obcy nowożytny** P. rozszerzony x 1	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, ekonomia, geografia, łacina, filozofia*** P. rozszerzony x 1
waga = 15%	waga = 15%	waga = 10%	waga = 30%	waga = 30%

*W przypadku braku języka polskiego; języki w kolumnach 1 i 3 muszą być różne.

** Języki w kolumnach 1, 3 i 4 muszą być różne.

*** Przedmioty w kolumnach 4 i 5 muszą być różne.

5. Kandydaci z maturą zagraniczną

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski albo język oryginalny matury*	Matematyka	Język obcy nowożytny	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, język łaciński i kultura antyczna, filozofia, język obcy nowożytny**	Jeden przedmiot do wyboru z: biologia, chemia, fizyka, informatyka, historia, wiedza o społeczeństwie, geografia, język łaciński i kultura antyczna, filozofia***
waga = 15%	waga = 15%	waga = 10%	waga = 30%	waga = 30%

*Jeżeli język oryginalny matury jest równocześnie językiem obcym wymaganym w kolumnie 3, dopuszcza się możliwość uwzględnienia dwukrotnie wyniku z tego języka.

** Języki w kolumnach 3 i 4 muszą być różne.

*** Przedmioty w kolumnach 4 i 5 muszą być różne

3.1.1.3. Zasady kwalifikacji dla kierunku studiów *Prawo* – studia niestacjonarne

Próg kwalifikacji: 30 pkt.

a. Kandydaci z maturą (z lat 2005-2020)

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Matematyka P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Jeden język obcy do wyboru z: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. włoski, j. rosyjski, j. portugalski, j. szwedzki, j. słowacki P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1
waga = 45%	waga = 15%	waga = 40%

b. Kandydaci z tzw. starą maturą

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8	Matematyka P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8	Jeden język obcy do wyboru z: j. angielski, j. francuski, j. niemiecki, j. hiszpański, j. włoski, j. rosyjski P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1 albo brak poziomu x 0,8
waga = 45%	waga = 15%	waga = 40%

c. Kandydaci z Maturą Międzynarodową (IB)

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski albo język A* albo literature and performance* P. niższy (SL) x 0,6 albo P. wyższy (HL) x 1	Matematyka P. niższy (SL) x 0,6 albo P. wyższy (HL) x 1	Język obcy nowożytny P. niższy (SL) x 0,6 albo P. wyższy (HL) x 1
waga = 45 %	waga = 15%	waga = 40%

*W przypadku braku języka polskiego; języki w kolumnach 1 i 3 muszą być różne.

d. Kandydaci z Maturą Europejską (EB)

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski albo język L1* P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Matematyka P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1	Język obcy nowożytny P. podstawowy x 0,6 albo P. rozszerzony x 1
waga = 45%	waga = 15%	waga = 40%

*W przypadku braku języka polskiego; języki w kolumnach 1 i 3 muszą być różne

e. Kandydaci z maturą zagraniczną

Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany	Przedmiot wymagany
Język polski albo język oryginalny matury*	Matematyka	Język obcy nowożytny
waga = 45%	waga = 15%	waga = 40%

*W przypadku braku języka polskiego; języki w kolumnach 1 i 3 muszą być różne.

3.1.3. Laureaci i finaliści

Jednym z mechanizmów pozwalających na prowadzenie studiów prawniczych na najwyższym poziomie i zarazem umożliwiających trwały rozwój dyscypliny *Nauki prawne* jest przyciąganie na studia na kierunku *Prawo* najzdolniejszych kandydatów, w tym laureatów olimpiad przedmiotowych.

Ulgi w postępowaniu kwalifikacyjnym przysługują laureatom i finalistom olimpiad stopnia centralnego oraz konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych. Szczegółowe zasady w tym zakresie określa uchwała nr 379 Senatu Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie szczegółowych zasad przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów i finalistów konkursów ogólnopolskich i międzynarodowych w roku akademickim 2019/2020, 2020/2021, 2021/2022, 2022/2023 (Monitor UW z 2018 r. poz. 344 ze zm.).

3.1.4. Studia prawnicze w ramach Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych

O bardzo wysokiej jakości studiów świadczy też to, że wielu studentów Międzywydziałowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych (MISH) realizuje tzw. minima programowe na kierunku *Prawo*. W roku akademickim 2019/2020 liczba studentów MISH realizujących minimum na kierunku *Prawo* wynosi 129 osób. Jest to najwyższy wynik na Uniwersytecie Warszawskim.

3.1.5. Przyjęcia na studia na kierunku *Prawo* w ramach procedury przeniesienia z innej uczelni

Możliwość przeniesienia się na studia prawnicze prowadzone przez Wydział Prawa i Administracji UW z innej uczelni przewidziana jest jedynie w przypadku studiów prowadzonych w formie niestacjonarnej. W każdym roku akademickim w trybie przeniesienia może zostać przyjętych do 5 osób (łącznie na wszystkie lata) w oparciu o kryterium średniej ocen uzyskanych w trakcie odbytych dotychczasowych studiów.

3.1.4. Działania promocyjne wspomagające proces rekrutacji

W celu przyciągnięcia jak największej liczby kandydatów na studia prawnicze, Wydział Prawa i Administracji podejmuje szereg działań o charakterze promocyjnym. Należą do nich w szczególności:

- projekt Klas Akademickich, w ramach którego WPiA UW nawiązał współpracę z wyróżniającymi się liceami w Polsce. Głównym celem projektu jest rozpowszechnianie tradycji polskiej myśli prawniczej wśród młodych ludzi oraz stworzenie uczniom możliwości wszechstronnego rozwoju, który mogą następnie kontynuować w ramach studiów prawniczych na Uniwersytecie Warszawskim. W ramach projektu prowadzone są wizyty merytoryczne pracowników WPiA UW, organizowane są wycieczki dydaktyczne do ważnych instytucji państwowych, takich jak Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, Trybunał Konstytucyjny czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Wydział Prawa i Administracji organizuje ponadto konkursy międzyszkolne dla uczniów Klas Akademickich oraz przekazuje licealistom informacje (w dedykowanym mailingu o wydarzeniach na WPiA UW), w których mogą oni brać udział (stacjonarnie lub zdalnie);
- Cykl „praWOSStart”, w ramach którego WPiA UW organizuje wykłady powtórzeniowe do matury z przedmiotu wiedza o społeczeństwie. Projekt ten cieszy się ogromną popularnością wśród maturzystów. Organizowany stacjonarnie umożliwia około 400 zarejestrowanym wcześniej licealistom powtórzenie materiału z WOS-u pod okiem wykładowców;
- Dzień Otwarty UW, w ramach którego stoisko WPiA UW tradycyjnie cieszy się co roku bardzo dużym zainteresowaniem kandydatów. Podczas Dnia Otwartego można zapoznać się z ofertą edukacyjną Wydziału, uzyskać informacje dotyczące przebiegu i zasad rekrutacji, programu studiów czy sylwetki absolwenta. Ważnym elementem tego wydarzenia jest możliwość poznania oraz porozmawiania z pracownikami i studentami WPiA;
- Wirtualne kampanie reklamowe dotyczące rekrutacji na studia prawnicze. WPiA UW realizuje szereg działań promocyjnych, m.in. w mediach społecznościowych, w Internecie (na portalach edukacyjnych i informacyjnych), w liceach ogólnokształcących, tak w budynkach, jak

i w dzienniku elektronicznym Librus, w informatorach edukacyjnych, w prasie branżowej i dziennikach ogólnopolskich, stacjach radiowych;

- Outdoorowe kampanie promujące studia prawnicze. Prowadzone są one m.in. w warszawskim metrze, komunikacji miejskiej i podmiejskiej oraz na wiatach autobusowych.

Działalność promocyjna Wydziału została szczegółowo omówiona w rozdziale IX niniejszego raportu.

3.1.5. Wyniki rekrutacji przeprowadzonej w roku akademickim 2020/2021

W roku akademickim 2020/2021 na stacjonarne studia prawnicze z 1862 kandydatów przyjęto 502 osoby, natomiast na studia niestacjonarne z 742 kandydatów przyjęto 446 osób.

3.1.6. Rekrutacja w trybie potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów

W przypadku kierunku *Prawo* nie jest prowadzona rekrutacja w trybie potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Warto jednak wskazać, że na Uniwersytecie Warszawskim została przyjęta uchwała nr 392 Senatu UW w sprawie potwierdzania na Uniwersytecie Warszawskim efektów uczenia się zdobytych poza edukacją formalną ([Uchwała nr 932 Senatu UW](#)).

3.2. Zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat

W przypadku kierunku *Prawo* stosowane są spójne i przejrzyste zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów. Zasady te oparte są na uregulowaniach o charakterze ogólnouniwersyteckim. Publikowane są w prawnie przewidzianej formie, zapewniającej zainteresowanym możliwość szczegółowego zapoznania się z nimi z odpowiednim wyprzedzeniem. Wszelkie zmiany w zakresie zasad progresji studentów wprowadzane są z odpowiednim wyprzedzeniem oraz jedynie w stosunku do studentów (roczników) rozpoczynających kształcenie w roku następującym po roku, w którym ewentualne zmiany mają miejsce.

3.2.1. Zasady obowiązujące do roku akademickiego 2019/2020

Do końca roku akademickiego 2019/2020 zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat uregulowane były w *Zasadach studiowania na kierunku Prawo*, przyjmowanych w drodze uchwały Wydziału Prawa i Administracji UW. Określały one organizację i przebieg toku studiów oraz związane z tym prawa i obowiązki studenta oraz WPiA UW. *Zasady studiowania* regulowały w sposób szczegółowy oraz przejrzysty m.in.:

- ogólne warunki zaliczania studiów, w tym: warunki uzyskania absolutorium; wymagania dotyczące koniecznej do uzyskania liczby punktów ECTS; zasady rozliczania nadwyżek punktowych; strukturę zajęć dydaktycznych; zasady realizowania przedmiotów obowiązkowych, specjalistycznych oraz innych; zasady udziału w elektronicznych rejestracjach na zajęcia dydaktyczne oraz egzaminy (§ 2);
- zasady progresji w stosunku do poszczególnych etapów studiów (§ 3-7);
- zasady przyznania Indywidualnego Toku Studiów (§ 8);
- kwestię zapewnienia jakości procesu dydaktycznego (§ 9);
- zasady i formy prowadzenia zajęć ćwiczeniowych oraz udziału w nich i dopuszczenia do egzaminu (§ 10);
- sposób oraz warunki przeprowadzania egzaminów oraz sesji egzaminacyjnej (§ 12);
- zasady rozliczania cyklu dydaktycznego (§ 13);
- zasady przeprowadzania egzaminów warunkowych oraz przyznawania wpisów warunkowych (§ 14-15);
- zasady powtarzania etapu (§ 16);
- zasady zmiany formy studiów, przeniesienia z innej uczelni, udzielania urlopu (§ 16-19);
- kwestię skreślenia z listy studentów oraz wznowienia studiów (§ 20-21);
- zasady ukończenia studiów oraz obliczania średniej (§ 22-23).

Zasady studiowania na kierunku Prawo (tekst jednolity 2019/04) znajdują się w załączniku nr 2.1.

3.2.1. Zasady obowiązujące od roku akademickiego 2020/2021

Podczas posiedzenia Senatu UW 19 czerwca 2019 r. przyjęto uchwałę w sprawie nowego Regulaminu Studiów na Uniwersytecie Warszawskim. Projekt uchwalonego dokumentu

powstał w toku konsultacji ze społecznością Uniwersytetu, a w maju ubiegłego roku został pozytywnie zaopiniowany przez komisje senackie. W dniu 24 czerwca 2019 r. także Parlament Studentów UW wyraził pozytywną opinię wobec nowego Regulaminu. Nowy Regulamin studiów w stosunku do poprzedniego Regulaminu (przyjętego w 2015 roku) zawiera szereg rozwiązań szczególnie korzystnych dla studentów. Wśród rozwiązań prostudenckich warto wskazać m.in. na umożliwienie nieodpłatnego uczęszczania na dowolną liczbę zajęć nieobjętych planem studiów, umożliwienie studentom dokonywania okresowej ewaluacji pracy kierownika jednostki dydaktycznej, kierowników studiów oraz pracowników administracyjnych zapewniających obsługę toku studiów, powoływanie kierownika studiów w porozumieniu z samorządem studentów, a także rozszerzenie praw studenta. Wraz z wejściem w życie nowego regulaminu studiów moc obowiązującą utraciły obowiązujące dotychczas Zasady studiowania na kierunku *Prawo*.

Nowy Regulamin studiów wprowadził spójne i przejrzyste zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów. Zasady ogólne są jednolite dla wszystkich kierunków prowadzonych na Uniwersytecie Warszawskim i regulują m.in. następujące kwestie:

- podjęcie studiów;
- prawa i obowiązki studenta;
- organizacja studiów;
- zasady zaliczania poszczególnych przedmiotów;
- zasady zaliczania etapów studiów;
- zasady przyznania urlopu w trakcie studiów;
- zasady ukończenia studiów.

Regulamin studiów na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2019 r. poz. 186) znajduje się w załączniku nr 3.1.

3.3. Uzyskanie dyplomu

Szczegółowe zasady dyplomowania na kierunku *prawo* zostały uregulowane w:

- Uchwale Rady dydaktycznej dla kierunków studiów administracja, prawo, prawo finansowe i skarbowość, samorząd terytorialny i skarbowość z dnia 30 kwietnia 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad dyplomowania na kierunku prawo studia stacjonarne, sygn. NR RD/11/4/2020 ([Uchwała Rady Dydaktycznej nr 11/4/2020](#)) – stanowiącej załącznik nr 3.4. do niniejszego raportu;
- Uchwale Rady dydaktycznej dla kierunków studiów administracja, prawo, prawo finansowe i skarbowość, samorząd terytorialny i skarbowość z dnia 30 kwietnia 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad dyplomowania na kierunku prawo studia niestacjonarne, sygn. NR RD/12/4/2020 ([Uchwała Rady Dydaktycznej 12/4/2020](#)) – stanowiącej załącznik nr 3.5. do niniejszego raportu.

Po zrealizowaniu programu studiów na studiach drugiego stopnia albo jednolitych studiach magisterskich (w tym złożeniu pracy dyplomowej) i zdaniu egzaminu dyplomowego student otrzymuje tytuł zawodowy magistra lub magistra inżyniera. Tytuł zawodowy nadaje komisja przeprowadzająca egzamin dyplomowy. Ukończenie studiów następuje z dniem złożenia egzaminu dyplomowego.

Procedura dyplomowania na kierunku *Prawo* została skonstruowana w taki sposób, by zapewniała możliwie skuteczną weryfikację kierunkowych efektów uczenia się. Zgodnie z Regulaminem Studiów na UW „Praca dyplomowa jest samodzielny opracowaniem zagadnienia naukowego (...) prezentującym ogólną wiedzę i umiejętności studenta związane ze studiami na danym kierunku, poziomie i profilu oraz umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania” (§ 46). Student może napisać pracę dyplomową u nauczyciela akademickiego posiadającego co najmniej stopień doktora. Ze względu na liczbę i zainteresowania badawcze nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Prawa i Administracji UW, student ma możliwość napisania pracy w każdej gałęzi i dziedzinie prawa.

Proces powstawania prac dyplomowych ma zindywidualizowany charakter. Pisząc pracę, student może wielokrotnie spotykać się z promotorem i dyskutować cząstkowe wyniki. Taki model współpracy wydatnie przyczynia się do osiągnięcia przez studenta kierunkowych efektów uczenia się oraz – przede wszystkim – nabywania właściwych dla prawa kompetencji badawczych. Ma to istotny wpływ na poziom prac dyplomowych.

Student składa pracę dyplomową na 14 dni przed planowanym terminem egzaminu magisterskiego. Pracę dyplomową składa się w formie papierowej w dwóch egzemplarzach oraz w formie elektronicznej na informatycznym nośniku danych. Przed egzaminem dyplomowym praca podlega sprawdzeniu z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Oceny pracy dyplomowej dokonuje kierujący pracą oraz recenzent. Recenzent po zapoznaniu się z pracą dyplomową może wezwać studenta do poprawy pracy w terminie określonym w porozumieniu z kierującym tą pracą, formułując na piśmie zagadnienia do poprawienia. Jest to nowe rozwiązanie, mające na celu podniesienie kompetencji studentów oraz jakości prac dyplomowych. Po poprawieniu pracy dyplomowej zgodnie z wezwaniem, recenzent sporządza ocenę pracy. Jeżeli praca nie zostanie poprawiona zgodnie z wezwaniem recenzenta w wyznaczonym terminie, ocenia on pracę na ocenę niedostateczną. Recenzje pracy dyplomowej wraz z uzasadnieniem są jawne i podlegają opublikowaniu w Archiwum Prac Dyplomowych Uniwersytetu Warszawskiego. Zasady tej nie stosuje się w przypadku recenzji pracy dyplomowej, której przedmiot objęty jest tajemnicą prawnie chronioną. Promotor oraz recenzent powinni odnieść się w swoich recenzjach m.in. do kwestii:

- oceny układu pracy, podziału treści, kolejności rozdziałów, kompletności tez itp.;
- oceny tego, czy treść pracy odpowiada tematowi określönemu w tytule;
- merytorycznej oceny pracy;
- czy i w jakim zakresie praca stanowi nowe ujęcie;
- charakterystyki doboru i wykorzystania źródeł;
- oceny formalnej strony pracy (poprawność języka, opanowanie techniki pisania pracy, spis rzeczy, odsyłacze);
- sposobu wykorzystania pracy (publikacja, udostępnienie instytucjom, materiał źródłowy).

Egzamin dyplomowy przeprowadza komisja egzaminacyjna, w skład której wchodzi: promotor, recenzent oraz przewodniczący Komisji. Egzamin dyplomowy przeprowadzany jest w formie ustnej. Podczas egzaminu dyplomowego student otrzymuje co najmniej trzy pytania, w tym minimum jedno z zakresu pracy dyplomowej. Z egzaminu dyplomowego sporządza się protokół, który podpisują członkowie komisji egzaminacyjnej. Wynik egzaminu dyplomowego zostaje wyrażony według skali ocen obowiązującej na Uniwersytecie Warszawskim.

Ostateczna ocena pracy dyplomowej uwzględniana przy obliczaniu ostatecznego wyniku studiów jest średnią arytmetyczną ocen wystawionych przez kierującego pracą i recenzenta. Średnią liczy się z zaokrągleniem do części setnych (zob. § 46 Regulaminu studiów UW).

Wyżej opisane zasady dyplomowania zostały sformułowane w sposób zapewniający w możliwie wysokim stopniu weryfikację osiągnięcia przez studentów *prawa* efektów uczenia się.

3.4. System uznawania i weryfikacji efektów kształcenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w ramach kształcenia na kierunku *Prawo*

System weryfikacji efektów uczenia się na kierunku *Prawo* umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów owych efektów. Warunki potwierdzania efektów uczenia się zapewniają możliwość rozpoznania oraz oceny stopnia realizacji efektów uczenia się. Sposoby weryfikacji efektów przypisanych do poszczególnych przedmiotów zostały ramowo określone w opisie programu studiów. Niezależnie od tego w sylabusie do każdego przedmiotu koordynator określa szczegółowe formy zaliczenia oraz weryfikacji. Celem przyjętego rozwiązania jest, z jednej strony, zobjektywizowanie warunków oceniania przedmiotów tego samego typu, a z drugiej uniknięcie zbyt sztywnych wytycznych, które mogłyby ograniczyć dobór najlepszych metod weryfikacji efektów przypisanych do przedmiotu.

Na kierunku *Prawo* efekty uczenia się osiągnane przez studentów weryfikowane są za pomocą prac etapowych oraz egzaminacyjnych; mają formę odpowiednio ustną lub pisemną. Stosowane są głównie następujące formy weryfikacji efektów kształcenia się oraz uzyskanych kwalifikacji:

- egzamin ustny;
- egzamin pisemny;
- test;
- esej;
- projekty studenckie;
- praca roczna;

- praca dyplomowa.

Forma oraz metodyka prac weryfikacyjnych i dyplomowych przeprowadzanych na kierunku *prawo* dostosowana jest do profilu oraz zakładanych efektów uczenia się. Uwzględnia ona jednocześnie również normy i zasady zawodowe właściwe dla zawodów prawniczych.

System weryfikacyjny stosowany na kierunku *prawo* zorientowany jest na studenta, umożliwiając jednocześnie uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się. Zasadniczym celem tak skonstruowanego systemu jest motywowanie studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się.

Wśród procedur weryfikacyjnych prowadzonych na kierunku *prawo* szczególne znaczenie ma także bieżący monitoring pozycji absolwentów *prawa* na rynku pracy (zob. uwagi zawarte w rozdziałach niniejszego raportu poświęcone kryteriom I i II). Pozycja absolwentów studiów prawniczych na rynku pracy dobitnie potwierdza osiągnięcie efektów uczenia się. Absolwenci studiów prawniczych na UW konsekwentnie zajmują najwyższe stanowiska prawnicze zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Wielu Sędziów Sądu Najwyższego (w tym pięcioro ostatnich Pierwszych Prezesów SN), Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz Trybunału Konstytucyjnego to absolwenci kierunku *prawo* na Uniwersytecie Warszawskim. Liczni absolwenci tego kierunku orzekają także w sądach powszechnych oraz administracyjnych. Także wśród przedstawicieli innych zawodów prawniczych, m.in. zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza, komornika, rzecznika patentowego absolwenci *prawa* stanowią najliczniejszą lub odpowiednio jedną z najliczniejszych grup. Podobnie w sektorze prywatnym, absolwenci kierunku *prawo* zarządzają wieloma dużymi podmiotami prywatnymi i kancelariami prawnymi, co jednoznacznie potwierdza wysoki stopień opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku *prawo*. Na marginesie należy zaznaczyć, że studenci kierunku *prawo* są autorami lub współautorami szeregu publikacji naukowych z obszaru nauk prawnych (zob. rozdziały niniejszego raportu poświęcone kryterium 1, 2 oraz 8). Osoby studiujące na kierunku *prawo* częstokroć już w trakcie studiów odnoszą istotne sukcesy zawodowe (szerzej na ten temat zobacz kolejny rozdział niniejszego raportu – kryterium 8).

Wszystkie procedury weryfikacyjne zakładają przekazywanie studentom (zarówno w trakcie studiów, jak i na zakończenie studiów) informacji na temat tego, w jakim zakresie zostały osiągnięte efekty uczenia się.

Na uwagę zasługuje fakt, że studentom *prawa* przysługuje możliwość weryfikacji oceny osiągnięcia efektów kształcenia w każdej z form zaliczeniowych oraz egzaminacyjnych. Zasady te zostały zachowane także w okresie nauczania zdalnego. W szczególności na uwagę zasługuje fakt, że przebieg egzaminu lub zaliczenia w trybie zdalnym w formie ustnej rejestruje się w formie nagrania obrazu i dźwięku. Student uprawniony jest do żądania komisyjnego sprawdzenia uzyskanych wyników lub przeprowadzenia egzaminu komisyjnego. Szczegółowe zasady przeprowadzania egzaminów i zaliczeń reguluje zarządzenie Rektora UW z dnia 4 maja 2020 r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów i zaliczeń w trybie zdalnym, stanowiące załącznik nr 3.2 do niniejszego raportu (zob. zarządzenie Rektora UW z dnia 7 września 2020 r. w sprawie organizacji kształcenia w semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021, stanowiące załącznik nr 3.3 do niniejszego raportu). W przypadku jakichkolwiek zachowań o charakterze nieetycznym zarówno pracownicy WPiA UW, jak i studenci *prawa* zobowiązani są do zawiadomienia Władz Wydziału oraz stosownych organów ogólnouniwersyteckich, w szczególności Rzeczników Dyscyplinarnych oraz odpowiednio Komisji Dyscyplinarnej ds. studentów i doktorantów lub Komisji Dyscyplinarnej dla Nauczycieli Akademickich. Materię tę reguluje szczegółowo uchwała nr 14 Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia z dnia 13 lipca 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących standardów i procedur postępowania w przypadku przygotowywania prac zaliczeniowych i dyplomowych z naruszeniem prawa na Uniwersytecie Warszawskim ([Uchwała nr 14 URK](#)).

Końcowo należy zaznaczyć, że procedura dyplomowania została stworzona tak, aby zapewniać równe traktowanie wszystkich studentów, i w szczególności, tak, by weryfikacja i ocena efektów kształcenia nie stwarzały utrudnień dla osób z niepełnosprawnością.

Kryterium 4

Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

1. Kompetencje i doświadczenie, kwalifikacje oraz liczebność kadry

Na kierunku *prawo* kształcenie prowadzi 254 nauczycieli akademickich, w tym 35 profesorów tytularnych, 100 doktorów habilitowanych, 111 doktorów oraz 8 magistrów (dane na dzień 1 grudnia 2020 r.). Wszystkie osoby prowadzące kształcenie na kierunku *prawo* przynależą do dyscypliny „nauki prawne”, kilkoro pracowników złożyło także oświadczenie o jednoczesnej przynależności do innej dyscypliny: „nauki o polityce i administracji” (według danych na marzec 2019 r. były to 3 osoby).

Wśród wskazanych powyżej 254 pracowników są 4 osoby, które prowadzą wyłącznie zajęcia w ramach Szkół Prawa Obcego (osoby te to 1 doktor oraz 3 magistrów).

Według danych na 11 stycznia 2021 r. łącznie na kierunku *prawo* studiuje 3365 studentów. W konsekwencji na jednego wykładowcę przypada 13 studentów. Należy mieć jednak na uwadze, że nie wszyscy spośród wskazanych 254 wykładowców prowadzą zajęcia wyłącznie na kierunku *prawo*.

Szczegółowa charakterystyka nauczycieli akademickich prowadzących kształcenie na kierunku *prawo* znajduje się w załączniku nr IV.

W latach 2015-2019 tytuł naukowy profesora uzyskało 6 osób prowadzących kształcenie na kierunku *prawo*, zaś 60 osób uzyskało stopień naukowy doktora habilitowanego.

Zajęcia na kierunku *prawo* prowadzone są również przez doktorantów (niemal wyłącznie są to studenci stacjonarnych studiów doktoranckich) oraz słuchaczy Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych. Według danych na dzień 1 grudnia 2020 r., na kierunku *prawo* zajęcia prowadzi 60 doktorantów i słuchaczy szkoły doktorskiej. W pojedynczych przypadkach Wydział dopuszcza zajęcia prowadzone przez osoby, z którymi zawarto umowę zlecenia. Przede wszystkim dotyczy to osób będących szczególnie uznanymi praktykami w swojej dziedzinie (np. przedmiot *Praktyczne wyzwania bankowości* prowadzony przez dra Cezarego Stypułkowskiego w ramach bloku specjalizacyjnego *Prawo bankowe i usługi płatnicze*). Wedle

danych na 1 grudnia 2020 r. jest to 5 osób. W roku akademickim 2020/2021 zajęcia na kierunku *prawo* prowadzone są też przez dwóch wykładowców z zagranicy.

Zajęcia realizowane w ramach kierunku studiów obsadzone są przez Kierowników Katedr oraz Kierowników Zakładów z uwzględnieniem zainteresowań naukowych, dorobku publikacyjnego oraz doświadczeń praktycznych wykładowcy. Skład grupy zajęciowej podlega weryfikacji Dziekana pod kątem liczby uczestników zajęć zgodnie z limitami określonymi *Zarządzeniem nr 1 Dziekana i Prorektora ds. studenckich Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 19 marca 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad przydzielania i uruchamiania zajęć dydaktycznych oraz rozliczenia pensum na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego* (załącznik 4.1.).

Zasady prowadzenia zajęć w ramach bloków specjalizacyjnych przewidują, że pracownik ze stopniem naukowym doktora może prowadzić w ramach bloku specjalizacyjnego 30h (z wyjątkiem przypadków, kiedy przed wprowadzeniem do programu studiów bloków specjalizacyjnych prowadził większą liczbę godzin zajęć w ramach wykładów specjalizacyjnych). Natomiast pracownik ze stopniem naukowym doktora habilitowanego może prowadzić w ramach bloków 60h zajęć z tym samym powyższym zastrzeżeniem.

Seminaria specjalizacyjne oraz seminaria magisterskie prowadzone są niemal wyłącznie przez osoby posiadające stopień naukowy doktora habilitowanego. Seminaria specjalizacyjne (realizowane od III roku studiów) mają na celu wnikliwe zaznajomienie uczestników z zagadnieniami w ramach wybranych przez nich dziedzin prawa. Tematy seminariów zgłaszane są przez prowadzących. Seminaria magisterskie (realizowane na V roku studiów) polegają przede wszystkim na przygotowaniach związanych z pisaniem pracy magisterskiej.

Liczba godzin dydaktycznych, powierzana poszczególnym wykładowcom, odpowiada wymogom przyjętym na Uczelni (wykładowca z tytułem profesora – 180h, profesor uczelni oraz adiunkt – 210h, asystent – 210h, docent – 270h). W tym miejscu należy zauważyć, że pracownicy zatrudnieni jako pracownicy wyłącznie dydaktyczni (docenci) stanowią niewielki udział w całej kadrze Wydziału. Zgodnie z informacją dotyczącą rozliczenia pensum za rok akademicki 2019/2020, w przypadku 35 wykładowców prowadzących kształcenie na kierunku *prawo* wymiar godzin dydaktycznych został przekroczony o 105 godzin dydaktycznych (50%

pensum adiunkta badawczo-dydaktycznego). Przekroczenie wymiaru pensum wynikało z takich okoliczności, jak: zastępowanie pracowników przebywających na urloпах, szczególna popularność autorskich zajęć prowadzonych przez danego wykładowcę, prowadzenie zajęć poza WPiA, które wliczane są do pensum na Wydziale, okresowa zmiana liczby godzin dydaktycznych, wiążąca się ze zmianami programu studiów. W każdym przypadku, kiedy ma miejsce przekroczenie pensum o 105 godzin dydaktycznych, Pełnomocnik Dziekana ds. Pensum Dydaktycznego zwraca się do Kierownika Katedry/Zakładu o wyjaśnienie przyczyn.

Wykładowcy kierunku *prawo* stale wydają nowe lub uaktualniają podręczniki akademickie. Tytułem przykładu wskazać można wydane w ostatnim czasie podręczniki:

- 1) Prawo gospodarcze. Aspekty publicznoprawne, red. H. Gronkiewicz-Waltz, M. Wierzbowski, Warszawa 2020;
- 2) Prawo administracyjne, red. J. Jagielski, M. Wierzbowski, Warszawa 2020;
- 3) Postępowanie administracyjne i sądownoadministracyjne, red. M. Wierzbowski, Warszawa 2020;
- 4) Prawo handlowe, K. Bilewska, A. Chłopecki, Warszawa, 2020;
- 5) Logika dla prawników, red. A. Malinowski, Warszawa 2020;
- 6) Prawo konstytucyjne współczesnej Polski, M. Zubik, Warszawa 2020;
- 7) Prawo instytucjonalne Unii Europejskiej, red. M. M. Kenig-Witkowska, 2019;
- 8) Prawo rolne, red. P. Czechowski, Warszawa 2019;
- 9) Zobowiązania. Część ogólna, A. Brzozowski, J. Jastrzębski, M. Kaliński, E. Skowrońska-Bocian, Warszawa 2019;
- 10) Prawa człowieka, W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, Warszawa 2019.

Na kierunku *prawo* prowadzone są również zajęcia w językach obcych. W roku akademickim 2020/2021 przewidzianych jest kilkanaście semestralnych przedmiotów prowadzonych w języku angielskim (o tym szerzej w rozdziale dotyczącym kryterium 7). Oprócz powyższych przedmiotów występują bloki specjalizacyjne prowadzone po angielsku (np. blok *European Union Internal Market* oraz blok *Legal Traditions & Globalisation*). Ponadto za zgodą Dziekana dopuszczalne jest obronienie pracy magisterskiej napisanej w języku obcym. Na Wydziale funkcjonuje 7 szkół prawa obcego (<https://www.wpia.uw.edu.pl/pl/studia/szkoly-prawa-obcego>). Rekrutacja do szkół ma charakter fakultatywny, a zrealizowanie zajęć w szkole wiąże

się z przyznaniem punktów ECTS (szerzej o szkołach prawa obcego w rozdziale poświęconym kryterium 7).

W zakresie kształcenia na odległość, w aktualnym roku akademickim wykłady kursowe prowadzone są przez platformę ZOOM; wprowadzony został obowiązek nagrywania wykładów i udostępnienia nagrań studentom na okres 7 dni. W przypadku wszystkich pozostałych form dydaktyki zajęcia prowadzone są przez Google Meets. Egzaminacje pisemne odbywają się poprzez uniwersytecką platformę Kampus (<https://kampus-egzaminacje.ckc.uw.edu.pl/>), zaś egzaminacje ustne przez platformę Google Meets. Na Wydziale powołany jest Koordynator ds. zajęć, egzaminacji i zaliczeń w trybie zdalnym, również każda Katedra/Zakład powołała jedną osobę do współpracy z Koordynatorem (o tym szerzej w kryterium 5). Zarówno przez Wydział, jak i przez Samorząd Studentów przeprowadzane są ankiety ewaluacyjne zdalnych form kształcenia.

2. Polityka kadrowa i systematyczna ocena kadry prowadzącej kształcenie

Zatrudnienie nauczycieli akademickich odbywa się poprzez przeprowadzanie konkursów. Wyjątkiem jest zatrudnienie w wymiarze nie większym niż ½ etatu - wówczas dopuszczalne jest zatrudnienie pracownika bez konkursu. Informacje o konkursach publikowane są na stronie Uczelni, w zakładce „Praca na UW”. Konkurs przeprowadza Komisja, która jest powoływana przez Radę Wydziału Prawa i Administracji UW. Ogłoszenia zawierają wymogi związane z doświadczeniem w zakresie prowadzenia określonego rodzaju zajęć dydaktycznych, jak i odpowiednio ukształtowanego dorobku naukowego.

Komisja konkursowa powoływana jest przez Dziekana po zasięgnięciu opinii Rady Wydziału na 4-letnią kadencję. Komisja konkursowa składa się z 10 osób. W skład Komisji wchodzi 2 osoby spoza Wydziału Prawa i Administracji. Każdy z członków komisji konkursowej, oceniając kandydata, może mu przyznać całkowitą liczbę pkt od 0-100. Konkurs wygrywa kandydat lub kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę punktów, z tym, że nie niższą jak 51% maksymalnej liczby punktów. Szczegółowe zasady przeprowadzania konkursów zawiera *Zarządzenie nr 106 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 27 września 2019 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu przeprowadzania konkursu na stanowisko nauczyciela akademickiego na Uniwersytecie Warszawskim* (załącznik 4.2.). Obok Komisji konkursowej

powołana jest Komisja ds. zatrudnienia. Komisja ta podejmuje decyzje w sprawie udzielenia rekomendacji zatrudnienia na danym stanowisku albo braku takiej rekomendacji bezwzględną większością głosów. Kompetencje oraz zasady pracy Komisji ds. zatrudnienia określa *Zarządzenie nr 104 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 27 września 2019 w sprawie określenia procedury zatrudnienia na stanowisku nauczyciela akademickiego* (załącznik 4.3.). Zastosowanie powyższej procedury zapewnia gwarancję wyboru najlepszego kandydata.

Zajęcia prowadzone na Wydziale podlegają anonimowym ocenom Studentów poprzez ankiety na kontach studentów w USOS. Do ankiety ma dostęp pracownik oraz Kierownik Katedry/Zakładu. Ankiety przeprowadzane w USOS podlegają stałej i kompleksowej analizie przez Kierownika Jednostki Dydaktycznej wraz z osobami odpowiedzialnymi za jakość procesu dydaktycznego, a ewentualne zasygnalizowane nieprawidłowości są zgłaszane Kierownikowi Katedry/Zakładu oraz komunikowane pracownikowi, co ma na uwadze jak najwyższy standard przekazywania wiedzy.

W ramach ankiety ocenie podlega:

- 1) liczba zajęć, odwołanych przez prowadzącego (jeśli więcej niż 3, wybierz odpowiedź "4") – w skali od 0 do 4;
- 2) liczba zastępstw na zajęciach (jeśli więcej niż 3, wybierz odpowiedź "4") – w skali od 0 do 4;
- 3) dostępność prowadzącego zajęcia, np. dyżury, konsultacje, poczta mailowa, itp. - proszę zaznaczyć na skali (1 - ocena najniższa, 6 - ocena najwyższa);
- 4) ocena sposobu prowadzenia zajęć, np. różne formy aktywizacji studentów, wykorzystywanie materiałów pomocniczych, prezentacja najnowszych osiągnięć nauki itp. (1 - ocena najniższa, 6 - ocena najwyższa);
- 5) nastawienie prowadzącego do słuchaczy - zaznacz na skali (1 - bardzo nieżyczliwe, 6 - bardzo życzliwe);
- 6) stopień uporządkowania przekazywanych treści - zaznacz na skali (1 - bardzo niski, 6 - bardzo wysoki);
- 7) przystępność zagadnień prezentowanych przez prowadzącego (1 - bardzo niska, 6 - bardzo wysoka);
- 8) poziom merytoryczny zajęć (1 - bardzo niski, 6 - bardzo wysoki) – w skali jak wyżej;

9) wymagania stawiane słuchaczom - zaznacz na skali (1 - bardzo niskie, 6 - bardzo wysokie);

10) obiektywizm kryteriów zaliczenia zajęć przez prowadzącego (1 - ocena najniższa, 6 - ocena najwyższa).

Ponadto studenci mogą w ankiecie umieścić komentarz. Ankieta podaje również łączny wynik z kryteriów 1 i 2 oraz osobno z kryteriów 3-10.

Ponieważ wypełnienie ankiety w USOS nie jest obligatoryjne, Wydział podjął starania w celu zachęcenia jak największej liczby studentów do wypowiedzenia się. Przewidziane zostało losowanie nagród. Nagrodami tymi są:

- a) dla 30 osób prawo pierwszeństwa w zapisywaniu się na zajęcia (wykłady i ćwiczenia kursowe, bloki specjalizacyjne i seminaria) w najbliższej rejestracji następującej po losowaniu;
- b) dla drugiej grupy 30 osób prawo pierwszeństwa wejścia na egzamin ustny w jednym terminie, na który się zarejestrują.

Oprócz ankiety dostępnej dla studentów w USOS, Studenci mogą wyrazić zdanie na temat zajęć w trakcie ankiet przeprowadzanych podczas zajęć przez Pełnomocnika Dziekana ds. doskonalenia jakości procesu dydaktycznego. Ankieta przeprowadzana przez Pełnomocnika odbywa się bez poinformowania wykładowcy o konkretnym terminie zajęć, na których się odbędzie.

Kolejną sposobnością, w której studenci mogą wyrazić zdanie odnośnie zajęć są hospitacje przeprowadzane przez Kierownika Katedry/Zakładu lub osobę wyznaczoną przez Kierownika. Hospitacja dotyczy przede wszystkim pracowników o krótszym stażu dydaktycznym, jak i doktorantów. Termin hospitacji jest ustalany z wykładowcą, który jest informowany co najmniej 3 dni przed o fakcie, że hospitacja się odbędzie. W ramach hospitacji ocenia się:

- 1) przygotowanie prowadzącego do zajęć (np. określenie celu zajęć, ich tematu i planu; właściwe rozplanowanie realizacji tematu w czasie; zgodność zajęć z sylabusem);
- 2) sposób prowadzenia zajęć (czy zajęcia prowadzone są w sposób klarowny, dostosowany do poziomu grupy – studenci rozumieją podawane przez prowadzącego treści; prowadzący upewnia się, czy grupa rozumie materiał).

Hospitujący przedstawia swoje spostrzeżenia dotyczące zaangażowania prowadzącego w zajęcia; relacje pomiędzy prowadzącym a studentami; stosunek prowadzącego do studentów; sposób komunikowania się ze studentami oraz przedstawia zalecenia. Protokół hospitacji przedstawiony jest w załączniku (załącznik 4.4.).

Ponadto nauczyciele akademicki podlegają ocenom okresowym. Pod uwagę bierze się działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną pracownika. Każdy z ocenianych pracowników wypełnia ankietę i załącza opinię bezpośredniego przełożonego. Załączana jest także ankietą przeprowadzana na zajęciach pracownika. Dotychczas ocena była dokonywana w oparciu o *Zarządzenie nr 98 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 11 września 2018 r. w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu dokonywania ocen okresowych nauczycieli akademickich* (załącznik 4.5.). Obecnie obowiązuje *Zarządzenie nr 33 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 21 lutego 2020 r. w sprawie określenia trybu, zasad i kryteriów oceny okresowej nauczycieli akademickich* (załącznik 4.6.); pierwsze oceny dokonane w oparciu o wskazane zarządzenie zostaną przeprowadzone w 2021 r.

O poziomie dydaktycznym kadry Wydziału świadczą otrzymywane nagrody. W roku akademickim 2019/2020 dr Krzysztof Kaleta otrzymał Nagrodę Dydaktyczną Rektora UW. Nagrodę przyznaje się za wybitne osiągnięcia w realizacji procesu dydaktycznego oraz za wprowadzanie nowatorskich rozwiązań w procesie kształcenia, a także za stosowanie w praktyce innowacyjnych metod i środków, zgodnych ze wskazaniami nowoczesnej dydaktyki akademickiej. Nagrodę Dydaktyczną Rektora UW otrzymują co roku 3 osoby (wyjątkiem są przypadki uzyskania wyniku *ex aequo*).

Wysoki poziom kadry dydaktycznej oraz jakości kształcenia znajduje potwierdzenie w rankingach wydziałów prawa w Polsce. W rankingu „Perspektyw” w 2020 r. kierunek *prawo* wykładany na UW uplasowany został na I miejscu. W 2020 r. kierunek *prawo* na UW zajął również I miejsce w rankingu Dziennika Gazety Prawnej – 96,7 pkt. Przeprowadzony został również ranking przez „Rzeczpospolitą”. W tym rankingu kierunek *prawo* na UW zajął II miejsce.

Kryterium 5

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

I. Infrastruktura naukowo-dydaktyczna WPiA UW

Zajęcia prowadzone na kierunku *prawo* odbywają się w kilku budynkach rozmieszczonych na Kampusie Głównym UW (ul. Krakowskie Przedmieście 26/28 i ul. Oboźna 6) oraz w bliskiej odległości od kampusu (ul. Lipowa 4, ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 47, ul. Dobra 55). Wyjątkiem jest posiadany od września 2020 r. przez Wydział Prawa i Administracji budynek biurowy przy ulicy Prostej 69. W budynku tym znajduje się jedna sala dydaktyczna i nie był on jeszcze wykorzystywany do prowadzenia zajęć. Poruszanie się między budynkami, w których prowadzone są zajęcia, nie sprawia studentom trudności i przerwa między poszczególnymi zajęciami, trwająca 15 minut, jest wystarczająca.

Na Kampusie Głównym zajęcia odbywają się w budynkach:

1. *Collegium Iuridicum I im. Leona Petrażyckiego* (ul. Krakowskie Przedmieście 26/28) - jest to najstarszy budynek Wydziału Prawa i Administracji. Mają tu swoje siedziby Katedry i Zakłady, których zainteresowania naukowo-dydaktyczne skupione są wokół historii prawa, prawa cywilnego, prawa karnego oraz nauk o państwie i prawie. Swoją gabinet ma tu Dziekan Wydziału, Prodziekan ds. badań naukowych i współpracy międzynarodowej i Prodziekan ds. finansowych. W budynku ponadto znajduje się duża część administracji Wydziału, siedziba Samorządu Studentów Wydziału Prawa i Administracji, siedziba Rady Kół Naukowych, a także sala konferencyjna i 6 sal zajęciowych.

2. *Collegium Iuridicum III* (ul. Oboźna 6) – budynek oddano do użytku w 2005 roku. Mają tu swoje siedziby Katedry i Zakłady nauk prawno-administracyjnych. Ponadto w tym budynku znajduje się Biblioteka Wydziału wraz z czytelnią dla studentów i pracowników. Budynek dysponuje 4 salami zajęciowymi.

3. *Auditorium Maximum* (ul. Krakowskie Przedmieście 26/28) – jest to budynek uniwersytecki. Dysponuje on 7 salami, są to głównie sale wykładowe (4 sale dostosowane do

liczby uczestników zajęć w przedziale od 168 do 182 miejsc). W budynku znajduje się również aula dysponującą miejscami dla 838 osób.

4. Budynek dawnej Biblioteki (ul. Krakowskie Przedmieście 26/28) – jest to budynek uniwersytecki. W ramach zajęć prowadzonych na kierunku *prawo* WPiA UW korzysta z 8 sal (sale o numerach 107, 207, 211-213 oraz 215-216, 308).

Poza Kampusem Głównym zajęcia odbywają się w budynkach:

1. *Collegium Iuridicum II* (ul. Lipowa 4) – budynek ten jest częścią kompleksu najnowocześniejszej Biblioteki Uniwersyteckiej w Polsce. Budynek pełni głównie funkcje dydaktyczne. Do dyspozycji studentów i wykładowców oddanych jest dwanaście w pełni wyposażonych sal wykładowych. Na dachu *Collegium Iuridicum II* i sąsiadującej z nim Biblioteki Uniwersyteckiej znajduje się ogród. W *Collegium Iuridicum II* swoją siedzibę mają: Centrum Prawa Amerykańskiego, Centrum Prawa Francuskiego, Centrum Prawa Niemieckiego.

2. *Collegium Iuridicum IV* (ul. Wybrzeże Kościuszkowskie 47) – jest to budynek Wydziału pochodzący z 1905 roku (do użytku Studentów został oddany w 2011 r.), w którym swoją siedzibę mają Katedry i Zakłady prawa międzynarodowego oraz Centrum Prawa Angielskiego. Budynek dysponuje 5 salami.

3. Gmach Wydziału Neofilologii (ul. Dobra 55) – jest to budynek uniwersytecki, w którym prowadzone są zajęcia w przypadku zapełnienia pozostałych sal w przedstawionych lokalizacjach. Są to pojedyncze zajęcia, z reguły prowadzone w semestrze zimowym z uwagi na układ planu studiów, który przewiduje większą liczbę zajęć dydaktycznych w I semestrze roku akademickiego.

Jak zostało przedstawione powyżej, budynki *Collegium Iuridicum I, II, III oraz IV* są budynkami wydziałowymi, w pozostałych budynkach sale dydaktyczne są wynajmowane, kiedy liczba zajęć dydaktycznych jest większa niż dostępność sal w budynkach WPiA UW.

Oprócz powyższych budynków, w których odbywają się zajęcia, na potrzeby realizacji programu studiów na kierunku *prawo*, Wydział korzysta z budynku Dawnego Centrum Informatycznego UW, w którym znajduje się gabinet Prodziekana ds. studenckich, gabinet

Kierowników Studiów, nowoczesna sala konferencyjna, pomieszczenia Dziekanatu Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, Dziekanatu *Humanitarian Action* oraz Sekcja Promocji oraz Sekcja Rozwoju.

Osoby studiujące na kierunku *prawo* mają dostęp do Internetu na terenie Uczelni poprzez sieć *eduroam*. *Eduroam* jest ogólnoświatowym systemem dostępu do sieci bezprzewodowej dla społeczności naukowo-akademickiej.

Wykaz sal oraz ich wyposażenia znajduje się w poniższej tabeli:

Budynek	Sala	Liczba miejsc	Wyposażenie
Collegium Iuridicum I	106	20	ekran ręczny ścienny, flipchart, rzutnik multimedialny, zaciemnienie
	115	11	zaciemnienie
	117	27	ekran ręczny ścienny, rzutnik multimedialny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna
	206	10	ekran ręczny ścienny, rzutnik multimedialny
	319	18	ekran ręczny ścienny, rzutnik multimedialny
	403	30	ekran ręczny ścienny, flipchart, rzutnik multimedialny
	416	30	ekran ręczny ścienny, rzutnik multimedialny
Collegium Iuridicum II - Lipowa 4	1.2	80	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, mikrofon, nagłośnienie, klimatyzacja, zaciemnienie
	1.3	80	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, mikrofon, nagłośnienie, klimatyzacja, zaciemnienie
	1.4	45	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, mikrofon, nagłośnienie, klimatyzacja, zaciemnienie
	2.3	30	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	2.4	30	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie

	2.6	42	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	2.8	42	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	3.3	30	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	3.4	30	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	3.6	24	wyposażenie na wzór sali sądowej, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	3.8	42	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	A2	200	tablica multimedialna, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, mikrofon, nagłośnienie, klimatyzacja, zaciemnienie
	A3	200	tablica multimedialna, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, mikrofon, nagłośnienie, klimatyzacja, zaciemnienie
Collegium Iuridicum III - Oboźna 6	102	45	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, flipchart, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	2.12	30	tablica multimedialna, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	2.12a	10	tablica multimedialna, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	3.12	20	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, flipchart, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
Collegium Iuridicum IV "Szara Willa" Wybrz. Kościuszkowskie 47	010	22	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	09	25	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	08	38	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie

	07	22	rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, laptop, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna, WiFi, klimatyzacja, zaciemnienie
	114	25	tablica multimedialna, ekran elektryczny, rzutnik multimedialny
Budynek przy ulicy Prostej 69	03.39	49	Projektor multimedialny, flipchart
Budynek dawnej Biblioteki UW	107	72	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet stałe łącze, komputer, mikrofon przewodowy stołowy, nagłośnienie kinowe, rzutnik multimedialny, zaciemnienie, klimatyzacja
	207	72	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), klimatyzacja, komputer, Mikrofon przewodowy stołowy, Nagłośnienie kinowe, oświetlenie, Rzutnik multimedialny, Tablica kredowa ścienna, Zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	211	51	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), klimatyzacja, komputer, mikrofon przewodowy stołowy, nagłośnienie kinowe, oświetlenie, rzutnik multimedialny, tablica kredowa ścienna, zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	212	50	Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), klimatyzacja, nagłośnienie kinowe, oświetlenie, tablica kredowa obrotowo-jezdna, zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	213	42	Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), klimatyzacja, nagłośnienie kinowe, oświetlenie, tablica kredowa obrotowo-jezdna, zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	215	46	Ekran elektryczny, rzutnik multimedialny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), klimatyzacja, nagłośnienie kinowe, oświetlenie, tablica kredowa obrotowo-jezdna, zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	216	60	rzutnik multimedialny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), klimatyzacja, nagłośnienie kinowe, oświetlenie, tablica kredowa obrotowo-jezdna, zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	308	60	Ekran ręczny ścienny, Nagłośnienie konferencyjne, Rzutnik multimedialny, Tablica kredowa obrotowo-jezdna
Audytorium Maximum	Aula Adama Mickiewicza	838	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Kabina do tłumaczenia simultanicznego, Kamera video cyfrowa, Mikrofon bezprzewodowy do kłapy, Mikrofon bezprzewodowy do ręki, Mikrofon przewodowy stołowy, Nagłośnienie kinowe, Odbiornik ze słuchawkami, Odtwarzacz CD, Odtwarzacz DVD, Odtwarzacz VHS (Video), Oświetlenie ze ściemniaczami, Oświetlenie, Rzutnik multimedialny, System sterowania elektronicznego, Tablica kredowa ścienna, Zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	A	168	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Mikrofon bezprzewodowy do kłapy, Mikrofon przewodowy

			stołowy, Nagłośnienie kinowe, Odtwarzacz CD, Odtwarzacz DVD, Odtwarzacz VHS (Video), Oświetlenie, Rzutnik multimedialny, System sterowania elektronicznego, Tablica kredowa ścienna, Zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	B	182	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Mikrofon bezprzewodowy do kłapy, Mikrofon przewodowy stołowy, Nagłośnienie kinowe, Odtwarzacz CD, Odtwarzacz DVD, Odtwarzacz VHS (Video), Oświetlenie, Rzutnik multimedialny, System sterowania elektronicznego, Tablica kredowa ścienna, Zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	C	179	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Mikrofon bezprzewodowy do kłapy, Mikrofon przewodowy stołowy, Nagłośnienie kinowe, Odtwarzacz CD, Odtwarzacz DVD, Odtwarzacz VHS (Video), Oświetlenie, Rzutnik multimedialny, System sterowania elektronicznego, Tablica kredowa ścienna, Zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	D	184	Ekran elektryczny, Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Mikrofon bezprzewodowy do kłapy, Mikrofon przewodowy stołowy, Nagłośnienie kinowe, Odtwarzacz CD, Odtwarzacz DVD, Odtwarzacz VHS (Video), Oświetlenie, Rzutnik multimedialny, System sterowania elektronicznego, Tablica kredowa ścienna, Zaciemnienie (rolety, żaluzje, kotary, itp.)
	E	20	Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Tablica kredowa ścienna
	F	12	Internet bezprzewodowy, Internet (stałe łącze), Tablica kredowa ścienna
Gmach Wydziału Neofilologii cz. I - Dobra 55	1.024	20	komputer, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna
	1.025	24	komputer, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna
	1.026	26	komputer, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna
	3.025	30	komputer, rzutnik multimedialny, ekran elektryczny, tablica suchościeralno-magnetyczna ścienna

W budynku *Collegium Iuridicum II* znajduje się *sala sądowa*, która umożliwia prowadzenie symulacji rozpraw sądowych. W sali znajduje się stół sędziowski, barierka dla świadka oraz ławy dla stron procesowych. Stworzenie sali sądowej wpisuje się w szczególności w nową formę zajęć dydaktycznych – warsztaty z procedur (postępowanie cywilne, postępowanie

karne, postępowanie sądowo-administracyjne), wprowadzoną w ramach reformy programu nauczania z 2017 r. W zakresie nowego programu zobacz szerzej Kryterium 2.

Warto podkreślić, że infrastruktura WPiA, oprócz realizacji dydaktyki, służy także rozwojowi studentów poprzez bezpłatne udostępnianie sal kołom naukowym na spotkania, jak i możliwość organizacji przez koła naukowe konferencji naukowych. Oprócz kół naukowych, infrastruktura jest udostępniana bezpłatnie Samorządowi Studentów oraz na rzecz innych form zrzeszeń studentów.

W styczniu 2020 r. nabyte zostały tablice interaktywne z matrycami dotykowymi RICOH. Zostały one zakupione w celu promowania i ułatwiania wprowadzania innowacyjnych rozwiązań do dydaktyki. Obecnie Wydział posiada 5 tablic w rozmiarze 65 cali (dwie znajdują się w budynku *Collegium Iuridicum II* oraz po jednej w pozostałych budynkach Wydziału - *Collegium Iuridicum I, III, IV*) oraz 11 tablic w rozmiarze 32 cale (5 w *Collegium Iuridicum II* oraz po 2 w pozostałych budynkach Wydziału). Duże tablice interaktywne posiadają kamery, co umożliwia łatwą i szybką organizację wideokonferencji, a ponadto daje możliwość m.in. transmisji prowadzonych zajęć oraz spotkań pomiędzy salami. Mniejsze tablice, ze względu na swoją mobilność, mogą być przenoszone pomiędzy salami dydaktycznymi (przez pracowników ochrony lub informatyków), w zależności od zgłoszonego przez wykładowców zapotrzebowania. Każde urządzenie może być podłączone do projektora multimedialnego, a więc rysowane schematy, wykresy, podkreślenia, zaznaczenia czy notatki wykonywane przez wykładowców na prezentacjach lub plikach PDF będą widoczne dla wszystkich uczestników zajęć. Urządzenia posiadają również funkcję zwykłej białej tablicy (*whiteboard*) i komputera. Dla osób zainteresowanych przeprowadzono szkolenia w zakresie obsługi tablic. Dzięki tablicom interaktywnym możliwa jest transmisja on-line w czasie rzeczywistym treści, które są pisane przez prowadzącego na tablicy interaktywnej. Rozwiązanie to przydaje się w szczególności w okresie prowadzenia zajęć zdalnych w czasie pandemii.

Wydział Prawa i Administracji UW nie prowadzi zajęć poza budynkami uczelni (wyjątek stanowią niektóre nieobowiązkowe zajęcia z zakresu kryminalistyki). Należy również zauważyć, że poza dydaktyką, za którą odpowiada Wydział, znajduje się udział studentów w lektoratach, zajęciach w-f oraz uczestnictwo w przedmiotach ogólnouniwersyteckich. Zajęcia

z lektoratów oraz przedmiotów ogólnouniwersyteckich odbywają się w budynkach poszczególnych wydziałów lub w Szkole Języków Obcych. Można wskazać pojedyncze wyjątki, jak np. przedmiot *Akademia filmowa*, który odbywa się poza uczelnią. W ramach zajęć z w-f możliwy jest wybór spośród szerokiej kategorii dyscyplin sportowych i nie wszystkie zajęcia odbywają się w budynkach uczelni.

W programie studiów kierunku *prawo* przewidziane są obowiązkowe praktyki zawodowe. Praktyki powinny trwać 320 godzin, w tym co najmniej 80 godzin realizowanych w sądzie lub trybunale (w sądzie powszechnym, sądzie administracyjnym, sądzie wojskowym, Sądzie Najwyższym lub Trybunale Konstytucyjnym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej albo w sądzie lub trybunale na terytorium państw członkowskich Unii Europejskiej). Studenci mają swobodę w zakresie wyboru sądów, jak i innych miejsc realizacji praktyk (m.in. kancelarii prawnych, prokuratury, urzędów administracji publicznej). Ponieważ realizacja praktyk nie jest przypisana do konkretnego miejsca, nie można przedstawić warunków infrastruktury i wyposażenia miejsc realizacji praktyk (o praktykach szerzej w kryterium 2).

W zakresie doskonalenia infrastruktury Wydziału, Przedstawiciele Samorządu Studentów i Kół Naukowych WPiA, czy poszczególni studenci i pracownicy, zgłaszają do Dyrektora Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji swoje spostrzeżenia lub potrzeby dotyczące wyposażenia sal dydaktycznych oraz wymiany sprzętu audio-wizualnego. W takich przypadkach zakupy są realizowane po konsultacji z Dziekanem oraz Prodziekanem do spraw studenckich.

Konserwacją infrastruktury zajmuje się wyspecjalizowany podmiot zewnętrzny, wyłaniany na cztery lata w przetargu. Podmiot taki jest obowiązany do bieżącego usuwania zgłaszanych usterek, co ma wpływ na prawidłowe i płynne prowadzenie zajęć dydaktycznych. Usuwanie mniejszych usterek zostało natomiast powierzone konserwatorowi zatrudnionemu na Uniwersytecie. Konserwacją oraz bieżącą obsługą infrastruktury komputerowej zajmują się pracownicy Sekcji Informatycznej WPiA UW.

Przedstawiając infrastrukturę WPiA UW warto również odnieść się do infrastruktury dydaktyczno-naukowej służącej prowadzeniu zajęć zdalnych. W trwającym roku akademickim wykłady kursowe prowadzone są przez platformę ZOOM; wprowadzony został obowiązek

nagrywania wykładów i udostępniania nagrań przez okres 7 dni. W przypadku wszystkich pozostałych form dydaktyki zajęcia prowadzone są przez Google Meets. Egzaminy pisemne odbywają się poprzez uniwersytecką platformę Kampus (<https://kampus-egzaminy.ckc.uw.edu.pl/>), zaś egzaminy ustne przez platformę Google Meets. Na Wydziale powołany jest Koordynator ds. zajęć, egzaminów i zaliczeń w trybie zdalnym, również każda Katedra/Zakład powołała jedną osobę do współpracy z Koordynatorem. Zarówno przez Wydział, jak i przez Samorząd Studentów przeprowadzane są ankiety ewaluacyjne zdalnych form kształcenia.

Zasady zdalnego prowadzenia zajęć, jak i przeprowadzania egzaminów zostały uregulowane w aktach prawnych wydawanych przez władze WPiA UW. Należy wskazać w tym zakresie:

1. *Zarządzenie nr 1/09/2020 Prodziekana ds. studenckich WPiA UW z dnia 21 września 2020 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji kształcenia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego w semestrze zimowym roku akademickim 2020/21 (załącznik 5.1.);*
2. *Zarządzenie nr 3/09/2020 Prodziekana ds. studenckich WPiA UW z dnia 30.09.2020 r. w sprawie określenia narzędzi informatycznych oraz formy prowadzenia zajęć w trybie zdalnym na WPiA UW w semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021 (załącznik 5.2.);*
3. *Zarządzenie nr 1/10/2020 Prodziekana ds. studenckich WPiA UW z dnia 16.10.2020 r. (załącznik 5.3.).*

Zarówno na potrzeby prowadzenia zajęć zdalnych, jak i zdalnej sesji egzaminacyjnej przygotowane zostały przez Prodziekana ds. studenckich oraz Koordynatora ds. zajęć, egzaminów i zaliczeń w trybie zdalnym odpowiednie instrukcje (załącznik 5.4 i 5.5.). Przeprowadzone zostały również szkolenia dla wykładowców (które zostały nagrane z możliwością ich odtwarzania). Obok wsparcia dla zdalnej dydaktyki udzielanego przez WPiA UW, prowadzone są szkolenia ogólnouniwersyteckie (<https://www.uw.edu.pl/szkolenia-dydaktyczne-online-dla-wykladowcow/>). Są to szkolenia prowadzone online z zakresu obsługi narzędzi informatycznych umożliwiających zdalne prowadzenie zajęć. W ofercie dostępne są

m.in. zajęcia z zakresu komunikacji z grupą wielokulturową oraz kursy z obsługi narzędzi do spotkań grupowych online i internetowej dystrybucji materiałów dydaktycznych.

Wirtualna infrastruktura Wydziału to także możliwość dostępu przez pracowników, jak i doktorantów, do wydziałowego komputera służbowego z dowolnego miejsca poprzez funkcję „pulpit zdalny”. Pozwala to również na zdalny dostęp do baz prawniczych, na korzystanie z których licencje posiada Biblioteka Wydziałowa. Ponadto do dyspozycji wykładowców są dostępne licencje na pakiet biurowy *Google*, który jest zawarty w kontaktach pocztowych pracowników, dodatkowo pracownicy mogą korzystać z pakietu *Office 365 dla edukacji* lub licencji *Zoom Business*. Co więcej, pracownicy mogą zgłosić zapotrzebowanie na zakup specjalistycznych licencji na oprogramowanie MS Office 2019 (w wersji standard oraz pro), pakietów do obróbki graficznej *Corel Draw* lub też *Adobe Creative Cloud* oraz aplikacji *OCR ABBY FineReader 15*.

Ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami

Wszystkie budynki dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. W budynkach znajdują się windy przystosowane do korzystania przez osoby poruszające się na wózkach inwalidzkich. W przypadku budynków, do których wejście wiąże się z pokonaniem schodów, wybudowane zostały podjazdy lub zastosowano platformy dla osób niepełnosprawnych w przypadku braku możliwości wybudowania podjazdu. W budynkach znajdują się portiernie, których pracownicy służą pomocom osobom niepełnosprawnym w razie trudności (m.in. w toaletach zamontowane są przyciski do informowania ochrony o potrzebie pomocy). Wydział Prawa i Administracji UW zatrudnia na umowie o pracę na czas nieokreślony 2 pracowników do pracy w recepcji budynków oraz 15 pracowników ochrony, w tym jedną osobę na $\frac{3}{4}$ etatu, których zadaniem jest służyć wsparciem osobom z niepełnosprawnościami.

Należy podkreślić, że Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego zapewnia osobom z niepełnosprawnościami możliwość przewozu z domu na uczelnię, jak i z powrotem („transport uniwersytecki” - <https://bon.uw.edu.pl/uslugi/informacje-ogolne-o-transporte-uniwersyteckim/>)

II. Dostęp do zasobów edukacyjnych – funkcjonowanie Biblioteki Wydziałowej

Biblioteka WPiA UW mieści się w budynku Collegium Iuridicum III, który jest zlokalizowany na terenie Kampusu Głównego UW. Biblioteka Wydziału jest częścią systemu biblioteczo-informacyjnego UW, co oznacza, że wystarczające jest założenie jednego konta bibliotecznego dla czytelnika oraz że funkcjonuje jedna wyszukiwarka zasobów bibliotecznych. Oprócz Biblioteki WPiA publikacje z zakresu prawa są gromadzone w Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie (BUW). Biblioteka Wydziałowa w czasie roku akademickiego jest czynna 6 dni (67 godzin) w tygodniu: od poniedziałku do piątku od 8.00 do 20.00, w soboty od 8.00 do 15.00.

Ze względu na bliskość tematyczną prowadzonych na WPiA kierunków studiów (*prawo, administracja, samorząd terytorialny i polityka regionalna, prawo finansowe i skarbowość* oraz *Network on Humanitarian Action*), cały księgozbiór Biblioteki można uznać za wartościowy z punktu widzenia kierunku *prawo*.

Księgozbiór Biblioteki WPiA według danych na grudzień 2020 r. liczy 122 524 woluminów książek i czasopism. Przedstawiając rozwój księgozbiorów w ostatnich latach, Biblioteka w 2020 r. poszerzyła swój księgozbiór o 1295 woluminów, w 2019 roku o 1914 woluminów, zaś w roku 2018 o 1996 woluminów. Prenumerata bieżąca według danych na 31 grudnia 2019 r. obejmuje 125 tytułów czasopism polskich i 29 tytułów czasopism zagranicznych.

Obok źródeł w formie drukowanej dla potrzeb studentów i pracowników naukowych Wydziału zakupiono dostęp do elektronicznych źródeł informacji: polskich i światowych baz z zakresu prawa.

Bazy polskie (dane na 31.12.2019 r.):

- **Lex** (zawiera 2760 komentarzy, 1820 monografii i 54 tytuły czasopism - pełne teksty);
- **Legalis** (zawiera 2781 książek elektronicznych i 20 tytułów czasopism – pełne teksty).

W 2020 r. studenci uzyskali dostęp do powyższych baz w postaci dostępu zdalnego („z domu”) bez limitu osób korzystających jednocześnie (wcześniej w przypadku bazy *Legalis* jednocześnie mogło korzystać maksymalnie 50 studentów).

Bazy zagraniczne:

- **HeinOnline** – baza pełnotekstowa, zawierająca ponad 2000 tytułów zagranicznych czasopism prawniczych i ustawodawstwo amerykańskie;
- **Westlaw** – światowa baza prawnicza, umożliwia dostęp do ponad 1000 światowych tytułów czasopism prawniczych, ustawodawstwa i orzecznictwa USA, Wielkiej Brytanii, Australii, Kanady oraz Unii Europejskiej;
- **Beck-online** – niemiecka baza prawnicza, zawiera niemieckie ustawodawstwo, komentarze oraz 100 tytułów czasopism pełnotekstowych;
- **Cambridge University Press e-book Law Collection** – dostęp do około 3000 monografii i podręczników.

Oprócz powyższych źródeł finansowanych przez WPIA, pracownicy i studenci mają dostęp do baz w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz innych, kupowanych przez Bibliotekę Uniwersytecką baz wielod dziedzinowych, m.in.: bazy *EBSCO*, *E-book Academic Collection*, *ProQuest Social Science Journal*, *Oxford Journals*, *CEEOL*, *Cambridge Journals*, *SAGE Journals*, *Wiley Online Library*, *SpringerLink*, *JSTOR*, w których można odnaleźć pełne teksty z kilkuset tytułów czasopism prawniczych oraz książki elektroniczne. Zasoby te dostępne są w sieci komputerowej Wydziału oraz całego Uniwersytetu oraz zdalnie z dowolnych komputerów podłączonych do sieci.

Odnosząc się do danych finansowych Biblioteki Wydziałowej, w 2019 roku wydatkowano łącznie na zakup książek i czasopism 226 210,99 zł (w tym 17 075,04 zł z grantów). W roku 2018 wydatki wyniosły 195 092,58 zł (w tym 12 636,08 zł z grantów). Na zakup dostępów do zasobów informacji elektronicznej wydatkowano w 2019 r. 257 703,20 zł (w 2018 - 252 509,01 zł).

Przedstawiając dane statystyczne korzystania z Biblioteki Wydziałowej, w 2019 roku udostępniono 52083 (w roku 2018 – 44695) woluminów książek i czasopism w tradycyjnej formie drukowanej. W ramach wypożyczeń międzybibliotecznych sprowadzono z innych bibliotek 65 publikacji, wypożyczono 302 woluminy. Ponadto w zakresie korzystania z baz elektronicznych Biblioteki Wydziałowej, z bazy *Westlaw* pobrano 3351 tekstów (w 2018 r. – 4188), z bazy *Beck-online* pobrano 7406 (w 2018 r. – 6943), z bazy *HeinOnline* 10299 artykułów

(w 2018 r. – 12553). W bazie *Legalis* zanotowano 351 387 pobrań dokumentów (w 2018 r. 201336), w bazie *Lex* 50 590 pobrań. Z bazy *Cambridge University Press* (Kolekcja Prawo) pobrano 36 946 rozdziałów z książek.

Zasoby biblioteczne (zarówno te w postaci książkowej, jak i dostępne dla studentów elektronicznie) są podstawą dla prawidłowej realizacji programu studiów na kierunku *prawo*. Zasoby te odpowiadają również pozycjom wskazanym w sylabusach przedmiotów, jak i umożliwiają poszerzanie wiedzy oraz stanowią podstawę do przygotowywania prac zaliczeniowych, prac magisterskich czy przygotowywanych przez studentów publikacji naukowych. Ponadto w ramach systemu informacji prawniczej LEX dostępne są elektronicznie podręczniki prawnicze wydawane przez wydawnictwo *Wolters Kluwer*. W zbiorach Biblioteki Wydziałowej, jak i BUW, znajdują się wszystkie potrzebne dla studentów kierunku *prawo* materiały dydaktyczne, dzięki czemu w dużej mierze nie jest potrzebne kupowanie podręczników przez studentów. Ponadto dzięki bazom pozwalającym na dostęp do międzynarodowej literatury prawniczej dużym ułatwieniem staje się przygotowywanie prac pisemnych dotyczących obcych systemów prawnych, jak też i publikacji do zagranicznych czasopism, co przekłada się na umiędzynarodowienie Wydziału.

W kontekście udziału społeczności akademickiej w funkcjonowaniu Biblioteki warto wskazać, że zarówno studenci, jak i pracownicy mają możliwość skorzystania z funkcjonalności w systemie bibliotecznym "zapropnuj do zbiorów" i przesłania propozycji zakupu książek, które nie znajdują się w zbiorach bibliotek UW. Procedura zgłoszeń "zapropnuj do zbiorów" jest opisana na stronie BUW. Istnieje też możliwość zgłoszenia osobistego, mailowego, telefonicznego w Bibliotece Wydziału. Propozycje zakupów tytułów polskich są w przeważającej większości realizowane, o ile zgłoszenia dotyczą książek prawniczych dostępnych na rynku (również antykwarycznym). Propozycje zakupów zagranicznych są procedowane odmienne. Kierownik Biblioteki zwraca się o akceptację do kierownika odpowiedniej Katedry/Zakładu, następnie do Komisji Bibliotecznej przy Radzie Wydziału. Ostatecznie zakup jest zatwierdzany przez Prodziekana ds. finansowych. Należy zauważyć, że znakomita większość wniosków jest realizowana.

Przy Radzie WPIA UW funkcjonuje Komisja Biblioteczna, w której skład wchodzi również studenci. Komisja Biblioteczna akceptuje nabywanie publikacji zagranicznych, zajmuje się również kluczowymi sprawami dla rozwoju Biblioteki, głównie zmianami regulaminu. Studenci mają możliwość zgłaszania postulatów, wyrażania opinii i współdecydowania w podejmowaniu decyzji związanych z funkcjonowaniem Biblioteki Wydziałowej.

Jeśli chodzi o zasady wypożyczenia, studenci mogą wypożyczyć do 3 woluminów na okres 14 dni spośród publikacji znajdujących się w księgozbiornym Biblioteki Wydziałowej. Prolongata wypożyczenia publikacji możliwa jest elektronicznie za pomocą konta bibliotecznego (konta w BUW). Możliwa jest trzykrotna prolongata, jeśli dana publikacja nie zostanie w tym czasie zamówiona przez inną osobę. Wypożyczenie publikacji spoza księgozbiornym dydaktycznym przez studentów możliwe jest za zgodą Kierownika Biblioteki. W przypadku szeregu publikacji, które w ramach Biblioteki Wydziałowej znajdują się poza księgozbiornym dydaktycznym, możliwe jest ich wypożyczenie w BUW. Biblioteka Wydziałowa nie przewiduje naliczania opłat w przypadku niezwrócenia publikacji w terminie (skutkuje to wyłącznie blokadą konta). W załączniku znajduje się *Regulamin udostępniania zbiorów Biblioteki Wydziału Prawa i Administracji* (załącznik 5.6.).

W okresie stanu epidemii limit wypożyczeń książek dla studentów zwiększono do 6, w tym dopuszczono w szerszym zakresie możliwość wypożyczenia książek spoza księgozbiornym dydaktycznym. Ponadto Biblioteka wprowadziła usługę bezpłatnego skanowania książek i czasopism do 100 stron tygodniowo na studenta. Ponadto usługa bezpłatnego skanowania jest też świadczona przez BUW na rzecz studentów, doktorantów i pracowników UW. Możliwe jest złożenie jednego zamówienia na tydzień (do 50 stron tekstu oryginalnego).

Z racji na szerokie zasoby publikacji prawniczych w BUW, należy również przedstawić informacje w tym zakresie. Łącznie na zbiory BUW według danych na dzień 31 grudnia 2019 r. składa się 2,2 mln książek, 782 tys. czasopism, 411 tys. materiałów bibliotecznych kategoryzowanych jako zbiory specjalne i zinwentaryzowane zasoby elektroniczne. Ze wskazanego księgozbiornym prawie 570 tys. woluminów jest w wolnym dostępie. W ramach kategorii „Prawo, nauki polityczne” w wolnym dostępie jest 59 267 książek i 11 805 woluminów czasopism. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności BUW za 2019 r., zbiór z

kategorii „Prawo, nauki polityczne” jest jednym z najczęściej wykorzystywanych przez użytkowników BUW. Ponieważ tylko zbiory znajdujące się w wolnym dostępie w BUW są sklasyfikowane, nie można wskazać łącznej liczby publikacji z zakresu prawa.

W Bibliotece Wydziałowej do dyspozycji czytelników są dwie czytelnie: profesorska (Lektorium), przeznaczona dla kadry naukowej oraz doktorantów oraz studencka, z której oprócz studentów, mogą korzystać wszyscy zainteresowani. W ramach czytelni profesorskiej czytelnicy mają do dyspozycji 18 miejsc, w tym 9 stanowisk komputerowych. W czytelni studenckiej jest 80 miejsc do pracy, w tym 26 stanowisk komputerowych. Ponadto 2 stanowiska komputerowe znajdują się w części, gdzie ulokowane są katalogi kartkowe. Czytelnicy mają wolny dostęp do księgozbioru stworzonego z wybranych książek i czasopism, który jest uporządkowany według dziedzin prawa, a w obrębie działów według sygnatur. Około 20 procent zbiorów Biblioteki znajduje się w wolnym dostępie dla czytelników. W czytelniach możliwe jest bezpłatne skanowanie materiałów lub odpłatne kserowanie/dokonywanie wydruków.

Odnosząc się do danych statystycznych, w 2019 r. odnotowano 33927 (w 2018 r. – 33076) odwiedzin czytelników w czytelniach i wypożyczalni.

Warto podkreślić, że Biblioteka komunikuje się z czytelnikami na bieżąco poprzez założony w 2015 r. profil na portalu Facebook (<https://www.facebook.com/bibliowpiauw>), jak i częste uaktualnianie informacji na stronie internetowej (<https://wpia.uw.edu.pl/pl/biblioteka>). Profil Biblioteki na portalu Facebook jest popularny wśród studentów i obserwuje go ponad 2100 osób.

Dodatkowo można jeszcze zwrócić uwagę, że na WPiA UW funkcjonuje Biblioteka Papirologii, Prawa Rzymskiego i Antycznego UW im. Rafała Taubenschlaga. Biblioteka jest wyjątkowym miejscem dla badań interdyscyplinarnych poświęconych kulturze antycznej. Nasz księgozbiór to blisko 20 tys. książek, 10 tys. czasopism i wielotysięczna kolekcja nadbitek. Obok bogatego zbioru książek z zakresu historii starożytnej, historii praw antycznych, prawa rzymskiego i antycznego, historii religii, wczesnego chrześcijaństwa czy archeologii są tu jedyne w Polsce egzemplarze publikacji dotyczących problematyki papirusów z Egiptu grecko-rzymskiego, liczne monografie z dziedziny epigrafiki, paleografii i językoznawstwa. Biblioteka posiada

również wydania tekstów autorów antycznych oraz unikatowe publikacje źródłowe z zakresu papirologii, praw antycznych czy wczesnego chrześcijaństwa.

Ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami

Biblioteka Wydziałowa oraz czytelnia studencka przystosowane są do korzystania przez osoby niepełnosprawne. W czytelni studenckiej znajduje się stanowisko komputerowe z dostępem do Internetu oraz prawniczych baz danych przeznaczone dla czytelników niewidomych, niedowidzących oraz z niepełnosprawnościami ruchowymi. Jest ono wyposażone w monitor 19", umieszczony na wysięgniku oraz powiększalniki tekstu.

Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych wprowadzone są również w BUW („BUW bez barier”). Budynek Biblioteki Uniwersyteckiej jest w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Windy są dostosowane do samodzielnego przemieszczania się osób na wózkach. Na każdym piętrze znajduje się odpowiednio wyposażona toaleta. Obok szatni znajduje się pokój pierwszej pomocy sanitarnej.

W BUW dostępne są trzy kabiny dla osób niedowidzących i słabowidzących wyposażone w: skanery *OpticBook*, komputery z oprogramowaniem *AbbyFineReader12*, który przetwarza tekst drukowany na mówiony, notatnik brajlowski oraz powiększalnik.

Ponadto w ramach BUW funkcjonuje Akademicka Biblioteka Cyfrowa, jest to serwis udostępniający osobom niewidomym materiały dydaktyczne zaadaptowane do ich potrzeb, czyli w wersji audio oraz w formacie tekstowym (formaty txt, rtf, html, doc).

Kryterium 6

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Ocena koncepcji kształcenia, a także ewaluacja realizacji i doskonalenia programu studiów na kierunku *prawo*, jest procesem ciągłym. Podejście takie wynika z faktu, że sama materia badań (prawo) jest zjawiskiem dynamicznym, ciągle się zmieniającym i to w dwóch płaszczyznach – po pierwsze, samej regulacji prawnej (zmieniające się przepisy), a po drugie przedmiotu regulacji (otoczenie społeczno-gospodarcze), co wymusza analizę zasadności objęcia danej kwestii regulacją prawną, a jeśli tak, to dokonanie wyboru, jaka regulacja będzie najskuteczniejsza. Stąd też dla zachowania atrakcyjności studiów na tym kierunku, ale także spełnienia deklarowanych efektów uczenia się, niezbędne jest bieżące monitorowanie tej kwestii oraz reagowanie na zmiany uwarunkowań zewnętrznych.

Jednym z ważniejszych filarów ewaluacji oraz udoskonalania kierunku studiów jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Współpraca ta opiera się zasadniczo na trzech fundamentach.

Pierwszym jest współpraca z uczniami liceów oraz ich opiekunami, realizowana poprzez organizację Projektu Klas Akademickich. Przedsięwzięcie funkcjonuje od 2016 r. i obejmuje kooperację z wyróżniającymi się liceami w Polsce, w ramach której pracownicy naukowcy prowadzący kształcenie na kierunku *prawo*, spotykają się z uczniami liceów, prowadząc zajęcia z podstaw prawa. Ułatwia to orientację w oczekiwaniach i potrzebach przyszłych kandydatów na studia na kierunku *prawo*. Więcej informacji na temat Projektu Klas Akademickich zawarto w opracowaniu poświęconym kryterium 9. Warto jeszcze wspomnieć, że w ramach współpracy z liceami partnerskimi organizowane są również konkursy oraz Ogólnopolski Turniej Negocjacyjny Liceów.

Drugim fundamentem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest działalność Stowarzyszenia Absolwentów Wydziału Prawa i Administracji. Stowarzyszenie to zrzesza absolwentów m.in. studiów na kierunku *prawo*. Jest to forum wymiany poglądów umożliwiające zachowanie łączności pomiędzy działalnością naukową realizowaną w ramach Uniwersytetu a absolwentami studiów prawniczych, którzy nierzadko aktywnie funkcjonują

na szeroko rozumianym rynku prawniczym w Polsce. Warto zwrócić uwagę, że prezesem Stowarzyszenia jest obecny Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych. Działalność ta, oprócz utrzymywania więzi z absolwentami, umożliwi także wymianę poglądów w zakresie sposobu kształcenia na kierunku *prawo* oraz identyfikowanie tych elementów, które wymagają zmian.

Trzecim fundamentem umożliwiającym ocenę jakości kształcenia jest bieżące monitorowanie osiągnięć absolwentów kierunku *prawo* oraz ich oceny rynkowej. W tym zakresie pod uwagę brane są dane dotyczące zdawalności na aplikacje prawnicze (publikowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości), dane dotyczące Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA), czy też inne rankingi, dotyczące oceny absolwentów przez pracodawców (np. ranking QS). Istotne znaczenie w tej materii mają również oceny dostarczane przez podmioty umożliwiające studentom odbycie praktyk zawodowych. Warto także zauważyć, że „otoczenie społeczno-gospodarcze” tworzą często sami pracownicy akademicki prowadzący zajęcia na kierunku *prawo*. Ich opinie wynikające z obserwacji absolwentów czy studentów kierunku *prawo*, również mają znaczenie przy dokonywaniu ewaluacji jakości kształcenia.

Istotne znaczenie w zakresie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym odgrywa także aktywność studentów zrzeszonych w wydziałowym ruchu naukowym. Wiele kół naukowych organizuje wydarzenia o dużym zasięgu (także ogólnopolskim), przekładające się na podtrzymywanie więzi z ważnymi partnerami zewnętrznymi (instytucjami publicznymi, kancelariami prawnymi, podmiotami sektora bankowego itd.). Dzięki tego typu inicjatywom możliwe jest skuteczniejsze rozpoznawanie obecnych potrzeb rynkowych w odniesieniu do programu, standardów oraz jakości kształcenia na kierunku *prawo*. Do najważniejszych projektów studenckich zaliczyć należy:

- **Kongres Prawa Bankowego i Technologii Finansowych** - sztandarowy projekt Koła Naukowego Prawa Bankowego, który od lat wpisuje się w kalendarz najważniejszych wydarzeń na biznesowo-prawnej mapie Polski. Zasadniczym celem każdej edycji jest poruszenie najbardziej aktualnych zagadnień oraz omówienie wyzwań, jakie stawiane są przed sektorem finansowym w Polsce i Europie. Ponadto, ideą konferencji jest stworzenie przestrzeni do dyskusji dla środowiska prawniczego, akademickiego i szeroko rozumianego biznesu. Miniona, XII edycja Kongresu Prawa Bankowego i Technologii Finansowych została

przeprowadzona w formule zdalnej 13 listopada 2020 r. Jej agenda obejmowała wystąpienia oraz panele dyskusyjne poświęcone zagadnieniom stymulowania rozwoju innowacji finansowych, zapewnienia bezpieczeństwa w świecie finansów przyszłości, nowoczesnych możliwości związanych z wdrażaniem chmury obliczeniowej w sektorze finansowym oraz zastosowania technologii finansowych w procedurze przeciwdziałania praniu pieniędzy. Poruszone zostały także najbardziej aktualne problemy związane z nagłymi zmianami wywołanymi pandemią COVID-19 i nowymi wyzwaniami, przed którymi nieoczekiwanie postawiony został sektor bankowy. Partnerami oraz patronami honorowymi i medialnymi Kongresu zostało wiele znamienitych instytucji oraz kancelarii prawnych, wśród nich warto wyróżnić partnerów strategicznych, którymi byli mBank, Maruta Wachta sp.j. oraz Operator Chmury Krajowej.

- **Projekt Corporate Law Academy** - organizowany corocznie przez Koło Naukowe Prawa Rynków Kapitałowych. Inicjatywa skierowana jest do studentów prawa, chcących poszerzyć swoją wiedzę z zakresu prawa rynków kapitałowych, bankowości oraz transakcji M&A. Podczas ubiegłorocznej edycji projektu odbyło się 14 warsztatów przeprowadzonych przez prawników z kancelarii partnerskich - osoby posiadające wieloletnie, praktyczne doświadczenie w przeprowadzaniu emisji papierów wartościowych, sprzedaży udziałów i przedsiębiorstw, rozwiązywaniu sporów korporacyjnych, obsłudze funduszy inwestycyjnych itd. Partnerami projektu były m.in. kancelarie: White&Case, Linklaters, BakerMcKenzie, Allen&Overy, Greenberg Traurig, CMS, Noerr, Weil, Gotshal & Manges, Hogan Lovells, Crido Legal, Clifford Chance czy Norton Rose Fulbright. Corporate Law Academy stanowi również merytoryczne przygotowanie do uczestnictwa w kolejnej inicjatywie członków Koła - **Turnieju Prawa Rynków Kapitałowych** organizowanym wraz z Centrum Giełdowym w Warszawie.
- **IT Law Week by Maruta Education** - cykl zajęć poświęconych prawnym aspektom nowych technologii, organizowany we współpracy z kancelarią Maruta Wachta sp.j. W roku akademickim 2020/2021 czynny udział wzięło w nim blisko 1000 studentów.
- **The Warsaw-Beijing Forum: Youth for Business** - format przewidujący coroczną wymianę polsko-chińską we współpracy ze Szkołą Prawa i Gospodarki Chin.

- **Program mentoringowy „Poznaj swoją ścieżkę kariery”** - organizowany przez Koło Naukowe Własności Intelektualnej. W ramach tej inicjatywy mentorzy udzielają merytorycznego doradztwa, obrazując studentom wszystkie możliwe ścieżki kariery. Ponadto, studenci mogą dowiedzieć się, jak przebiegają spory patentowe, jak obsługiwać podmioty z branży farmaceutycznej i jak prezentuje się zagadnienie interesu spółek w kontekście dostępu do leków, a także jak z perspektywy prawnika wygląda spór medialny. Ponadto, Koło organizuje takie projekty, jak **IP Challenge** z kancelariami Hasik, Rheims i Partnerzy oraz Linklaters, a także **IP Lab** z kancelariami Bird & Bird, Linklaters oraz DLA Piper.
- **Rynkologia** - cykl warsztatów przybliżających tematykę prawa rynków kapitałowych, prowadzonych przez doświadczonych prawników z wiodących warszawskich kancelarii.

Jak wynika z powyższego, duża część projektów studenckiego ruchu naukowego powstaje przy współpracy z renomowanymi, często międzynarodowymi kancelariami prawnymi. Warto jednak zaznaczyć, że do partnerów społecznych kół naukowych zaliczają się także ważne urzędy państwowe, czy organizacje pozarządowe. Przykładowo, zorganizowaną przez Koło Naukowe Studenckie Forum Praw Człowieka ogólnopolską konferencję naukową pt. „Prawne aspekty przeciwdziałania dyskryminacji w XXI wieku” swoimi patronatami objęli m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich, Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego czy Stowarzyszenie im. prof. Zbigniewa Hołdy. Z kolei przy organizacji Olimpiady Praw Człowieka wskazane Koło Naukowe współpracowało z portalem medialnym Onet i Helsińską Fundacją Praw Człowieka. Więcej informacji nt. studenckiego ruchu naukowego i jego działalności zaprezentowano w opracowaniu poświęconym kryterium 8.

Wszechstronnego wsparcia w wejściu na rynek pracy udziela studentom Biuro Karier UW. Biuro organizuje różnego typu warsztaty, np. „Jak właściwie ubrać się do pracy i na rozmowę rekrutacyjną” (25 lutego 2020 r.), „Speed recruiting w praktyce. Jak skutecznie przejść rekrutację w 5 minut?” (5 marca 2020 r.). Biuro Karier umożliwia również studentom indywidualne spotkania z doradcami. W trakcie takich spotkań możliwe jest poznanie mocnych stron i predyspozycji zawodowych studenta, wsparcie w przygotowaniu CV i listów motywacyjnych czy wreszcie przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej.

Kryterium 7

Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Proces umiędzynarodowienia zajmuje centralne miejsce w koncepcji kształcenia na kierunku *Prawo*. Wydział Prawa i Administracji kładzie bardzo duży nacisk na odpowiednie przygotowanie studentów do uczenia się i prezentowania wyników swoich badań w językach obcych.

Władze oraz cała społeczność akademicka WPiA UW dążą do ciągłego polepszania warunków sprzyjających umiędzynarodowieniu kształcenia na kierunku *Prawo*, zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia. Centralne miejsce w tych dążeniach zajmuje odpowiednie przygotowanie nauczycieli akademickich do nauczania, a studentów do uczenia się w językach obcych. O ciągłym podnoszeniu stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku *Prawo* świadczą w szczególności następujące działania:

- wspierana jest międzynarodowa mobilność studentów;
- wspierana jest międzynarodowa mobilność nauczycieli akademickich;
- wspierana jest międzynarodowa mobilność pracowników administracyjnych;
- szereg elementów oferty kształcenia tworzony jest w językach obcych – w szczególności wiele przedmiotów prowadzonych jest w językach obcych;
- prowadzenie wielu szkół prawa obcego, w ramach których kształcenie prowadzone jest w danym języku obcym;
- na WPiA UW co roku zapraszani są wykładowcy z zagranicy w charakterze tzw. wykładowców wizytujących. Prowadzą oni autorskie zajęcia dydaktyczne w różnych językach obcych;
- osoby studiujące na kierunku *Prawo* biorą co roku udział w wielu wydarzeniach o charakterze międzynarodowym, w szczególności w tzw. Moot Court'ach, konferencjach, zjazdach, wizytach studyjnych oraz innych wydarzeniach o zasięgu międzynarodowym;
- istotnie wzbogacana jest infrastruktura biblioteczna w zakresie pozycji obcojęzycznych.

Wymiana międzynarodowa studentów, doktorantów oraz pracowników naukowych i administracyjnych

Współpraca międzynarodowa zajmuje ważne miejsce w działaniach Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego. Będąc wiodącym ośrodkiem naukowo-dydaktycznym w obszarze nauk prawnych, WPiA UW dąży do umocnienia swojej pozycji także na arenie międzynarodowej, między innymi poprzez zacieśnianie współpracy ze strategicznymi partnerami zagranicznymi oraz aktywną wymianę studentów i pracowników. Ponadto WPiA UW nieustannie dąży do wzrostu udziału studentów i kadry z zagranicy w procesie umiędzynarodowienia programu studiów na kierunku *Prawo*.

Centralne miejsce w procesie umiędzynarodowienia zajmuje udział WPiA UW w programie ERASMUS+, umożliwiającym wymianę studentów, doktorantów oraz pracowników naukowych i administracyjnych WPiA UW. Obecnie Wydział jest stroną 110 umów w ramach tego programu.

Lista aktualnych umów w ramach programu ERASMUS+ znajduje się w załączniku nr 7.1.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że na tle wszystkich jednostek organizacyjnych Uniwersytetu Warszawskiego, w ramach programu Erasmus+, WPiA zajmuje trzecie miejsce pod względem przyjazdów i wyjazdów studentów.

Wyjazdy studentów WPiA UW ciągu ostatnich 4 lat akademickich przedstawiają się następująco:

- 2017/18 – 122 osoby;
- 2018/19 – 110 osób;
- 2019/20 – 112 osób;
- 2020/21 – 96 osób.

Z kolei przyjazdów studentów zagranicznych ośrodków naukowych na WPiA UW w ciągu ostatnich 4 lat akademickich przedstawiają się następująco:

- 2017/18 – 76 osoby;
- 2018/19 – 84 osób;
- 2019/20 – 109 osób;
- 2020/21 – 43 osoby

Oprócz programu Erasmus+ studenci WPiA mogą ubiegać się o stypendia m.in. Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Nasi studenci uczestniczą m.in. w dwóch kluczowych projektach NAWA, tj. w programie *Most do Azji – „gateway” dla kadry naukowej oraz studentów z Azji przy Polskim Centrum Studiów nad Prawem i Gospodarką Chin* oraz w programie *Polsko-azjatyckiej współpracy naukowej – w inkubatorze międzynarodowych grup badawczych*.

Studenci kierunku *prawo* wyjeżdżają również w ramach umów bilateralnych do USA: w ciągu ostatnich 3 latach było to 6 osób do Northeastern Illinois University w Chicago, PACE w Nowym Jorku i University of Florida Gainesville, a także 1 doktorantka do IU Bloomington. Co roku studenci starają się o wyjazdy na studia częściowe do uczelni kanadyjskich i biorą udział w konkursach ogłoszonych przez m.in. University of Ottawa i Carleton University (też w Ottawie); korzystają również z umów o bezpośredniej współpracy z uniwersytetami niemieckimi, biorąc udział w konkursach o letnie kursy języka niemieckiego (Uniwersytety w Bonn, Tybindze, Moguncji i Saarbrücken).

Niezależnie od udziału w programach międzynarodowej wymiany akademickiej, Wydział Prawa i Administracji finansuje i zachęca Studentów oraz Pracowników naukowo-dydaktycznych do udziału w wyjazdach naukowych (konferencjach, pobytach badawczych, wizytach kwerendalnych itd.) studentów, doktorantów i pracowników naukowo-dydaktycznych WPiA UW za granicą.

Szkoły prawa obcego

Jednym z głównych mechanizmów umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku *Prawo* jest prowadzenie w ramach Wydziału Prawa i Administracji UW siedmiu szkół prawa obcego. Należą do nich:

- Szkoła Prawa Angielskiego;
- Szkoła Prawa Amerykańskiego;
- Szkoła Prawa Hiszpańskiego i Europejskiego;
- Szkoła Prawa Francuskiego;

- Szkoła Prawa Niemieckiego;
- Szkoła Prawa Włoskiego;
- Szkoła Prawa Chińskiego.

Głównym celem tego elementu kształcenia jest upowszechnianie specjalistycznej wiedzy o prawie, ekonomii i kulturze wybranych państw współczesnych. Zajęcia w szkołach odbywają się w formie seminariów, kursów i wykładów prowadzonych przez czołowych akademików i praktyków z danego kraju, w tym przez uznanych ekspertów z USA, Chin i Europy. Szkoły prawa obcego na WPiA UW powstały we współpracy Wydziału z wiodącymi ośrodkami prawniczymi na całym świecie, takimi jak University of Cambridge, Emory School of Law, Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Università degli Studi di Catania i in.

Zajęcia w szkołach prawa obcego prowadzone są w języku angielskim, niemieckim, francuskim, hiszpańskim, włoskim oraz chińskim.

Wykładowcy wizytujący na WPiA UW

Istotne znaczenie dla umiędzynarodowienia kształcenia na kierunku *Prawo* mają wykłady i pobyty gościnne wykładowców zagranicznych, wzbogacających obcojęzyczną ofertę dydaktyczną WPiA UW.

W tym kontekście na szczególną uwagę zasługuje ogólnouniwersytecka inicjatywa pn. „Włączanie badaczy z zagranicy w dydaktykę UW”. W ramach tego przedsięwzięcia, komisja rektorska ds. wykładowców wizytujących co roku wybiera kilkadziesiąt osób, które przyjeżdżają na UW. Wykładowcy wizytujący dzielą się wynikami swoich badań i wiedzą ze studentami oraz naukowcami UW, prowadzą także wykłady otwarte. Jest to zadanie realizowane w ramach Programu zintegrowanych działań na rzecz rozwoju Uniwersytetu Warszawskiego. Zasadniczym celem tego przedsięwzięcia jest umiędzynarodowienie oferty dydaktycznej i jej wzbogacenie o nową tematykę i specjalności oraz doskonalenie umiejętności językowych studentów. W ramach tego programu w bieżącym roku akademickim na WPiA UW przebywa prof. Jakob Fortunat Stagl z Universidad de Chile (Santiago de Chile). Profesor Stagl prowadzi obecnie dwa konwersatoria w języku angielskim: *Essential Developments of Private Law in Historical*.

Ważne z punktu widzenia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku *prawo* są także krótkoterminowe pobyty wykładowców zagranicznych, mające miejsce w ramach programu ERASMUS+ oraz umów bilateralnych, których WPiA UW jest stroną, a także wykłady odbywające się na zaproszenie Władz Wydziału.

Istotne dla umiędzynarodowienia procesu kształcenia na WPiA UW są coroczne zajęcia prowadzone w różnych formach dydaktycznych przez wykładowców współpracujących ze Szkołami Prawa Obcego, działającymi na WPiA UW, tj. pochodzącymi m.in. z:

- University of Cambridge;
- Emory School of Law;
- GSU College of Law;
- Università degli Studi di Catania;
- Università Cattolica di Milano;
- Universidad de Castilla La Mancha;
- Université de Poitiers;
- Universität Bonn.

Zajęcia dydaktyczne prowadzone w języku angielskim

Szczególne znaczenie dla podniesienia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku *Prawo* mają przedmioty wchodzące w skład stałej oferty przedmiotów obcojęzycznych wykładanych na WPiA UW. Składają się obecnie na nią 63 przedmioty prowadzone w języku angielskim przez Pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału. Prowadzone są one w różnych formach dydaktycznych przez doświadczonych wykładowców o dużym doświadczeniu międzynarodowym.

Szczegółowa lista wykładów prowadzonych w języku obcym znajduje się w załączniku nr 7.2.

Udział w konkursach prawniczych typu *Moot Court*

Doskonałym potwierdzeniem wysokiego poziomu umiędzynarodowienia, jakie osiągnęło kształcenie na kierunku *Prawo* prowadzonym na WPIA UW, są znakomite wyniki naszych studentów w międzynarodowych konkursach *Moot Court*. Są to „zawody” prawnicze odbywające się w formie symulacji postępowań sądowych lub arbitrażowych, w których przeciwstawne drużyny (pochodzące najczęściej z różnych krajów) rywalizują ze sobą za pomocą posiadanej przez nich wiedzy prawniczej oraz zdolności retorycznych. Tego typu wydarzenia stanowią jedną z podstawowych form kształcenia pozadydaktycznego na najbardziej prestiżowych wydziałach prawa na całym świecie. Drużyny WPIA UW, dzięki bardzo dobremu przygotowaniu, wielokrotnie osiągały znakomite wyniki w *Moot Courtach* na całym świecie. Wydział Prawa i Administracji zaś zapewnia studentom nie tylko opiekę profesjonalnych trenerów z kadry akademickiej, ale także pokrywa lub istotnie partycypuje w kosztach związanych z udziałem naszych zawodników w tego typu wydarzeniach.

Zasoby biblioteczne

Zarówno biblioteka Wydziału Prawa, jak i Biblioteka UW posiadają bardzo bogate zbiory zagranicznej literatury prawniczej. Na księgozbiór obcojęzyczny składają się monografie naukowe, różnego rodzaju materiały dydaktyczne oraz szereg zagranicznych czasopism naukowych (przeważnie angielsko- i niemieckojęzycznych).

Jak zostało już zasygnalizowane w poprzedniej części raportu, oprócz dostępu do polskich baz prawniczych oraz innych zasobów elektronicznych Wydział Prawa i Administracji zapewnia wszystkim osobom studiującym na kierunku *prawo* nieodpłatny dostęp do szeregu międzynarodowych baz elektronicznych. Należą do nich w szczególności:

HeinOnline – baza pełnotekstowa, zawierająca ponad 2000 tytułów zagranicznych czasopism prawniczych i ustawodawstwo amerykańskie;

Westlaw – światowa baza prawnicza, umożliwia dostęp do ponad 1000 światowych tytułów czasopism prawniczych, ustawodawstwa i orzecznictwa USA, Wielkiej Brytanii, Australii, Kanady oraz Unii Europejskiej;

Beck-online – niemiecka baza prawnicza, zawiera niemieckie ustawodawstwo, komentarze oraz 100 tytułów czasopism pełnotekstowych;

Cambridge University Press e-book Law Collection – dostęp do około 3000 monografii i podręczników w języku angielskim.

Oprócz powyższych źródeł finansowanych przez WPIA, pracownicy i studenci mają dostęp do baz w ramach Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz innych, zapewnianych przez Bibliotekę Uniwersytecką międzynarodowych baz wielodziedzinowych, m.in.: bazy *EBSCO*, *E-book Academic Collection*, *ProQuest Social Science Journal*, *Oxford Journals*, *CEEOL*, *Cambridge Journals*, *SAGE Journals*, *Wiley Online Library*, *SpringerLink*, *JSTOR*, w których można odnaleźć pełne teksty z kilkuset tytułów czasopism prawniczych oraz książki elektroniczne w językach obcych. Zasoby te dostępne są w sieci komputerowej

Wydziału oraz całego Uniwersytetu, a także zdalnie z dowolnych komputerów podłączonych do sieci. Na uwagę zasługują dane statystyczne dotyczące korzystania z Biblioteki Wydziałowej, które świadczą o wysokim stopniu umiędzynarodowienia w zakresie korzystania z literatury fachowej, w tym różnego rodzaju pomocy naukowych. Z baz elektronicznych Biblioteki Wydziałowej pobrano w 2019 r.: z bazy Westlaw pobrano 3351 tekstów (w 2018 r. – 4188), z bazy Beck-online pobrano 7406 (w 2018 r. – 6943), z bazy HeinOnline 10299 artykułów (w 2018 r. – 12553). Z bazy Cambridge University Press (Kolekcja Prawo) pobrano 36 946 rozdziałów z książek.

Inne

Działania prowadzone na szczeblu wydziałowym aktywnie wspiera także administracja centralna Uniwersytetu Warszawskiego. Ogólnouniwersytecką jednostką odpowiedzialną za proces umiędzynarodowienia procesu kształcenia jest Biuro Współpracy z Zagranicą wspierane przez Biuro Obsługi Badań oraz Biuro Międzynarodowych Programów Badawczych.

Szczególne znaczenie dla umiędzynarodowienia procesu kształcenia ma program 4UE+ – jedno z międzynarodowych partnerstw strategicznych Uniwersytetu Warszawskiego, będące sojuszem sześciu europejskich uczelni badawczych, tj. Uniwersytetu Warszawskiego, Sorbonne Université (Francja), Uniwersytetu w Heidelbergu (Niemcy), Uniwersytetu Karola w Pradze (Czechy), Uniwersytetu Kopenhaskiego (Dania) oraz Uniwersytetu w Mediolanie (Włochy). Uczelnie te realizują ponad 100 wspólnych projektów badawczych, edukacyjnych i podnoszących kompetencje studentów i pracowników. Umożliwia to

studentom oraz pracownikom naukowym udział m.in. w zagranicznych wyjazdach naukowych i wizytach studyjnych.

Studenci i kadra akademicka WPIA UW zaangażowani są w szereg aktywności międzynarodowych. Na szczególną uwagę zasługują przedsięwzięcia naukowe organizowane we współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi w formie cyklicznych seminariów naukowych i wizyt zagranicznych. Należą do nich m.in. Bradley-Wolter Colloquium on Criminal Law (organizowanym we współpracy z Maurer School of Law, Indiana University, USA) oraz Polsko-Austriackie Seminarium Prawa Karnego (organizowanym we współpracy z Wydziałem Prawa Uniwersytetu w Salzburgu, Austria). W ramach wyżej wskazanych inicjatyw kilkudziesięciu studentów kierunku *prawo* ma możliwość odwiedzić (w ramach wyjazdów cyklicznych odbywających się co 2 lata) zagraniczne ośrodki naukowe znajdujące się odpowiednio na terytorium Austrii oraz Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Bezpośredni wpływ na umiędzynarodowienie programu kształcenia ma wprowadzenie do programu studiów obowiązku uzyskania poziomu B2+ z języka obcego. Oprócz konieczności zdania stosownego egzaminu, student obowiązany jest do zaliczenia w trakcie studiów co najmniej jednego przedmiotu prowadzonego w języku obcym.

W związku z powstaniem stanu pandemicznego, który w sposób znaczący ograniczył możliwości wyjazdów (zarówno krajowych, jak i międzynarodowych), a także standardowe sposoby pozyskiwania wiedzy przez studentów ambitnych, WPIA UW zapewniło studentom kierunku *prawo* możliwość zapisania się na kurs prawniczego języka angielskiego bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek dodatkowych opłat. Opłaty te zostały pokryte w całości przez Wydział. W ramach kursu studenci mieli możliwość poznać specjalistyczne słownictwo z zakresu wielu gałęzi prawa, a w konsekwencji mieli możliwość poszerzenia swojej wiedzy ponad zakres objęty programem studiów.

O dążeniach do umiędzynarodowienia procesu kształcenia dobitnie świadczą znakomicie przygotowana do nauczania w językach obcych kadra dydaktyczna. Pracownicy naukowo-dydaktyczni, wykładający na kierunku *prawo*, biorą udział w wielu stypendiach, projektach badawczych, wizytach stypendialnych oraz innego rodzaju wyjazdach zagranicznych. Potwierdzeniem powyższego jest także duża liczba publikacji pracowników WPIA UW

ukazujących się w prestiżowych wydawnictwach zagranicznych w formie artykułów lub monografii naukowych, w tym m.in. w takich wydawnictwach zagranicznych jak: Brill, Cambridge University Press, Edward Elgar, Mohr Siebeck, Routledge, Oxford University Press; czy też w takich czasopismach jak American Journal of International Law, Common Market Law Review, Energy and Policy, European Equality Law Review, European Intellectual Property Review, European Journal of Comparative Law and Governance, International Journal of Constitutional Law, Law and Philosophy, Les cahiers de propriété intellectuelle, Revista de Derecho Urbanístico y Medio Ambiente, Revista Europea de Derecho de la Navegación Marítima y Aeronáutica, The Legal History Review, Quaderni costituzionali (szerzej na temat publikacji zagranicznych pracowników WPiA UW zob. rozdział niniejszego raportu poświęcony kryterium 1 oraz wskazane tam załączniki).

2. Procedury weryfikacyjne w zakresie umiędzynarodowienia kształcenia. Działania doskonalące

Umiędzynarodowienie kształcenia prowadzonego na kierunku *Prawo* podlega systematycznym ocenom za pomocą różnego rodzaju procedur weryfikacyjnych, w ramach których zapewniono szeroki udział studentów. Wyniki tych procedur oceniających wykorzystywane są w działaniach doskonalących. Weryfikowane są w szczególności skala i zasięg aktywności międzynarodowej studentów, doktorantów oraz Pracowników naukowych.

Bieżąca oferta mobilności na Wydziale Prawa i Administracji UW kształtowana jest w oparciu o opinie i doświadczenia studentów, doktorantów oraz pracowników naukowo-dydaktycznych i administracyjnych biorących udział w wyjazdach zagranicznych. Odpowiednią realizację oraz rozwój oferty wyjazdowej na WPiA UW nadzoruje Sekcja ds. Mobilności, w skład której wchodzi m.in. dwoje Pełnomocników Dziekana ds. Mobilności. Każda osoba wracająca z pobytu zagranicznego wypełnia stosowną ankietę lub przeprowadza rozmowę z koordynatorem ds. mobilności, w której przedstawia swoje doświadczenia z pobytu za granicą. Właśnie w oparciu o takie informacje Pełnomocnicy Dziekana WPiA UW kształtują ofertę wyjazdową Wydziału w ramach programu ERASMUS+.

Obcojęzyczna oferta dydaktyczna przeznaczona dla studentów *prawa* kształtowana jest tak, aby z jednej strony w możliwie szeroki sposób realizowane były cele i osiągnięte zostały efekty

kształcenia, z drugiej zaś, by zaspokoić oczekiwania studentów co do materii wykładanej w językach obcych. Respondentami ankiet poświęconych poszczególnym zajęciom są studenci, którzy poddają je szczegółowym ocenom, zaś ich opinie stanowią następnie podstawę do podjęcia działań doskonalących.

Głównymi organami czuwającymi nad jakością kształcenia, także w zakresie aktywności dydaktycznych składających się na proces umiędzynarodowienia procesu nauczania na kierunku *prawo*, są odpowiednio: Pełnomocnik Dziekana ds. jakości kształcenia oraz Rada Dydaktyczna WPiA UW – na szczeblu wydziałowym oraz Uniwersytecka Rada ds. Jakości Kształcenia, Biuro ds. Jakości Kształcenia UW, Pracownia Ewaluacji Jakości Kształcenia oraz Pełnomocnik Rektora ds. jakości kształcenia – na szczeblu centralnym. Podmioty te odpowiedzialne są nie tylko za przeprowadzanie bieżących ocen jakościowych w zakresie dydaktyki oraz innych aktywności prowadzonych w języku obcym, lecz także za wdrażanie i odpowiednią realizację procedur doskonalących.

Istotne znaczenie dla kształtowania polityki umiędzynarodowienia procesu kształcenia ma głos Studentów. Samorząd Studentów WPiA UW przeprowadza cykliczne ankiety na temat oceny oraz oczekiwań studentów co do obcojęzycznej oferty dydaktycznej oraz innych aktywności składających się na umiędzynarodowienie procesu kształcenia na kierunku *Prawo*.

Kryterium 8

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

8.1 Wsparcie studentów w procesie uczenia się

Studia prawnicze zapewniają szeroką wiedzę teoretyczną z zakresu naczelnych gałęzi prawa, a także rozwijają umiejętności praktyczne i warsztatowe, umożliwiające studentom dostosowanie się do realiów rynkowych. Takie efekty można osiągnąć jedynie poprzez prostudenckie działania doradcze i prorozwojowe, które realizowane są przez Pracowników WPiA UW. Wydział wspiera studentów w procesie uczenia się zróżnicowanymi środkami, ułatwiając tym samym podjęcie dalszego szkolenia zawodowego i naukowego.

W celu rozwijania wzajemnej komunikacji i współpracy między studentami a nauczycielami akademickimi, każdy pracownik naukowy raz w tygodniu odbywa dyżur, w trakcie którego studenci mogą omówić teoretyczne oraz praktyczne zagadnienia dotyczące danej dziedziny prawa. Pomocniczą platformą dyskusji naukowej jest korespondencja mailowa lub inne alternatywne formy zaaprobowane przez studentów, takie jak wspólna grupa w serwisie Facebook, Google Classroom oraz inne narzędzia szkolenia na odległość. W zależności od charakteru danego przedmiotu, wykładanego w ramach kierunku *prawo*, prowadzący pomagają studentom w procesie twórczym i formułowaniu argumentacji prawniczej. Znajduje to wyraz w zadawanych pracach pisemnych uwzględniających specyfikę zawodów prawniczych, tj. opiniach i analizach prawnych, referatach, *research*-ach, pismach procesowych czy artykułach naukowych. Dydaktycy wprowadzają także urozmaicone formy aktywizacji studentów, zachęcające do formułowania merytorycznych wypowiedzi ustnych. Przykładem mogą być tzw. plusy stawiane za aktywność w trakcie zajęć, zwalniające z kolokwium semestralnego czy uznawanie wygłoszonych referatów i mów końcowych za jeden z warunków dopuszczenia do egzaminu z danego przedmiotu. Sposoby te rozwijają umiejętności komunikowania się z otoczeniem, kształtują kompetencje interpersonalne oraz dają możliwość wykorzystania nabytej wiedzy w procesie budowania rzeczowej argumentacji.

Ponadto pracownicy naukowo-dydaktyczni wspierają inicjatywy wdrażane przez liczne organizacje studenckie. Przykład stanowią tzw. warsztaty powtórkowe z zagadnień

omawianych w ramach danego przedmiotu organizowane we współpracy z Komisją Dydaktyczną Samorządu Studentów WPiA UW oraz Kołami Naukowymi, działającymi na Wydziale. Tego typu spotkania odbywają się zazwyczaj na dwa tygodnie przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej. W semestrze letnim roku akademickiego 2019/2020 odbyło się **48 takich warsztatów ze wszystkich przedmiotów kierunkowych**, co pomogło studentom w usystematyzowaniu wiedzy i wyjaśnieniu problematycznych dla nich zagadnień teoretycznych.

Pracownicy WPiA UW wspierają studentów kierunku *prawo* w uczeniu się za pomocą szeregu różnych form aktywności wychodzących poza obszar klasycznych form dydaktycznych, wspierając m.in. działalność kół naukowych, organizując zajęcia dodatkowe dla osób zainteresowanych daną materią oraz współorganizując wraz ze studentami konferencje naukowe, konkursy arbitrażowe czy symulacje rozpraw.

Kolejnym istotnym wyrazem zaangażowania w proces efektywnego kształcenia przez WPiA UW jest motywowanie studentów poprzez wspieranie jednostek wybitnie uzdolnionych. Chęć aktywizowania do osiągnięcia bardzo dobrych wyników w nauce znajduje swoje odzwierciedlenie m.in. w instytucji Indywidualnej Organizacji Studiów, przewidzianej w § 26 Regulaminu Studiów na UW. Indywidualna Organizacja Studiów jest przyznawana m.in. studentom wyróżniającym się w nauce; studentom uczestniczącym w pracach badawczych nieobjętych programem studiów; studentom studiującym jednocześnie na więcej niż jednym kierunku studiów, studentom z niepełnosprawnościami lub chorobami przewlekłymi, studentkom w ciąży i studentom będącym rodzicami itd. Obejmuje ona indywidualny program studiów realizowany z opiekunem naukowym lub indywidualny plan studiów lub indywidualny tryb i termin zaliczania przedmiotów.

Dodatkowo studenci mający bardzo dobre wyniki w nauce lub posiadający wybitne osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe uprawnieni są do ubiegania się o różnego rodzaju stypendia naukowe (np. stypendium Rektora za wyniki w nauce czy też ogólnokrajowe stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego za znaczące osiągnięcia). Opisane wyróżnienia stanowią motywację do rozwoju pasji i zainteresowań studenta

zdeteminowanego do osiągnięcia jak najlepszych wyników w nauce i niewątpliwie przyczyniają się do jeszcze pełniejszej realizacji celów kształcenia na kierunku *prawo*.

Studując *prawo* na WPIA UW najambitniejsi studenci mają możliwość poszerzenia swojej wiedzy również poprzez Szkoły Prawa Obcego (do wyboru przez studenta jest – szkoła prawa amerykańskiego, brytyjskiego, włoskiego, hiszpańskiego, francuskiego, niemieckiego, a także chińskiego – szczegółowe informacje na ten temat zostały zamieszczone w rozdziale poświęconym kryterium 8). Studenci w trakcie zajęć organizowanych przez szkoły prawa obcego mają możliwość współpracy z jednostkami akademickimi w siedmiu państwach świata, korzystając z możliwości poznania systemów prawnych, społecznych i gospodarczych szeregu państw obcych.

Ponadto studenci kierunku *prawo* mają możliwość skorzystania z oferty mobilności – szczegółowe informacje w tym zakresie zamieszczone zostały w rozdziale poświęconym kryterium 7 niniejszego raportu.

Jak już zostało zasygnalizowane w kontekście kryterium 7, z uwagi na powstanie stanu pandemicznego, który w sposób znaczący ograniczył możliwości wyjazdów (zarówno krajowych, jak i międzynarodowych), a także standardowe sposoby pozyskiwania wiedzy przez studentów, WPIA UW zapewniło studentom kierunku *prawo* możliwość możliwości nieodpłatnego uczestnictwa w kursach prawniczego języka angielskiego bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek dodatkowych opłat z tego tytułu. Przedmiotowe opłaty zostały pokryte w całości przez Wydział. W ramach kursu studenci mieli możliwość poznać specjalistyczne słownictwo z zakresu wielu gałęzi prawa, a w konsekwencji uzyskali możliwość poszerzenia swojej wiedzy ponad zakres objęty programem studiów.

Wsparcie w uczeniu się na kierunku *prawo* zapewnia także rozwinięta baza infrastrukturalna. Studenci mają dostęp do korzystania z obszernych zasobów Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. Podstawowym narzędziem wspomagającym kształcenie jest możliwość wypożyczania wybranych książek, czasopism, zbiorów specjalnych bądź zinwentaryzowanych zasobów elektronicznych, których liczba według danych ze sprawozdania Jego Magnificencji Rektora z działalności uczelni z 2019 roku, wynosiła 6 236 619 pozycji łącznie z tymi z 40 bibliotek wydziałowych. Student ma ponadto możliwość nie tylko wypożyczenia wybranej

monografii w tradycyjnej formie, ale również poprzez tryb bezobsługowy, co w warunkach wszechobecnych obostrzeń sanitarnych jest najbardziej praktyczną opcją. Na terenie budynku Biblioteki, interesanci mogą skorzystać również z Czytelni, czy innych wyznaczonych miejsc, z wydzielonymi stołami oraz krzesłami, przeznaczonych do lektury dowolnych zasobów bądź nauki. Przed pandemią, w okresie sesji zimowych oraz letnich, godziny otwarcia instytucji ulegały przedłużeniu we wszystkie dni tygodnia oprócz weekendów do godziny 5 rano, z czego korzystało wielu studentów Wydziału Prawa i Administracji. Od 14 grudnia 2020 r. Biblioteka Uniwersytecka jest otwarta od poniedziałku do piątku w godzinach 9-21. W Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie znajdują się również stanowiska z komputerami oraz dostępem do Internetu. Ponadto na terenie całej Biblioteki można połączyć się z bezpłatną siecią Wi-Fi, po uprzednim zalogowaniu do konta bibliotecznego. Niektóre komputery są także wyposażone w programy pakietu MS Office oraz LibreOffice. Biblioteka dysponuje urządzeniami ułatwiającymi osobom niewidomym i niedowidzącym oraz niepełnosprawnym ruchowo korzystanie z zasobów BUW lub z materiałów własnych. Wszystkie windy są dostosowane do samodzielnego przemieszczania się przez osoby na wózkach inwalidzkich. Dostępne są również trzy kabiny dla osób niedowidzących i słabowidzących, wyposażone m.in. w komputery przetwarzające tekst mówiony na pisany czy notatniki brajlowskie. Osoby z takim rodzajem niepełnosprawności mają możliwość skorzystania na terenie Biblioteki z katalogu Akademickiej Biblioteki Cyfrowej, czyli serwisu udostępniającego materiały dydaktyczne zaadaptowane do potrzeb interesantów niewidomych w wersji audio bądź w odpowiednim formacie tekstowym.

Oprócz ogólnodostępnej Biblioteki działającej przy Uniwersytecie Warszawskim, studenci kierunku *prawo* mają możliwość skorzystania z biblioteki wydziałowej mieszczącej się przy ul. Oboźnej 6, w Collegium Iuridicum III. Instytucja gromadzi książki i czasopisma z zakresu prawa, administracji, historii, doktryn politycznych. Obecnie księgozbiór liczy ponad 100 000 woluminów książek i czasopism. Wśród zbiorów elektronicznych, studenci zarówno w Bibliotece WPiA jak i w BUW-ie, mogą korzystać z różnych ofert baz, zarówno polskich, jak i międzynarodowych Systemów Informacji Prawnej, archiwów gazet oraz czasopism, również nie tylko polskich, ale i zagranicznych, bibliografii, repozytoriów, książek elektronicznych czy innego rodzaju multiwyszukiwarek wielodziedzinowych. Dodatkowo przydatną informacją

jest fakt, że wiele z tych baz jest dostępnych z domu. W celu korzystania z tych źródeł należy zalogować się przez stronę BUW. Znaczącym udogodnieniem z perspektywy studenta prawa WPiA UW jest możliwość używania Systemów Informacji Prawnej Lex i Legalis. W czytelni studenckiej znajduje się 80 miejsc do pracy, w tym 25 stanowisk komputerowych. Czytelnicy mają wolny dostęp do księgozbioru, stworzonego z wybranych książek i czasopism, który jest uporządkowany według dziedzin prawa, a w obrębie działów według sygnatur. Biblioteka Wydziału Prawa i Administracji jest dostępna dla czytelników z niepełnosprawnościami. Do dyspozycji studentów jest winda do samodzielnego przemieszczania się osób niepełnosprawnych ruchowo oraz odpowiednio wyposażona toaleta. Ponadto w czytelni studenckiej znajdują się trzy stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu oraz prawniczych baz danych przeznaczone dla czytelników niewidomych, niedowidzących oraz niepełnosprawnych ruchowo. Są one wyposażone w specjalne monitory umieszczone na wysięgnikach, skaner, powiększalniki tekstu, klawiaturę z nakładką stabilizacyjną oraz słuchawki. Szczegółowe informacje na temat infrastruktury oraz zasobów edukacyjnych, zapewnionych studentom kierunku *prawo* w celu optymalnej realizacji programu studiów, zostały przedstawione w rozdziale V niniejszego raportu.

8.2. Wsparcie studentów w rozwoju społecznym, naukowym i zawodowym

Jednym z priorytetów Wydziału Prawa i Administracji UW jest kompleksowe wspieranie rozwoju społecznego i osobistego studentów, pozostającego w harmonii z celami i efektami kształcenia na kierunku *prawo*. W konsekwencji, profil studenta *prawo* Uniwersytetu Warszawskiego opiera się na wykształconych zdolnościach komunikacyjnych i interpersonalnych, a także zachowaniach prospołecznych i organizatorskich. Wsparcie studentów w rozwoju społecznym przejawia się na dwóch płaszczyznach – tej ściśle związanej z dydaktyką i jakością kształcenia, oraz tej powiązanej z samorządnością i studenckim ruchem naukowym. Wydział wspiera działalność Samorządu Studentów oraz Rady Kół Naukowych, gwarantując zaplecze merytoryczne, finansowe i infrastrukturalne. Ponadto władze Wydziału czynnie włączają przedstawicieli studentów w prace organów jednostki, tj. Rady Wydziału i Rady Dydaktycznej, zwłaszcza w kwestiach oscylujących wokół procesu dydaktycznego i zmian programowych. Studenci aktywnie uczestniczą w pracach komisji Rady Wydziału, m.in. w

znaczących z ich punktu widzenia obszarach, tj. w komisjach ds. badań naukowych oraz komisji ds. bibliotecznych.

Samorząd Studentów WPiA UW swoją działalność opiera na współpracy z Władzami Wydziału. W zakresie kompetencji samorządu leży m.in. opiniowanie zmian w harmonogramie sesji i programie studiów. Przedstawiciele Rady Samorządu Studentów biorą też czynny udział w procesach ankietowania i ewaluacji zajęć oraz wymian zagranicznych i stypendiów socjalnych. Każda z funkcjonujących komisji samorządowych, tj. Komisja Dydaktyczna, Komisja Praktyk, Komisja Promocji i Organizacji oraz Komisja Kultury, realizują liczne wydarzenia i projekty, angażujące studentów wszystkich lat studiów. Wśród naczelných inicjatyw wspierających działalność społeczną, charytatywną i organizatorską należy wymienić: Połowinkowy Bal Charytatywny WPiA UW, akcję „Student Prawa Mikołajem”, Sztab WOŚP „Studenci Warszawy”, wyjazdy szkoleniowo-integracyjne dla studentów I roku, dzień otwarty - „Dzień Paragrafu”, spotkania informacyjne z kandydatami na studia, wykłady „PraWOStart”, konkurs arbitrażowy „UW MOOT”, olimpiady przedmiotowe, warsztaty powtórkowe „egzamin w pigułce”, zawody sportowe, szkolenia z zakresu Regulaminu Studiów, praw i obowiązków studenta i funkcjonowania systemu USOS, warsztaty z pisania CV itd. We wszystkich wyżej wymienionych projektach przedstawiciele Samorządu Studentów działają w kooperacji z Władzami Wydziału i przedstawicielami kadry naukowej. Ponadto Rada Samorządu Studentów współpracuje z:

- **Prodziekanem ds. studenckich i Kierownikiem studiów** w zakresie organizacji dyżurów dla osób potrzebujących pomocy w kwestiach prawno-regulaminowych. Poza tym, przy zmianach dokonywanych w programie studiów wyżej wskazane organy zapraszają przedstawicieli studentów do udziału w procesach konsultacyjnych, mających na celu wypracowanie rozwiązań prostudenckich i uwzględniających potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego;
- **Pełnomocnikiem Dziekana ds. jakości kształcenia** w zakresie procesu ankietowania pracowników naukowych i ewaluacji zajęć (zarówno stacjonarnych, jak i zdalnych);
- **Pełnomocnikiem Dziekana ds. praktyk studenckich** w zakresie współpracy przy organizowaniu dyżurów, ofert praktyk, spotkań informacyjnych dla studentów rozliczających praktyki sądowe i kancelaryjne.

Poza Samorządem Studentów WPiA, studenci prawa mogą zaangażować się w działalność ogólnouczelnianego Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego. Studenci biorący udział w aktywnościach Samorządu UW mają możliwość rozwoju w dwóch płaszczyznach – dydaktycznej oraz projektowej. Doskonalenie umiejętności w pierwszej z wymienionych kategorii realizowane jest m.in. w Komisji Dydaktyki i Jakości Kształcenia oraz Komisji ds. Współpracy Zagranicznej, zajmującej się opieką nad studentami zagranicznymi. Komisja udziela pomocy doraźnej, a także odpowiada za realizację tłumaczeń najważniejszych treści pojawiających się na platformach administrowanych przez Zarząd Samorządu Studentów UW. Działając w Komisji istnieje również możliwość poznania osób studiujących na Uniwersytecie Warszawskim w ramach programu Erasmus+ oraz rozwinięcia umiejętności językowych. Komisjami Zarządu Samorządu Studentów UW związanymi przede wszystkim z działalnością projektową są: Komisja Kultury, Komisja Sportu oraz Komisja Promocji i Współpracy Biznesowej. Aktywne uczestnictwo w inicjatywach organizowanych przez wskazane podmioty samorządowe gwarantuje możliwość poszerzenia umiejętności miękkich, takich jak kreatywność czy działanie pod presją czasu, a także jest okazją do poprawienia umiejętności pracy w zespole. Studenci angażujący się w działania komisji projektowych mogą wybrać szereg różnorodnych aktywności, które mają chęć współorganizować począwszy od promocji wydarzeń na portalach społecznościowych, poprzez kreowanie eventów sportowych, kulturalnych czy rozrywkowych, a skończywszy na szeroko pojętym wolontariacie, w tym m.in. akcjach charytatywnych na terenie Uniwersytetu.

Kolejną przestrzenią, sprzyjającą rozwojowi studentów, jest studencki ruch naukowy. Przy WPiA UW działa ponad 30 kół naukowych, organizujących liczne konferencje, kongresy i inne wydarzenia oraz projekty, angażujące studentów poszukujących najatrakcyjniejszej drogi rozwoju naukowego. Dwa razy w roku organizowane są Targi Kół Naukowych popularyzujące działalność naukową wśród studentów Wydziału. Każde koło posiada opiekuna wybranego przez studentów spośród kadry naukowej. Opiekunowie udzielają pomocy w prowadzeniu działalności naukowej (np. przygotowywaniu referatów na konferencje naukowe czy wydawaniu publikacji recenzowanych w czasopiśmie naukowych) oraz koordynują prace merytoryczne i organizacyjne koła. Komunikaty o konferencjach naukowych, spotkaniach z przedstawicielami zawodów prawniczych oraz wydarzeniach organizowanych wspólnie z

instytucjami publicznymi lub podmiotami prywatnymi, w tym z kancelariami prawniczymi, publikowane są na profilach WPiA UW w mediach społecznościowych.

Ponadto, Koła Naukowe zrzeszają się w Radzie Kół Naukowych WPiA UW. Jest to dobrowolne porozumienie uczelnianych organizacji studenckich (głównie kół naukowych) zarejestrowanych jako organizacje działające na Wydziale Prawa i Administracji UW. Zasadniczym celem funkcjonowania Rady jest koordynacja współpracy między kołami naukowymi. W ramach RKN działają trzy organy: Zgromadzenie Prezesów (najwyższy organ Rady, w którego skład wchodzi przedstawiciele wszystkich zrzeszonych kół naukowych), Prezydium (do niego należą sprawy nienależące do kompetencji innych organów, m.in. przeprowadzanie podziałów środków finansowych przyznanych przez Dziekana na rzecz studenckiego ruchu naukowego) oraz Komisja Rewizyjna (czuwa nad realizacją uchwał Zgromadzenia Prezesów i Prezydium oraz ocenia działalność Prezydium w procedurze udzielenia absolutorium przez Zgromadzenie Prezesów). Do najważniejszych przedsięwzięć RKN w toku roku akademickiego należą m.in. przeprowadzanie podziałów środków finansowych przyznanych przez Dziekana WPiA UW na przedsięwzięcia studenckiego ruchu naukowego, organizacja corocznych Targów Kół Naukowych, współpraca przy organizowaniu prezentacji kół naukowych i organizacji uniwersyteckich w ramach tzw. Tygodnia Adaptacyjnego oraz promowanie wydarzeń i projektów organizowanych przez koła naukowe WPiA UW.

Czołowymi inicjatywami, zrealizowanymi przez studencki ruch naukowy na WPiA UW, są m.in.:

- „IT Law Week by Maruta Education” we współpracy z kancelarią Maruta Wachta sp.j., poświęcony tematyce prawa i nowoczesnych technologii;
- „The Warsaw-Beijing Forum: Youth for Business” przewidujący coroczną wymianę polsko-chińską we współpracy ze Szkołą Prawa i Gospodarki Chin;
- „Kongres Prawa Bankowego i Technologii Finansowych” wspierany przez najważniejszych przedstawicieli sektora bankowego, takich jak PKO Bank Polski czy Komisję Nadzoru Finansowego;
- „Rynkologia” – czyli cykl warsztatów przybliżających tematykę prawa rynku kapitałowego, prowadzonych przez doświadczonych prawników z wiodących warszawskich kancelarii.

Powyższe projekty świadczą o tym, że Wydział Prawa i Administracji dąży do zachowania właściwej równowagę między zdobywaniem wiedzy teoretycznej a kształceniem umiejętności praktycznych i nawiązywaniem współpracy ze środowiskiem społeczno-gospodarczym. Władze Wydziału w ten sposób wspierają działalność studentów ukierunkowaną na zdobywanie i rozwijanie kompetencji praktycznych i specjalistycznych. Taka polityka jest reakcją na częste zmiany legislacyjne, a tym samym ciągłe przekształcanie się rynku pracy.

Wykonywanie zawodów prawniczych wymaga określonych umiejętności, które kształtuje obecny program studiów na kierunku *prawo*. Zmiany dokonywane w nim od 2017 roku są wyrazem konieczności dostosowania wiedzy i zdolności studentów do zmieniających się realiów branży prawniczej. Poza możliwością elastycznego układania planu zajęć, co pozwala na podjęcie aktywności zawodowej już w trakcie studiów, powyższy cel realizują m.in.:

- nowo wprowadzony przedmiot **„System prawny i zawody prawnicze”**, podczas którego studenci mają okazję zapoznać się ze specyfiką poszczególnych zawodów prawniczych;
- **wprowadzenie w programie studiów warsztatów, w ramach których w małych grupach studenci uczą się praktycznych aspektów procedur** (zob. także uwagi do kryterium 1);
- **bloki specjalizacyjne**, mające charakter interdyscyplinarny i tematycznie zharmonizowany. Stanowią one modelowy schemat specjalizacji, który student może rozwijać w ramach dalszego szkolenia zawodowego (szerzej w tej kwestii zob. też uwagi do kryterium 1).

Ponadto studenci mają możliwość uczestnictwa w doradztwie prawnym organizowanym przez **Klinikę Prawa przy WPiA UW**. Taka aktywność daje możliwość nabycia podstawowych umiejętności praktycznych w zakresie udzielania porad prawnych. W skład zajęć klinicznych wchodzi: wykłady ogólnokliniczne, cotygodniowe seminaria prowadzone w poszczególnych sekcjach, konsultacje praktyczne z koordynatorem sekcji w ramach danej grupy oraz dyżury, podczas których studenci udzielają porad prawnych z zakresu wybranej przez nich dziedziny.

Poza tym Wydział współpracuje ze środowiskiem pracodawców poprzez Pełnomocnika Dziekana ds. praktyk studenckich oraz Komisję Praktyk Samorządu Studentów WPiA UW. Oba te podmioty wyszukują oferty dostępnych praktyk i publikują je na poświęconych temu fanpage'ach na portalu Facebook: ([Konto FB Prodziekana i Kierownika studiów](#) i [Konto FB](#)

[Komisji Praktyk](#)). Ponadto Pełnomocnik Dziekana ds. praktyk studenckich organizował wakacyjne i zdalne praktyki w sądach i w Prokuraturii Generalnej w trakcie pandemii COVID - 19, aby umożliwić studentom realizację obowiązkowych praktyk, będących elementem programu studiów.

Wsparcie w wejściu na rynek pracy i w znalezieniu zatrudnienia zapewnia także funkcjonujące przy Uniwersytecie Warszawskim Biuro Karier (<http://biurokarier.uw.edu.pl/home>), organizujące Akademickie Targi Pracy i Spotkania z Rynkiem Pracy. Biuro pomaga studentom w znalezieniu praktyk, staży czy też stałego zatrudnienia oraz w zdobyciu pierwszego doświadczenia zawodowego. Dodatkowo jednostka organizuje warsztaty z zakresu umiejętności miękkich, szkolenia i prezentacje pracodawców. Każdy student WPiA może umówić się na konsultacje z jednym z doradców z Biura Karier UW, którzy udzielają porad w zakresie sporządzania CV, listów motywacyjnych, rozmów kwalifikacyjnych i możliwości zawodowych studenta.

Uniwersytet Warszawski wraz z Wydziałem Prawa i Administracji tworzą wielokierunkowy i zunifikowany system form wsparcia studentów. Wypracowany mechanizm zapewnia wszechstronną pomoc administracyjną, materialną, psychologiczną i prawną oraz wsparcie w zakresie rozwiązywania konfliktów i niedyskryminacyjnego traktowania. W zależności od potrzeb, każdy student może zwrócić się do: Centrum Pomocy Psychologicznej, Biura ds. Osób Niepełnosprawnych, Centrum Wsparcia Akademickiego dla osób ze spektrum autyzmu, Specjalisty ds. Równego Traktowania, Rzecznika akademickiego do spraw studenckich i pracowniczych, Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów, Kliniki Prawa, Akademickiej Poradni Prawa, Prodziekana ds. studenckich, Kierownika Studiów, Dziekanatu Wydziału Prawa i Administracji, Komisji Stypendialnej oraz poszczególnych organów Samorządu Studentów.

Centrum Pomocy Psychologicznej (<http://cpp.uw.edu.pl>) zapewnia regularną pomoc psychologiczną i wsparcie w sytuacjach kryzysowych. Instytucja prowadzi konsultacje, warsztaty psychologiczne, a także krótkie rozmowy wspierające tzw. „walk-in clinic”. We współpracy z Biurem ds. Osób Niepełnosprawnych, CPP organizuje konsultacje psychiatryczne, służące ocenie sytuacji zdrowotnej studenta.

Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych (www.bon.uw.edu.pl) tworzy system wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami, chorobami przewlekłymi i innymi dolegliwościami zdrowotnymi, uniemożliwiającymi korzystanie z wielu sfer życia akademickiego. Jednostka prowadzi politykę wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami oraz realizuje procedury zapewniające wsparcie w funkcjonowaniu na Uniwersytecie Warszawskim. W związku z problemami zdrowotnymi, student może ubiegać się o przyznanie urlopu zdrowotnego, zmianę w przebiegu i organizacji studiów m.in. przez zmianę formy egzaminu czy modyfikację liczby dopuszczalnych absencji w trakcie roku akademickiego. Poza tym, Biuro zajmuje się organizowaniem transportu dla osób niepełnosprawnych, a także zapewnianiem pokoi w domach studenckich przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Ponadto dla wszystkich potrzebujących zapewniona jest pomoc asystentów i tłumaczy języka migowego, dostęp do zasobów Akademickiej Biblioteki Cyfrowej oraz specjalistycznego sprzętu, systemów wspomagających słyszenie i programów udźwiękawiających. Przy Biurze ds. Osób Niepełnosprawnych swoją działalność prowadzi także **Centrum Wsparcia Akademickiego dla osób ze spektrum autyzmu**, które zapewnia wszechstronne wsparcie osobom dotkniętym tym schorzeniem. Wsparcie polega na udzielaniu studentom pomocy tutorskiej i psychologicznej oraz diagnozowaniu ich potrzeb.

Rzecznik akademicki do spraw studenckich i pracowniczych Uniwersytetu Warszawskiego zapewnia pomoc i wsparcie w zakresie funkcjonowania na uczelni oraz rozwiązywania konfliktów interpersonalnych i organizacyjnych. Pracę rzecznika uzupełnia **Centrum Rozwiązywania Sporów i Konfliktów przy Wydziale Prawa i Administracji (<https://mediacje.wpia.uw.edu.pl>)** organizujące mediacje i promujące inne alternatywne metody rozwiązywania sporów. Centrum udziela także pomocy w zakresie prowadzenia dialogu i radzenia sobie z rozwiązywaniem konfliktów.

Specjalista ds. Równego Traktowania (www.rownowazni.uw.edu.pl) wraz z **Rektorską Komisją ds. Przeciwdziałania Dyskryminacji** pomaga osobom, które zetknęły się z dyskryminacją lub z naruszeniem zasad równego traktowania na Uniwersytecie Warszawskim. Wyżej wskazane jednostki zajmują się przeciwdziałaniem dyskryminacji ze względu na jakąkolwiek cechę nieuzasadniającą odmiennego traktowania, a także opracowują metody rozwiązywania problemów wynikających z naruszenia zakazu dyskryminacji. Dodatkowo dnia

27 sierpnia 2020 r. Uniwersytet Warszawski przyjął Plan Równości Płci UW [(*Gender Equality Plan, GEP*) – Zarządzenie Rektora UW nr 194], a także zrealizował e-learningowy kurs poświęcony problematyce równego traktowania i niedyskryminacji pt. „Kurs na równość”.

Bezpłatną pomoc prawną na Uniwersytecie Warszawskim organizuje **Klinika Prawa działająca przy WPiA UW** (<https://www.wpia.uw.edu.pl/pl/klinika-prawa>) oraz **Akademicka Poradnia Prawna** (<http://www.akademickaporadniaprawna.pl>). Wspominane ośrodki pomocy prawnej udzielają porad w zakresie prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, rodzinnego i opiekuńczego, pracy, a także redukcji szkód.

W trakcie edukacji na Uniwersytecie Warszawskim studenci mogą ubiegać się o wszelkie formy pomocy materialnej wyliczone w ustawie *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* oraz o stypendia innego rodzaju. Podstawowym rodzajem świadczeń materialnych na Uniwersytecie Warszawskim jest zapomoga; stypendium socjalne; stypendium specjalne przeznaczone dla osób z niepełnosprawnościami; stypendium Rektora dla najlepszych studentów wyróżniających się szczególnymi osiągnięciami naukowymi, sportowymi i artystycznymi; stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego; stypendia jednostek samorządu terytorialnego, stypendia w ramach specjalnych środków uzyskanych przez wydziały, stypendia fundacji i innych instytucji, tj. stypendia Fundacji Konrada Adenauera, stypendia m.st. Warszawy im. Jana Pawła II. Informacje o stypendiach otrzymywanych od uczelni przekazywane są studentom w formie postów Samorządu Studentów Uniwersytetu Warszawskiego na portalu Facebook, a także za pośrednictwem strony Biura Spraw Studenckich UW.

Studenci mogą liczyć także na wszechstronne wsparcie **Prodziekana ds. studenckich i Kierownika studiów Wydziału Prawa i Administracji**. Wspomniane organy rozpoznają wszelkiego rodzaju sprawy studenckie, dotyczące kwestii prawno-regulaminowych i administracyjnych. Responsywność Prodziekana i Kierownika na potrzeby studentów, wyraża się m.in. poprzez:

- regularnie odbywające się dyżury (w roku akademickim 2020/2021 cotygodniowo odbywają się dwa dyżury Kierownika studiów i jeden dyżur Prodziekana ds. studenckich);
- fanpage stanowiący platformę do sprawnej i bezpośredniej komunikacji w najważniejszych kwestiach studenckich ([Konto FB Dziekana i Kierownika studiów](#)) oraz

- kontakt mailowy.

Ponadto Prodziekan ds. studenckich oraz Kierownik Studiów współpracują z Samorządem Studentów Wydziału Prawa i Administracji, udzielając im merytorycznego i organizacyjnego wsparcia w pracach Komisji Dydaktycznej i Komisji Praktyk, a także biorąc czynny udział w ewaluacji zajęć. Jednocześnie przedstawiciele Samorządu pozostają w stałym kontakcie z powyższymi przedstawicielami Wydziału w celu sprawnego reagowania na problemy czy skargi pojawiające się w trakcie trwania roku akademickiego. Rozwiązanie to jest niezwykle istotne z uwagi na częste problemy w funkcjonowaniu USOS-a w trakcie odbywających się rejestracji na zajęcia czy też egzaminy.

Kolejnym filarem należącym do systemu form wsparcia studentów na WPIA UW jest pomoc administracyjna. Świadczy ją Dziekanat Prawa i Administracji, Prodziekan ds. studenckich oraz Kierownik Studiów. Zakres zadań Dziekanatu obejmuje wszystkie czynności związane z prowadzeniem akt studenckich oraz urządzeń ewidencyjnych służących do ich rejestrowania, wykonywaniem zarządzeń Dziekana WPIA UW i Prodziekana ds. studenckich WPIA UW, sporządzaniem sprawozdań statystycznych, a także innych czynności przewidzianych w szczególności w ustawach, regulaminie studiów na UW oraz statucie UW. Dziekanat Prawa do końca marca 2020 r. obsługiwał interesantów od poniedziałku do piątku między 8.30 a 18.00, a także w soboty w godzinach 8.00-16.00. Ze względu na sytuację epidemiologiczną, czas pracy Dziekanatu uległ skróceniu. W semestrze zimowym roku akademickiego 2020/2021 świadczy on usługi stacjonarnie od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-15.00. Obsługa administracyjna studentów odbywa się także drogą elektroniczną poprzez centralny system uwierzytelniania „USOS” oraz korespondencję mailową. Podania studentów mogą być składane w dwóch formach – elektronicznej i tradycyjnej. Treść wszystkich zapadłych decyzji natychmiastowo umieszczana jest w systemie USOS lub jeśli student podanie złożył bezpośrednio w dziekanacie, jest on informowany telefonicznie, mailowo lub osobiście.

Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że każdy rok studiów prawniczych posiada swojego **opiekuna**, zapewniającego wsparcie i obsługę administracyjną przez cały tok studiów.

W celu zwiększenia szansy na natychmiastowe dotarcie do jak największego grona studentów, pracownicy dziekanatu stale współpracują z Samorządem Studentów przekazując jego

przedstawicielom istotne dla studentów komunikaty, które następnie są publikowane na stronie Samorządu na portalu Facebook.

Ponadto Kierownik Dziekanatu wspiera Komisję Dydaktyczną Samorządu Studentów we wszystkich problematycznych sprawach zgłaszanych przez studentów. O wszelkich istotnych kwestiach, takich jak terminy rejestracji, rozliczenie roku czy dokonywanie podpięć, studenci są informowani drogą mailową.

Poza wymienionymi instytucjami, wsparcia udzielają także przeznaczone do tego organy Samorządu Studentów – zarówno na szczeblu centralnym, jak i wydziałowym. W skład Zarządu Samorządu Studentów UW wchodzi **Rzecznik Praw Studenta**, którego zakres kompetencji obejmuje wszelkie działania związane z ochroną praw studenta, a także **Pełnomocnik ds. socjalnych** odpowiadający przede wszystkim za współpracę z Biurem Spraw Studenckich oraz Biurem Osób Niepełnosprawnych. Prowadzi on kampanie uświadamiające studentów i studentki z zakresu ich praw, dotyczących świadczeń materialnych oraz udziela im porad z tego zakresu.

Wsparcie studentów w procesie uczenia się podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci kierunku *prawo*. Owe przeglądy przeprowadzane są przez Kolegium Dziekańskie oraz pełnomocników Dziekana WPIA UW we współpracy z przedstawicielami UW. Wyniki ewaluacji wykorzystywane są w działaniach doskonalących w celu zapewnienia jak najlepszego rozwoju różnego rodzaju form wsparcia studentów.

Kryterium 9

Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Publiczny dostęp do informacji stanowiących istotę tego kryterium jest realizowany na dwóch płaszczyznach: ogólnouniwersyteckiej oraz wydziałowej. Wynika to z faktu, że Wydział Prawa i Administracji jest samodzielną jednostką wewnątrzuczelnianą, która korzysta z instrumentów promocyjnych oraz informatycznych dedykowanych całej uczelni, a jednocześnie prowadzi własną politykę informacyjną, starając się z jednej strony zbliżyć do kandydatów na studia oraz studentów, z drugiej promować pracowników Wydziału oraz ich osiągnięcia. Szczególną rolę w tym zakresie odgrywa Sekcja Promocji WPiA UW, w której zatrudnione są obecnie cztery osoby.

Głównym celem polityki realizowanej przez Sekcję Promocji, wspieraną przez Władze Wydziału Prawa i Administracji UW, jest zapewnienie nieskrępowanego publicznego dostępu do aktualnej, pełnej i dostępnej dla różnych grup odbiorców informacji o programie studiów oraz realizacji procesu nauczania i uczenia się na kierunku *prawo*. Szczególnie istotne dla Władz WPiA UW jest także informowanie o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów. Działania, za pomocą których realizowane są wskazane niżej cele, zostały szczegółowo opisane poniżej.

W pierwszej kolejności omówić należy płaszczyznę ogólnouniwersytecką, w ramach której istotną rolę odgrywa strona internetowa Uniwersytetu Warszawskiego (<https://www.uw.edu.pl>). Znajdują się na niej istotne informacje z punktu widzenia studenta (kandydata na studia), dotyczące m.in. funkcjonowania UW, jego oferty edukacyjnej oraz rekrutacji na poszczególne kierunki. Akty prawne (uchwały Senatu oraz zarządzenia Rektora) są dostępne w Monitorze Uniwersytetu Warszawskiego (<https://monitor.uw.edu.pl>).

Warunki przyjęcia na studia na kierunku *prawo* umieszczone są w ogólnouniwersyteckim systemie Internetowej Rekrutacji Kandydatów (<https://irk.uw.edu.pl/>), zapewniającym publiczny dostęp do aktualnych informacji skierowanych do kandydatów na studia. Można w nim znaleźć także informacje dotyczące sylwetki absolwenta oraz efektów uczenia się. Po

utworzeniu konta w IRK, kandydat otrzymuje wszelkie informacje dotyczące procesu rekrutacji oraz uzyskuje możliwość bezpośredniego kontaktu z komisją rekrutacyjną. Na stronie IRK znajduje się przekierowanie do witryny Biura ds. Rekrutacji UW (<http://rekrutacja.uw.edu.pl>), gdzie można znaleźć informacje m.in. odnośnie aktów prawnych regulujących procedurę rekrutacyjną. Należy podkreślić, że Uniwersytet Warszawski co roku przygotowuje obszerny przewodnik dla kandydatów na studia, w którym prezentowane są informacje o poszczególnych kierunkach, w tym o kierunku *prawo*: ogólny opis uczelni i jej misji edukacyjnej, profile absolwentów, wiadomości dotyczące procesu rekrutacji, a nawet mapka, umożliwiająca zlokalizowanie budynków uniwersyteckich w Warszawie.

Wydział Prawa i Administracji korzysta z ogólnouczelnianego Uniwersyteckiego Systemu Obsługi Studiów (USOS), stanowiącego przede wszystkim zindywidualizowaną bazę wiedzy dla każdego studenta. Wszyscy uczestnicy studiów posiadają swoje osobiste konta w tym systemie. USOS dostępny jest zarówno w wersji na komputery stacjonarne, jak i w wersji mobilnej (tablety, smartfony). Pozwala on na łatwe ustalenie godzin zajęć studenta i poszczególnych wykładowców, wyszukanie sali wykładowej, czy skontaktowanie się z osobą prowadzącą zajęcia. Należy bowiem podkreślić, że w USOS-ie dostępne są adresy e-mail wszystkich wykładowców, a system USOSmail pozwala na nawiązanie kontaktu pomiędzy osobami uczęszczającymi na zajęcia, a prowadzącymi. Ci ostatni mogą przysyłać studentom informacje i materiały dotyczące nadchodzących zajęć.

Uniwersytecki System Obsługi Studiów zawiera także szczegółowe informacje na temat poszczególnych zajęć dydaktycznych prowadzonych na kierunku *prawo*, zwłaszcza sylabusy przedmiotów, które układane są przez koordynatorów danego przedmiotu, a w przypadku przedmiotów kierunkowych przez kierowników katedr i zakładów. Zawierają one wykaz najistotniejszych zagadnień, które student musi przyswoić, przejrzysty opis kryteriów oceniania oraz wykaz polecanej literatury. USOS zapewnia także m.in. dostęp do ocen, które są wystawiane w elektronicznych protokołach (sekcje „Oceny końcowe”, „Sprawdziany”, „Zaliczenia etapów”), łatwy kontakt z Władzami Wydziału i Dziekanatem (sekcje „Podania” i „Wnioski”), możliwość uczestniczenia w ewaluacji wykładowców (sekcja „Ankiety”), czy bazę wiedzy dotyczącą uzyskiwanego wsparcia (sekcja „Stypendia”).

W ogólnouniwersyteckim systemie Archiwum Prac Dyplomowych UW (<https://apd.uw.edu.pl/>) przechowywane są elektroniczne wersje prac dyplomowych wraz z ocenami, recenzjami opiekunów prac i innymi informacjami. Pozwala to studentowi zapoznać się z recenzjami własnej pracy dyplomowej, np. przed egzaminem dyplomowym.

Warto jeszcze odnotować, że zarówno wykładowcy, jak i studenci, posiadają zindywidualizowane adresy mailowe w domenie uniwersyteckiej (@uw.edu.pl, @student.uw.edu.pl) lub wydziałowej (@wpia.uw.edu.pl), co ułatwia kontakt pomiędzy poszczególnymi osobami.

Przechodząc do instrumentów rozpowszechniania informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach o charakterze wydziałowym, wskazać należy w pierwszej kolejności na stronę internetową WPiA UW (<https://www.wpia.uw.edu.pl/>), która funkcjonuje w nowej odsłonie od 2019 r. Witryna prezentuje całość informacji dotyczących kierunku *prawo*, tj. opis kierunku, zasady studiowania, program i regulamin studiów, opłaty za studia. Publikowane są na niej komunikaty Władz Wydziału oraz Dziekanatu, dane kontaktowe do obsługi administracyjnej studiów i godziny jej pracy, informacje dotyczące Biblioteki Wydziałowej (np. godzin pracy w okresach wakacyjnych, świątecznych), czy działalności naukowej prowadzonej przez pracowników Wydziału, w tym o konferencjach naukowych. Strona WPiA UW została zaprojektowana w porozumieniu z przedstawicielami studentów. Głównym bowiem założeniem, którym Wydział kierował się, tworząc ową stronę, było zapewnienie różnym grupom odbiorców dostępu do informacji na temat kierunków prowadzonych przez WPiA UW, w tym kierunku *prawo*, oferty dydaktycznej oraz podstawowych założeń programu kształcenia. Ponadto, na stronie internetowej Wydziału można znaleźć informacje o kadrze naukowej i gremiach odpowiedzialnych za proces kształcenia i dostosowywanie programu studiów do najaktualniejszych potrzeb dydaktycznych i rynkowych. Co ważne, dostęp do „indywidualnych” podstron mają sami pracownicy naukowcy, którzy mogą wprowadzać i modyfikować informacje na swój temat. Pozwala to m.in. w sposób łatwy dotrzeć do aktualnej oferty dydaktycznej, dorobku naukowego pracowników oraz ich zainteresowań naukowych, informacji o terminach dyżurów czy adresach mailowych poszczególnych wykładowców. Na

stronie znajdują się też dane dotyczące działalności Samorządu Studenckiego, kół naukowych czy kwestii zaliczania i rozliczania praktyk zawodowych.

Na Wydziale Prawa i Administracji UW działa Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna, która posiada swój wyodrębniony adres e-mail i numer telefonu. Dane te znajdują się na stronie internetowej Wydziału. Kandydat na studia może skorzystać także ze specjalnego formularza kontaktowego (<http://rekrutacja.wpia.uw.edu.pl/kontakt/>) i za jego pomocą uzyskać odpowiedź na pytania dotyczące procesu rekrutacji. Odnotować należy też, że Dziekan WPiA UW powołał Pełnomocnika ds. Rekrutacji, który sprawuje bezpośrednią i stałą opiekę nad osobami, które zamierzają podjąć studia na kierunku *prawo* i zwracają się do niego w celu uzyskania potrzebnych wiadomości.

Za cenne źródło bieżącej wiedzy dla studentów uznać należy profil prowadzony przez Prodziekana ds. studenckich i Kierownika studiów na portalu społecznościowym „Facebook”, na którym publikowane są komunikaty tych organów, a ponadto informacje dotyczące m.in. harmonogramu rejestracji na przedmioty i egzaminy, dostępnych programów stypendialnych czy zmian w pracy administracji Wydziału. Warto odnotować, że pomysłodawcą stworzenia profilu Prodziekana ds. studenckich na Facebook’u był obecny Prorektor UW ds. studentów i jakości kształcenia – dr hab. prof. ucz. Sławomir Żółtek.

W wyniku przeprowadzenia omówionej już w niniejszym raporcie reformy programu studiów z 2017 r., do programu nauczania wprowadzono obowiązkowy przedmiot „System prawny i zawody prawnicze”. Przedmiot ma wskazywać, jakie możliwości rozwoju kariery zawodowej oferują studentom studia prawnicze, co stanowi niezbędny korelat prawa do indywidualnego kształtowania swojej ścieżki nauczania poprzez odpowiedni dobór przedmiotów na późniejszych latach studiów. Prowadzony wykład ma zapewnić studentom optymalny zestaw wiedzy na temat zatrudniania absolwentów.

Jak już wskazano na wstępie, szczególną rolę w popularyzacji kierunku, w tym w uzyskiwaniu informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach, odgrywa Sekcja Promocji WPiA UW, organizująca wiele interesujących wydarzeń dla członków wspólnoty wydziałowej, jak i dla kandydatów na studia. Do najważniejszych aktywności tej jednostki zaliczyć należy:

- Uczestnictwo w organizacji Dnia Otwartego UW. Stoisko WPIA UW tradycyjnie cieszy się co roku bardzo dużym zainteresowaniem kandydatów. Podczas Dnia Otwartego można zapoznać się z ofertą edukacyjną Wydziału, uzyskać informacje dotyczące przebiegu rekrutacji, programu studiów czy sylwetki absolwenta. Ważnym elementem tego wydarzenia jest możliwość poznania oraz porozmawiania z pracownikami i studentami WPIA. Należy odnotować, że zeszłoroczny Dzień Otwarty UW odbył się online z powodu pandemii, ale wzięło w nim udział ponad 2,5 tysiąca osób zainteresowanych podjęciem studiów na Uniwersytecie Warszawskim. Wydział włączył się również w organizację tego wydarzenia online, przygotowując specjalny film z wystąpieniem Prodziekana ds. studenckich i prezentację dotyczącą studiowania na WPIA UW. Pewną kontynuacją tej aktywności było zorganizowanie w dniu 6 czerwca 2020 r. spotkania rekrutacyjnego online z wirtualnym spacerem po budynkach Wydziału, na którym można było dowiedzieć się o studiach na WPIA UW i aktualnych zasadach rekrutacji (wystąpienie Przewodniczącego Komisji Rekrutacyjnej WPIA UW). Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem – zarejestrowano 476 uczestników.
- Organizację tygodniowego cyklu wykładów powtórzeniowych do matury z przedmiotu wiedza o społeczeństwie „praWOSTart”, który cieszy się ogromną popularnością wśród maturzystów. Organizowany stacjonarnie umożliwia około 400 zarejestrowanym wcześniej licealistom powtórkę materiału z WOSu pod okiem wykładowców WPIA. Ze względu na pandemię, w 2020 r. „praWOSTart” odbył się on-line. W dniach 30 marca – 4 kwietnia zarejestrowano 2222 uczestników, natomiast w dniach 6-10 kwietnia już aż 4111 uczestników. Fanpage „praWOSTart” na portalu Facebook ma 867 obserwujących. Wydarzenie to, oprócz przygotowania przyszłych kandydatów na studia do matury, ma na celu także zapoznanie ich z syntetycznym opisem procesu nauczania i uczenia się na kierunku *prawo* oraz informacjami na temat przyznawanych kwalifikacji, warunków przyjęcia na studia i możliwości dalszego kształcenia, a także na temat możliwości rozwoju zawodowego absolwentów kierunku *prawo*.
- Realizację projektu Klas Akademickich, który rozpoczęto w 2016 r., nawiązując współpracę z wyróżniającymi się liceami w Polsce. Obecnie Wydział współpracuje stale z wybranymi 16 szkołami średnimi. Za cel postawiono sobie rozpowszechnianie tradycji polskiej myśli prawniczej wśród młodych ludzi oraz stworzenie uczniom możliwości wszechstronnego rozwoju. Każda Klasa Akademicka otrzymuje dwóch opiekunów, którzy zostają wybrani

spośród kadry naukowej oraz studentów WPiA UW. Projekt realizowany jest w atmosferze sprzyjającej pozyskiwaniu wiedzy, rozmowie, wymianie poglądów i dyskusji. Oferta współpracy pozwala przeprowadzać wspólne przedsięwzięcia z uczniami i obejmuje np.:

- wizyty merytoryczne pracowników Wydziału Prawa i Administracji UW,
- wycieczki dydaktyczne do ważnych instytucji państwowych, takich jak Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, Trybunał Konstytucyjny czy Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- uczestnictwo w konkursach międzyszkolnych dla uczniów Klas Akademickich oraz przekazywanie informacji w dedykowanym mailingu o wydarzeniach na WPiA UW, w których licealiści mogą brać udział (stacjonarnie lub zdalnie).

Szczegółowy wykaz szkół średnich, z którymi współpracuje Wydział Prawa i Administracji w ramach projektu Klas Akademickich znajduje się w załączniku 9.1.

- Redagowanie i przesyłanie od 2018 r. newslettera wydziałowego, zawierającego informacje o bieżących wydarzeniach, konferencjach naukowych, specjalnych wykładach, konkursach, osiągnięciach i innych ważnych dla Wydziału wydarzeniach. Newsletter posiada obecnie prawie 7000 odbiorców.
- Prowadzenie kont Wydziału na portalach społecznościowych i rozrywkowych. Liczba obserwujących fanpage wydziałowy na portalu Facebook (<https://pl-pl.facebook.com/WPiAUW>) wynosi obecnie 13 947 osób. Posty publikowane są od trzech do sześciu razy w tygodniu i w większości dotyczą one wydarzeń i spotkań organizowanych na Wydziale. Pozostałe posty odnoszą się do zagadnień rekrutacji, powiadomień, wyników konkursów, rankingów itp. W dniach 16-24 września 2020 r. Sekcja Promocji zorganizowała na Facebook'u wydarzenie pod nazwą „Tydzień Szkół Prawa Obcego na WPiA UW”, podczas którego wszystkie 7 szkół prawa obcego istniejących na Wydziale Prawa i Administracji miało okazję przedstawić swoją ofertę rekrutacyjną skierowaną do studentów i absolwentów, nie tylko zresztą Uniwersytetu Warszawskiego. Warto zaakcentować, że w 2020 r. średni zasięg postów to około 1800 odbiorców, przy czym rekordowy był na poziomie 3714. W ostatnim czasie największym zainteresowaniem cieszył się Jubileusz prof. dr hab. Marka Safjana, kiedy to w dniu 9 stycznia 2020 r. odnotowano 6709 odbiorców i 1296 interakcji. Sekcja Promocji

odpowiada także za prowadzenie konta Wydziału na portalu Youtube, na którym publikowane są nagrania z ważnych wydarzeń odbywających się na UW i Wydziale Prawa i Administracji, wypowiedzi przedstawicieli Władz Wydziału czy konferencje naukowe.

- Ponadto, Sekcja Promocji prowadzi kampanie reklamowe dotyczące prowadzonych aktualnie rekrutacji na studia w mediach społecznościowych, w Internecie (na portalach edukacyjnych i informacyjnych), w liceach ogólnokształcących, tak w budynkach, jak i w dzienniku elektronicznym Librus, w informatorach edukacyjnych, w prasie branżowej i dziennikach ogólnopolskich, stacjach radiowych. Podejmowane są także tzw. działania outdoorowe, np. kampanie w warszawskim metrze, komunikacji miejskiej i podmiejskiej oraz na wiatach autobusowych. Wydział uczestniczy w ważniejszych targach edukacyjnych, zawsze odsyłając na stronę internetową i na fanpage Wydziału oraz na stronę irk.uw.edu.pl

Dostęp do informacji o programie studiów i warunkach jego realizacji zapewnia także działalność Samorządu Studentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego, który prowadzi liczne konta (profile) w mediach społecznościowych i rozrywkowych. Należy podkreślić, że działalność Samorządu na tym polu wspierana jest przez Wydział i jego Władze, m.in. poprzez zapewnienie obsługi informatycznej oraz dostępu do baz danych. Dobrą praktyką jest współpraca Samorządu z Dziekanatem oraz Sekcją Promocji. Profil Samorządu Studentów na portalu Facebook (www.facebook.com/sswpiauw) obserwuje blisko 8700 osób. Zasięg poszczególnych postów sięga do 14326 odbiorców. Publikowane treści odpowiadają na potrzeby studentów oraz korespondują ze wszelkimi zmianami, które zachodzą w sferze wydziałowej, jak i ogólnouniwersyteckiej. Publikowane są m.in. cykliczne ankiety ewaluacyjne, a także posty i infografiki związane z modyfikacjami w programie studiów, stypendiami oraz pomocą psychologiczną i prawną na Uniwersytecie Warszawskim. Dodatkowo, można znaleźć tam wiele informacji o organizowanych konkursach, olimpiadach przedmiotowych, konferencjach naukowych, szkoleniach z zakresu regulaminu studiów i funkcjonowania systemu USOS, a także innych wydarzeniach odbywających się zarówno na Wydziale, jak i na Uniwersytecie. Poza tym, fanpage Samorządu stanowi platformę umożliwiającą studentom rejestrację na zdalne dyżury Kierownika studiów i Prodziekana ds. studenckich. Adresatami ukazywanych treści nie są wyłącznie studenci, ponieważ wiele inicjatyw powstających we współpracy z Władzami Wydziału skierowanych jest do licealistów,

np. „praWOStart”. Ponadto, swoje profile prowadzą poszczególne Komisje Samorządu Studentów, tj. m.in. Komisja Dydaktyczna, Komisja Praktyk, Komisja Kultury oraz Komisja Promocji i Organizacji:

- Komisja Dydaktyczna (<https://www.facebook.com/Dydkom>): czołowymi wydarzeniami realizowanymi na profilu tej Komisji są warsztaty powtórkowe z większości przedmiotów dedykowanych od I do V roku studiów organizowanych we współpracy z kadra naukową oraz publikowanie serii infografik dotyczących regulaminu i programu studiów. Dodatkowo, Komisja odpisuje studentom na wszelkiego rodzaju pytania i wątpliwości dotyczące studiów, publikuje harmonogramy i terminy rejestracji oraz prowadzi dyżury online we współpracy z Prodziekanem ds. studenckich i Kierownikiem studiów;
- Komisja Praktyk (<https://www.facebook.com/KomisjaPraktyk>): Komisja ta zajmuje się pozyskiwaniem ofert studenckich praktyk zawodowych oraz prowadzi kampanię informacyjną o rozliczaniu obowiązkowych praktyk sądowych i kancelaryjnych. Członkowie Komisji poprzez fanpage odpowiadają na liczne wiadomości dotyczące praktyk oraz współpracują z Pełnomocnikiem Dziekana ds. praktyk studenckich;
- Komisja Kultury (<https://www.facebook.com/kultkom>): Komisja, współdziałając z licznymi instytucjami kultury, udostępnia studentom biuletyny kulturalne i charytatywne. Poza tym angażuje studentów w działalność charytatywną online, organizując akcję Student Prawa Mikołajem oraz Sztab WOŚP „Studenci Warszawy”;
- Komisja Promocji i Organizacji (<https://www.facebook.com/promorg>): fanpage Komisji skupia się na organizacji turniejów intelektualnych i e-sportowych oraz wszelkiego rodzaju zdalnych aktywności dla studentów.

Ponadto, Samorząd Studentów prowadzi konto na portalu „Instagram” (<https://www.instagram.com/sswpiauw>). Profil obserwuje ponad 1200 użytkowników. Adresatami umieszczanych tam treści są studenci, kandydaci na studia oraz pracownicy naukowci. Prezentowane są m.in. relacje z wydarzeń organizowanych we współpracy z Władzami Wydziału (np. Połowinkowego Balu Charytatywnego), transmisje live z serii Q&A dla studentów I roku, a także liczne aktywności online, np. infografiki z angielskim językiem

prawniczym. Dodatkowo, dla obserwujących przygotowywany jest harmonogram wydarzeń, które odbywają się w danym tygodniu na WPiA UW.

Samorząd Studentów prowadzi także konto na serwisie internetowym „Youtube” (<https://www.youtube.com/channel/UCKkJmy22NmuXc1ptKlyyeWQ>). Filmy umieszczane tam przez Samorząd docierają do ponad 800 użytkowników. Kanał służy do udostępniania spotkań i wywiadów, które wcześniej odbyły się online na platformie Zoom lub Google Meet. Spotkania są zapisywane i w ten sposób mogą dotrzeć do jeszcze większej liczby studentów. Dodatkowo, znajdują się tam wywiady z Prodziekanem ds. studenckich i innymi przedstawicielami kadry naukowej, którzy objaśniają studentom najbardziej nurtujące ich kwestie.

Warto zaznaczyć, że pomimo wykorzystywania wyżej wymienionych wielorakich nowoczesnych instrumentów przekazywania informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach, na Wydziale Prawa i Administracji UW nadal występują także bardziej tradycyjne formy komunikowania najważniejszych dla studentów informacji. Wymienić tu należy w pierwszej kolejności rozwieszanie przez pracowników administracyjnych siatek zajęć oraz harmonogramów sesji egzaminacyjnych w gablotach znajdujących się w użytkowanych przez Wydział budynkach oraz obsługę interesantów w sekretariatach poszczególnych katedr i zakładów. Informacje dotyczące kierunku *prawo* są udzielane studentom na bieżąco przez Prodziekana ds. studenckich, Kierownika studiów oraz pracowników Dziekanatu. Przedstawiciele Władz Wydziału, w tym zwłaszcza Prodziekan ds. studenckich oraz Kierownik studiów regularnie nagrywają materiały video dotyczące najistotniejszych dla uczestników studiów zagadnień związanych z programem nauczania oraz zaliczeniami i egzaminami. Materiały te publikowane są za pomocą strony internetowej czy portali społecznościowych i rozrywkowych (Facebook, Youtube). W tym kontekście raz jeszcze wspomnieć należy o profilu prowadzonym przez Prodziekana ds. studenckich i Kierownika studiów na portalu Facebook, gdzie prezentowane są najaktualniejsze informacje i bieżące wystąpienia. Formuła ta stanowi wygodny dla studenta (kandydata na studia) instrument uzyskiwania najpotrzebniejszych wiadomości dotyczących studiów.

Przechodząc do zagadnienia systematycznego oceniania zakresu przedmiotowego i jakości informacji o studiach wskazać należy, że na Wydziale Prawa i Administracji działa Pełnomocnik Dziekana ds. jakości kształcenia oraz specjalny Zespół powołany w celu jego wspierania. Organy te na bieżąco weryfikują zakres informacji przekazywanych studentom, co odbywa się we współpracy z uczestnikami studiów, którzy są respondentami ankiet, w których wskazują m.in. na potencjalne problemy informacyjne oraz pożądane kierunki zmian. Dużą rolę w procesie konsultacji odgrywa także Samorząd Studentów, który przekazuje Władzom WPiA UW informacje na temat adekwatności prezentowanych i przekazywanych danych, tj. zwłaszcza ich zakresu przedmiotowego, jak i formy udostępniania.

Pełnomocnik Dziekana ds. studenckich oraz Kierownik studiów odbywają regularne spotkania z pracownikami Dziekanatu, w ramach których dyskutowane są aktualne problemy i pytania, z jakimi występują studenci oraz kandydaci na studia. W oparciu o informacje przekazywane przez pracowników Dziekanatu na bieżąco weryfikowana i doskonalona jest polityka informacyjna Wydziału w zakresie prezentowania wiadomości dotyczących programu studiów na kierunku *prawo* oraz warunków jego realizacji i osiągniętych rezultatach.

Na koniec warto podkreślić, że Władze Wydziału zwracają szczególną uwagę na brak dyskryminacji w przekazywaniu informacji. Na szczeblu ogólnouniwersyteckim, jak i wydziałowym, organizowane są specjalistyczne szkolenia poświęcone m.in. doskonaleniu polityki informacyjnej, ale także przeciwdziałaniu dyskryminacji i nierównemu traktowaniu w dostępie do przydatnych wiadomości. Szczególnie istotne znaczenie mają wszelkie ułatwienia dla osób z niepełnosprawnościami, które są realizowane i koordynowane przez Biuro UW ds. osób niepełnosprawnych. Biuro zapewnia i promuje szeroki wachlarz konsultacji online, w ramach których osoby z niepełnosprawnościami mogą zdobyć wiedzę na temat uzyskiwania informacji dotyczących studiów i ich przebiegu, w tym kierunku *prawo*.

Kryterium 10

Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Zagadnienie polityki jakości, w tym zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów zostały unormowane w uchwale nr 441 Senatu UW z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Studiów na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2019 r. poz. 186), zarządzeniu nr 163 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawie systemu zapewniania jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2019 r. poz. 357) oraz w zarządzeniu nr 71 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 9 kwietnia 2020 r. w sprawie określenia trybu postępowania w sprawach dotyczących utworzenia kierunku studiów oraz zmian w programie studiów na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2020 r. poz. 156). Wszystkie te akty prawne zostały dołączone do niniejszego raportu, kolejno jako załączniki 10.1., 10.2. oraz 10.3.

Organem działającym na szczeblu centralnym, odpowiedzialnym za koordynację i monitorowanie polityki w zakresie kształcenia, rekrutacji i organizacji studiów na całym Uniwersytecie Warszawskim jest Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia (dalej jako: „URK”). W jej skład wchodzi 20 osób: Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, będący przewodniczącym URK, sześć osób wskazanych przez Rektora, sześć osób wskazanych przez Samorząd Studencki, sześć osób wskazanych przez Senat oraz przedstawiciel Samorządu Doktorantów.

Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia formułuje wytyczne skierowane do rad dydaktycznych lub Kierowników Jednostek Dydaktycznych (KJD) w sprawach dotyczących:

- 1) projektowania programów studiów;
- 2) zasad i trybu rekrutacji;
- 3) sylabusów przedmiotów;
- 4) przeprowadzania egzaminów i oceniania studentów;
- 5) przeliczania na punkty ECTS przedmiotów związanych z zaliczeniem części programu studiów w innej uczelni lub instytucji oraz uznawania z nich ocen;
- 6) procesu dyplomowania;

- 7) gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji na temat kształcenia w jednostkach dydaktycznych;
- 8) polityki informacyjnej w obszarze kształcenia;
- 9) zasad, terminu i trybu przedstawiania URK aktów wydawanych na podstawie Regulaminu i innych aktów dotyczących kształcenia studentów;
- 10) trybu i standardów dokonywanej przez studentów ewaluacji procesu kształcenia;
- 11) trybu i standardów dokonywanej przez studentów okresowej ewaluacji pracy jednostek administracyjnych zapewniających obsługę toku studiów;
- 12) trybu i standardów dokonywanej przez studentów okresowej ewaluacji pracy KJD oraz kierowników studiów;
- 13) standardów i procedur postępowania w przypadku:
 - a) nieetycznego uzyskiwania przez studentów zaliczeń zajęć i egzaminów,
 - b) przygotowywania prac zaliczeniowych i dyplomowych z naruszeniem prawa, w tym praw autorskich.

Ponadto, URK monitoruje jakość kształcenia, tj. w szczególności:

- 1) analizuje wyniki badań ankietowych;
- 2) dokonuje przeglądów programów studiów;
- 3) przeprowadza ewaluację procesu kształcenia na danym kierunku studiów;
- 4) analizuje praktykę oceniania i egzaminowania studentów;
- 5) analizuje system wsparcia dydaktycznego dla studentów.

Powyższe zadania URK wykonuje m.in. poprzez przyjmowanie uchwał dotyczących poszczególnych problemów w zakresie polityki jakości. Przykładowo, w ostatnim czasie podjęto m.in. uchwałę nr 3 Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia z dnia 23 lutego 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących zasad i trybu rekrutacji na Uniwersytecie Warszawskim w roku akademickim 2021/2022 (Dziennik UW z 2020 r. poz. 3) oraz uchwałę nr 26 Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia z dnia 28 sierpnia 2020 r. w sprawie wytycznych dotyczących trybu i standardów dokonywanej przez studentów i doktorantów ewaluacji procesu kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim (Dziennik UW z 2020 r. poz. 26). Uchwały te stanowią załączniki 10.4. oraz 10.5. do niniejszego raportu.

Od końca 2019 roku na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego funkcjonuje Rada Dydaktyczna, która realizuje kluczowe zadania z zakresu projektowania i

monitorowania procesu kształcenia na kierunku *prawo*, a także w zakresie inicjowania zmian w jego programie. Rada Dydaktyczna WPiA UW została utworzona w ślad za zarządzeniem nr 169 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 12 listopada 2019 r. w sprawie utworzenia rad dydaktycznych na Uniwersytecie Warszawskim (Monitor UW z 2019 r. poz. 367; dołączone do raportu jako załącznik 10.6.). Zgodnie z wytycznymi Senatu i URK, Rada Dydaktyczna projektuje proces kształcenia na kierunku *prawo*, w szczególności:

- 1) opracowuje koncepcję kształcenia zgodną z misją i strategią Uniwersytetu;
 - 2) formułuje propozycje zasad rekrutacji;
 - 3) przygotowuje propozycje zmian w programach studiów;
 - 4) określa maksymalną liczbę przedmiotów równoważnych lub punktów ECTS uzyskanych z zaliczenia przedmiotów równoważnych, które są podstawą do zaliczenia etapu studiów lub całego programu studiów;
 - 5) określa szczegółowe kryteria zmiany formy odbywania studiów przez studenta;
 - 6) określa zasady odbywania i zaliczania praktyk zawodowych;
 - 7) określa zasady przeprowadzania egzaminów oraz zasady przystąpienia do egzaminów w terminie przed główną sesją egzaminacyjną;
 - 8) określa szczegółowe zasady procesu dyplomowania, w tym przygotowania i oceny prac dyplomowych oraz przeprowadzania egzaminu dyplomowego;
 - 9) uwzględnia wnioski z akredytacji zewnętrznych i wewnętrznej ewaluacji jakości kształcenia.
- Ponadto, Rada Dydaktyczna zgodnie z wytycznymi Senatu i URK monitoruje proces kształcenia na kierunku *prawo*, w szczególności analizuje:

- 1) przebieg i wyniki rekrutacji;
- 2) przebieg i wyniki sesji egzaminacyjnej;
- 3) wyniki ankiet studenckich i hospitacji zajęć;
- 4) przebieg i wyniki egzaminów dyplomowych;
- 5) system wsparcia dydaktycznego dla studentów, w szczególności infrastruktury i zasobów bibliotecznych wykorzystywanych w procesie kształcenia;
- 6) zgodność kompetencji naukowych i dydaktycznych osób prowadzących zajęcia z przypisanymi do zajęć efektami uczenia się;
- 7) umiędzynarodowienie procesu kształcenia;
- 8) losy absolwentów;
- 9) wsparcie działalności uczelnianych organizacji studenckich związanej z kierunkiem studiów.

Rada Dydaktyczna opracowuje, zgodny z wytycznymi URK, wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia, zwany „wewnętrznym systemem jakości”. Rada Dydaktyczna, zgodnie z wytycznymi URK, sporządza raporty dotyczące w szczególności:

- 1) analizy wyników badań ankietowych dotyczących poszczególnych zajęć i całego programu studiów;
- 2) przeglądu programu studiów;
- 3) ewaluacji procesu kształcenia;
- 4) praktyki oceniania studentów;
- 5) analizy systemu wsparcia dydaktycznego dla studentów.

Obowiązujący Regulamin Wydziału Prawa i Administracji wskazuje precyzyjnie na skład i sposób wyboru członków Rady Dydaktycznej (§ 11) oraz jej kluczowe zadania (§ 12).

W skład Rady Dydaktycznej WPiA UW wchodzi m.in. Dziekan Wydziału, Prodziekan ds. studenckich, a także nauczyciele akademicy oraz studenci. Zgodnie z Regulaminem WPiA UW, Rada Dydaktyczna Wydziału:

- 1) projektuje i monitoruje proces kształcenia na kierunku *prawo*, poprzez wykonywanie zadań określonych w szczególności w § 5 Regulaminu Studiów, zgodnie z rekomendacjami Senatu i uchwałami Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia;
- 2) składa do Rektora wnioski o utworzenie bądź o przekształcenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu;
- 3) składa do Senatu wnioski o dokonanie zmian w programie studiów po ich zaopiniowaniu przez właściwy organ samorządu studenckiego oraz Uniwersytecką Radę ds. Kształcenia;
- 4) wydaje opinie w sprawie oceny okresowej nauczyciela akademickiego wykonującego swoje obowiązki dydaktyczne na kierunku *prawo*.

Rada Dydaktyczna WPiA UW, zgodnie z wytycznymi URK i jej regulaminem, organizuje posiedzenia przeznaczone na dyskusje o jakości kształcenia na kierunku *prawo*, podczas których określa mocne i słabe strony w zakresie prowadzonej dydaktyki oraz formułuje harmonogram działań naprawczych lub doskonalących jakość kształcenia. Wnioski z opisanych działań Rada Dydaktyczna przedstawia w formie sprawozdania URK i KJD.

W celu realizacji wyznaczonych kompetencji Rada Dydaktyczna WPIA UW przyjmuje uchwały, które są ogólnodostępne na stronie internetowej Uniwersytetu Warszawskiego (<https://dokumenty.uw.edu.pl/dziennik/DRD/Lists/Dziennik/prawo.aspx>). Biorąc pod uwagę omawiane kryterium polityki jakości, projektowania, zatwierdzania, monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów, warto podkreślić, że Rada Dydaktyczna podjęła w 2020 r. szereg uchwał dotyczących propozycji zmian w programie studiów na kierunku *prawo* (m.in. uchwały z dnia 17 lutego 2020 r. nr 1/2020 oraz 2/2020; uchwały te zostały dołączone do niniejszego raportu jako załączniki 10.7. oraz 10.8.).

Jednostką dydaktyczną organizującą kształcenie na kierunku *prawo* jest Wydział Prawa i Administracji UW. Za organizację kształcenia odpowiada Prodziekan ds. studenckich WPIA UW, który pełni rolę Kierownika Jednostki Dydaktycznej. Organ ten w szczególności:

- 1) zatwierdza i ogłasza sylabusy przedmiotów;
- 2) ustala i ogłasza obsadę oraz rozkład zajęć;
- 3) określa zasady zapisów na zajęcia;
- 4) uznaje efekty uczenia się osiągnięte podczas studiów, stażu, praktyki poza Uniwersytetem lub w wyniku uczestnictwa w pracach badawczych;
- 5) wydaje zgodę na odbywanie studiów w trybie indywidualnej organizacji studiów oraz określa jej szczegółowe zasady;
- 6) określa równoważność przedmiotów i etapów studiów przez uznanie określonego przedmiotu lub etapu studiów za ekwiwalentny z odpowiednio przedmiotem lub etapem studiów, do którego realizacji student jest zobowiązany zgodnie z programem i planem studiów;
- 7) zalicza etapy studiów;
- 8) przyznaje warunkowe wpisy na kolejny etap studiów;
- 9) kieruje na powtarzanie etapu studiów
- 10) ustala różnice programowe w indywidualnych sprawach;
- 11) zmienia formę lub kierunek studiów studenta;
- 12) wznawia studia;
- 13) przyjmuje na studia w trybie przeniesienia z innej uczelni lub uczelni zagranicznej;
- 14) ustala harmonogram egzaminów w sesji egzaminacyjnej w porozumieniu z właściwym organem samorządu studentów;

- 15) weryfikuje na wniosek studenta poprawność danych w informatycznym systemie obsługi studiów;
- 16) w porozumieniu z właściwym organem samorządu studentów określa wytyczne dotyczące zapewnienia studentom wglądu do ich prac egzaminacyjnych i zaliczeniowych oraz uzyskania uzasadnienia oceny;
- 17) podejmuje inne czynności określone w Regulaminie oraz odrębnych przepisach;
- 18) podejmuje inne czynności zlecone przez Rektora.

Na Wydziale Prawa i Administracji działają ponadto Pełnomocnicy Dziekana ds. mobilności, Pełnomocnik Dziekana ds. jakości kształcenia, Pełnomocnik Dziekana ds. pensum dydaktycznego, a także Kierownik studiów. Rolą tych organów w odniesieniu do omawianego kryterium jest bieżące monitorowanie oraz ocenianie programu studiów i możliwości jego realizacji przez studentów. Pełnomocnicy Dziekana oraz Kierownik studiów prowadzą swoje działania z uwzględnieniem opinii interesariuszy wewnętrznych (zwłaszcza studentów) oraz zewnętrznych, a następnie mogą występować z różnymi propozycjami w zakresie dokonania formalnych zmian w programie nauczania do właściwych organów. Warto podkreślić, że obecnie w skład Rady Dydaktycznej WPIA UW wchodzi osoby pełniące funkcje Prodziekana ds. studenckich, Pełnomocnika Dziekana ds. jakości kształcenia oraz Pełnomocnika Dziekana ds. pensum dydaktycznego. Ich obecność w składzie Rady Dydaktycznej jest szczególnie cenna, albowiem mogą oni wykorzystywać na jej forum swoje doświadczenia oraz inspirować Radę do podejmowania określonych inicjatyw, zwłaszcza w zakresie projektowania i monitorowania procesu kształcenia.

Warto odnotować, że pewien wpływ na bieżącą ocenę programu studiów i jego realizację, także w ujęciu prowadzonej polityki jakości, mają instrumenty oceniania pracowników oraz prowadzonych przez nich zajęć. Chodzi tu zwłaszcza o ankiety studenckie oraz hospitacje zajęć przeprowadzane przez Kierownika Katedry/Zakładu lub osobę wyznaczoną przez Kierownika. Zostały one opisane obszernie w opracowaniu poświęconym kryterium 4, dotyczącym kompetencji, doświadczenia, kwalifikacji i liczebności kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwoju i doskonalenia kadry. Nie ma jednak wątpliwości, że wyniki ankiet oraz hospitacji wpływają także długoterminowo na ewaluację programu studiów. W tym także wyraża się wpływ interesariuszy wewnętrznych, tj. studentów, na planowanie zmian w programie i sposobach jego udoskonalania. Wyniki ankiet studenckich monitoruje na bieżąco wspomniany

wyżej Pełnomocnik Dziekana ds. jakości kształcenia. Dane te są przez niego opracowywane i następnie wykorzystywane przede wszystkim w procesie oceny pracowniczej (wyniki ankiet przedstawiane są podczas obrad Komisji Oceniającej), jak i podczas podejmowania przez organy Wydziału opinii i decyzji o zatrudnianiu nowych pracowników lub przedłużaniu zatrudnienia. Pełnomocnik przedstawia dane na temat wyników ankiet Dziekanowi WPiA UW oraz KJD (Prodziekanowi ds. studenckich), jak również sporządza notatki, które dołączane są do materiałów przesyłanych członkom Rady Wydziału oraz referuje je podczas posiedzeń. Dzięki temu organy Wydziału otrzymują pełną informację o studenckich ocenach pracy nauczycieli akademickich i mogą uwzględnić je w procesie decyzyjnym. Ponadto, Pełnomocnik koordynuje akcje promocyjne zachęcające studentów do wypełniania ankiet oraz sporządza raporty z ankiet, w tym zwłaszcza z ankiety absolwenckiej WPiA UW.

Wpływ na politykę jakości mają także regularne badania dotyczące jakości kształcenia prowadzone wśród kandydatów na studia, studentów, nauczycieli akademickich oraz absolwentów kierunku *prawo*. Są one realizowane na podstawie ww. zarządzenia nr 163 Rektora Uniwersytetu Warszawskiego z dnia 8 listopada 2019 r. w sprawie systemu zapewniania jakości kształcenia na Uniwersytecie Warszawskim, z poszanowaniem zasad etyki badań społecznych, a w szczególności dobrowolności, anonimowości, poufności badań, jawności wyników oraz tajemnicy statystycznej. Ich wyniki przyczyniają się do formułowania ogólniejszych wniosków w zakresie projektowania i doskonalenia programu studiów.

Przejawem szerokiego wykorzystywania opinii i ocen formułowanych przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych na etapie kształtowania programu studiów były konsultacje prowadzone podczas reformy programu nauczania na kierunku *prawo* z 2017 r. Reforma ta została opisana szerzej już we wcześniejszych częściach raportu (zob. zwłaszcza opracowanie poświęcone kryterium 2). W tym miejscu przypomnieć jedynie należy, że w jej wyniku wdrożono podział przedmiotów na Podstawowe (P), Kierunkowe (K) oraz Specjalizacyjne (S), umożliwiając studentom wywieranie pewnego wpływu na indywidualny przebieg studiów (dobór przedmiotów). Wprowadzono także nowe przedmioty obowiązkowe (m.in. „Prawa człowieka i obywatela” czy „System prawny i zawody prawnicze”). W przypadku tego ostatniego, wykład stanowi odpowiedź na apel studentów o wskazanie, jakie możliwości rozwoju kariery zawodowej oferują im studia prawnicze, co jest niezbędnym korelatem prawa

do indywidualnego kształtowania swojej ścieżki nauczania poprzez odpowiedni dobór przedmiotów na późniejszych latach. W wyniku reformy powstały nowe formy edukacyjne, np. w odniesieniu do nauczania procedur prawnych (wykłady prowadzone w grupach maksymalnie 50-osobowych oraz warsztaty mające charakter praktyczny).

Powyższe zmiany były szeroko omawiane z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Uwzględniono opinie studentów, doktorantów, pracowników naukowych, ale także przedstawicieli wydziałowej administracji, czy rozmaitych branż prawniczych (sądownictwo, kancelarie). Duże znaczenie odegrały wypowiedzi absolwentów kierunku *prawo*, których doświadczenia zawodowe stały się znaczącym impulsem do przeprowadzenia reformy z 2017 r. Jedną z jej istotnych cech było położenie nacisku na zdobywanie umiejętności praktycznych, pozwalających absolwentom czuć się pewnie na rynku pracy i realizować swoje dalekosiężne plany zawodowe. Wzięto także pod uwagę dane z systemów IRK, USOS i APD, analizując zwłaszcza zainteresowanie studentów poszczególnymi zajęciami (szerzej: dziedzinami prawa), czy to jakie katedry (zakłady) prowadzą najpopularniejsze seminaria magisterskie. Dyskusje nad reformą prowadzono m.in. na Radzie Wydziału, wsłuchując się w głos przedstawicieli Samorządu Studentów, Samorządu Doktorantów czy pracowników administracji Wydziału. Władze WPiA UW prowadziły także konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi, którzy od lat zatrudniają absolwentów kierunku *prawo* (organy wymiaru sprawiedliwości, administracji, prywatne kancelarie adwokackie). Więcej na temat współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym zob. opracowanie dotyczące kryterium 6.

Część II

Perspektywy rozwoju kierunku studiów

**Analiza SWOT programu studiów i jego realizacji na kierunku *prawo*,
z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej**

	POZYTYWNE	NEGATYWNE
Czynnik i wewnętrzne	<p>Mocne strony</p> <p>1. Bardzo wysoko oceniana kadra naukowa, z której od lat rekrutują się autorytety świata prawniczego, mające wymierny wpływ na przebieg procesów społecznych w kraju. Jakość kapitału ludzkiego Wydziału przekłada się na poziom dydaktyki, atrakcyjność kierunku oraz jego ogólną ocenę.</p> <p>2. Zaangażowanie znacznej części pracowników naukowych Wydziału w praktyczną działalność zawodową, co skutkuje możliwością pokazania studentom nie tylko teorii, ale również, co niezmiernie istotne w kontekście przyszłej pracy zawodowej absolwentów, praktyki funkcjonowania prawa zarówno w Polsce, jak i w środowisku międzynarodowym.</p> <p>3. Program studiów na kierunku <i>prawo</i>, który po reformie z 2017 r. łączy w sobie tradycyjny aspekt przyswajania przez studentów wiedzy teoretycznej z nowoczesnym podejściem, akcentującym znaczenie uzyskania w toku studiów pewnych umiejętności praktycznych, zwłaszcza w zakresie procedur prawnych, zmierzającym do wykształcenia wskazanych umiejętności niezbędnych w pracy prawnika.</p>	<p>Słabe strony</p> <p>1. Wynikająca z natury rzeczy wielkość Wydziału oraz liczba kształcących się na nim studentów skutkują swoistą „atomizacją” kierunku i pewną niejednorodnością nauczania. Nawet najaktywniejsi studenci nie są w stanie poznać całości oferty dydaktycznej Wydziału i jego pracowników. Proces ten nasila się wyraźnie w okresie pandemii, podczas której zmniejszyła się liczba organizowanych konferencji i wydarzeń o charakterze ogólnym, kierowanych do wszystkich pracowników i studentów WPiA UW.</p> <p>2. Ryzyko swoistej „automatyzacji” czy też „masowości” nauczania wynikające z dużej liczby studentów, mogące prowadzić potencjalnie do zatracenia klasycznego modelu nauczania, opartego na budowaniu relacji „mistrz-uczeń”. Ryzyko to ma charakter li tylko potencjalny, gdyż model nauczania na kierunku <i>prawo</i>, przyjęty po reformie programu studiów z 2017 wzbogacił program o szereg form dydaktycznych, zakładających pracę w mniejszych grupach zajęciowych (zob. m.in. wykłady ograniczone czy też zajęcia warsztatowe z procedur).</p> <p>3. Stosunkowo duże zaangażowanie znacznej części pracowników naukowych Wydziału w działalność zawodową, mogące skutkować mniejszym zaangażowaniem w samodoskonalenie z zakresu dydaktyki.</p>

	<p>4. Silne umiędzynarodowienie kierunku, w tym także w zakresie dorobku naukowego pracowników Wydziału, na który składa się uczestnictwo w konferencjach międzynarodowych oraz publikowanie prac naukowych w językach obcych, nierzadko w międzynarodowych czasopismach ugruntowanej pozycji rynkowo-środowiskowej.</p> <p>5. Przemysłana struktura organizacyjna i doskonała organizacja pracy Wydziału, zwłaszcza w zakresie działania wielu organów i jednostek koordynujących proces nauczania na kierunku <i>prawo</i>, wspartych sprawnie funkcjonującym i popularnym wśród uczestników studiów Samorządem Studentów WPIA UW.</p>	<p>4. Zdecydowane skupienie kadry akademickiej na rozwoju naukowym, objawiające się szeroko zakrojonymi badaniami i sporządzanej w ich wyniku znacznej liczby wysokiej jakości, niezwykle wartościowych publikacji. Skutkuje to mniejszym zainteresowaniem w zmiernym ugruntowanej pozycji rynkowo-środowiskowej stronie osiągnięć na polu związanym z dydaktyką.</p>
<p>Czynnik i zewnętrzne</p>	<p>Szanse</p> <p>1. Utrzymywanie się od wielu lat tendencji, zgodnie z którą studia prawnicze na WPIA UW cieszą się bardzo dużą popularnością wśród maturzystów (stanowiących zdecydowaną większość kandydatów na studia). Liczba chętnych znacząco przekracza liczbę miejsc na kierunku <i>prawo</i>, co powoduje, że studia na Wydziale podejmują w istocie jedynie najlepsi absolwenci szkół średnich w kraju, w tym w szczególności</p>	<p>Zagrożenia</p> <p>1. Zjawisko podejmowania przez znaczną część studentów pracy zawodowej już w trakcie studiów, skutkujące mniejszym zaangażowaniem w proces nauczania, a w życiu Wydziału. W szerszej perspektywie powoduje to swoistą „apatię” naukową wielu studentów, którzy traktują studia jedynie jako szereg wymagań związanych z zaliczaniem poszczególnych etapów nauczania, aktywizując się wyłącznie</p>

	<p>wielu laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych.</p> <p>2. Znaczna część studentów podejmuje zatrudnienie już w trakcie studiów, często nawet wcześniej, niż na ostatnim roku. Dzięki temu studenci mają nie tylko podstawy teoretyczne, ale i praktyczne. Widzą jak prawo działa w praktyce i jak stosuje się wiedzę zawartą w książkach i przepisach prawa.</p> <p>3. Bardzo atrakcyjny profil absolwenta kierunku, umożliwiający podjęcie pracy w wielu dziedzinach i branżach zawodowych. Absolwent prawa może starać się o podjęcie pracy w zawodzie <i>stricte</i> prawniczym (m.in. sędziego, adwokata czy notariusza) jak również z powodzeniem wykorzystywać zdobyte na studiach wiedzę i umiejętności do podjęcia aktywności zawodowej w administracji, biznesie czy innych branżach, w których znajomość systemu prawa stanowi zdecydowany i niekwestionowany atut.</p> <p>4. Ogólny wzrost jurydyzacji życia społecznego i zwiększające się znaczenie prawników w świecie przekładające się na zainteresowanie dużej części opinii publicznej zagadnieniami prawnymi, a w konsekwencji nauczanie podstaw prawa w wielu liceach wyspecjalizowanych, czy w toku nauki przedmiotu wiedza o społeczeństwie w szkołach średnich. To zaś zwiększa zainteresowanie prawem oraz studiami prawniczymi wśród społeczeństwa, a w szczególności wśród potencjalnych</p>	<p>w okresie zajęć, zaliczeń i sesji egzaminacyjnych.</p> <p>2. Niedostosowanie zasad ewaluacji działalności naukowej w dyscyplinie nauki prawne do specyfiki badań prowadzonych w tym obszarze, zwłaszcza w aspekcie uzyskiwania publikacji w czasopiśmie zagranicznych, dla których nawet bardzo dobre opracowania, dotyczące jednak prawa polskiego i krajowego obrotu prawnego, są mało interesujące.</p> <p>3. Realną konkurencją dla studiów prawniczych na WPiA UW stanowią jedynie studia prawnicze na WPiA UJ. W samej Warszawie i okolicach występuje liczna konkurencja w tym zakresie, w tym wśród wyższych szkół prywatnych, która jednak poprzez stawianie studentom niższych wymagań i promowanie osób, które gorzej radzą sobie w zmaganiach wstępnych na aplikacje prawnicze, nie stanowi realnej konkurencji, a co za tym idzie nie zachęca do wzmożonego wysiłku w dalszym udoskonalaniu kierunku.</p> <p>4. Często zmieniające się ostatnimi czasy regulacje prawne (zewnątrzne – w szczególności tzw. ustawa 2.0 – i wewnętrzne), wpływające niekiedy dysfunkcjonalnie na proces nauczania, dyplomowania i uzyskiwania awansów naukowych.</p>
--	---	--

adeptów sztuki prawniczej, jakimi są uczniowie.

5. Otoczenie społeczno-gospodarcze Warszawy zwiększające szansę na uzyskanie zatrudnienia w tym mieście po ukończeniu studiów prawniczych. Wielu maturzystów (kandydatów na studia) wybiera prawo na WPiA UW z nadzieją związania swych dalszych losów z Warszawą, w której planują zostać po studiach i rozpocząć karierę zawodową.

(Pieczęć uczelni)

Warszawa, dnia 14 stycznia 2021 r.

.....

(Prodzikan ds. Studenckich WPiA UW – Kierownik Jednostki Dydaktycznej)

.....

(Dziekan WPiA UW – Kierownik Jednostki Organizacyjnej)

.....

(Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UW)

Część III
Załączniki

Załącznik nr I

Zestawienia dotyczące ocenianego kierunku studiów

Tabela 1. Liczba studentów ocenianego kierunku¹

Poziom studiów	Rok studiów	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki	Dane sprzed 3 lat	Bieżący rok akademicki
jednolite studia magisterskie	I	371	457	239	430
	II	350	417	194	254
	III	352	374	222	215
	IV	347	335	249	243
	V	371	397	377	243
Razem:		1791	1980	1281	1385

¹ Należy podać liczbę studentów ocenianego kierunku, z podziałem na poziomy, lata i formy studiów (z uwzględnieniem tylko tych poziomów i form studiów, które są prowadzone na ocenianym kierunku).

Tabela 2. Liczba absolwentów ocenianego kierunku w ostatnich trzech latach poprzedzających rok przeprowadzenia oceny

Poziom studiów	Rok ukończenia	Studia stacjonarne		Studia niestacjonarne	
		Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku	Liczba studentów, którzy rozpoczęli cykl kształcenia kończący się w danym roku	Liczba absolwentów w danym roku
jednolite studia magisterskie	2017/2018	413	304	401	308
	2018/2019	393	342	310	271
	2019/2020.	424	343	226	215
Razem:		1230	2219	937	794

Tabela 3.1. Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku *prawo* – studia stacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	10 semestrów i 300 pkt. ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	2818 godz. (co najmniej)
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	289 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	300 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	153 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	10 pkt. ECTS
Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	320 godzin.

W przypadku stacjonarnych studiów pierwszego stopnia i jednolitych studiów magisterskich liczba godzin zajęć z wychowania fizycznego.	min. 90
---	---------

Tabela 3.2. Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku *prawo* – studia niestacjonarne

Nazwa wskaźnika	Liczba punktów ECTS/Liczba godzin
Liczba semestrów i punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na ocenianym kierunku na danym poziomie	10 semestrów i 300 pkt. ECTS
Łączna liczba godzin zajęć	2818 godz.
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia	289 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	300 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych w przypadku kierunków studiów przyporządkowanych do dyscyplin w ramach dziedzin innych niż odpowiednio nauki humanistyczne lub nauki społeczne	5 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru	153 pkt. ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	10 pkt. ECTS

Wymiar praktyk zawodowych (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)

320 godzin.

Wykaz zajęć związanych z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów został zamieszczony w formie załącznika - zob. Załącznik VI

Załącznik nr 2. Wykaz materiałów uzupełniających

Cz. I. Dokumenty, które należy dołączyć do raportu samooceny (wyłącznie w formie elektronicznej)

1. Program studiów dla kierunku studiów, profilu i poziomu opisany zgodnie z art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1668 z późn. zm.) oraz § 3-4 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów (Dz. U. poz. 1861 z późn. zm.) **(załącznik IIA oraz załącznik IIB)**.
2. Obsadę zajęć na kierunku, poziomie i profilu w roku akademickim, w którym przeprowadzana jest ocena **(zob. załącznik nr III)**.
3. Harmonogram zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, obowiązujący w semestrze roku akademickiego, w którym przeprowadzana jest ocena, dla każdego z poziomów studiów **(załącznik nr III)**.
4. Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności wskazanych w zaleceniach o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę oraz przedstawienie i ocena skutków tych działań **(załącznik nr IV)**.
5. Charakterystyka wyposażenia sal wykładowych, pracowni, laboratoriów i innych obiektów, w których odbywają się zajęcia związane z kształceniem na ocenianym kierunku, a także informacja o bibliotece i dostępnych zasobach bibliotecznych i informacyjnych **(załącznik V)**.
6. Charakterystyka nauczycieli akademickich **(załącznik VII)**.

Lista wszystkich załączników znajduje się w odrębnym wykazie.